

Jaarstukken 2015 – bijlagen (PS 15/16)

Provincie Noord-Brabant

Inhoud	Blz.
<i>Specificaties vaste activa en lange passiva</i>	
1 Immateriële vaste activa	4
2 Materiële vaste activa	6
3 Financiële vaste activa	
a Deelnemingen	8
aa Toelichting deelnemingen en overige verbonden partijen	9
b Verstrekte geldleningen	47
4 Reserves	50
5 Voorzieningen	56
5a Transitoria inzake uitkeringen van het Rijk en EU	59
6 Vaste schulden	60
7 Borg- en garantstellingen	
a Gewaarborgde geldleningen	61
b Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen	62
c Garanties	63
<i>Overige bijlagen</i>	
8 Toedeling organisatiekosten	68
8a Personeel (ontslagregelingen/WNT/kosten ambtelijk apparaat)	69
9 Modelstaten A en B bij paragraaf treasury	71
10 Toelichting begrotingsrechtmatigheid	76
11 Afwijkingen t.o.v. de begroting gespecificeerd per productgroep	77
12 Sisa bijlage doeluitkeringen	79
Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit (E11)	
Brede doeluitkering verkeer en vervoer (E27)	
Regionale mobiliteitsfondsen (E28)	
Doeluitkering Jeugdzorg (H8)	
13 Overzicht van de incidentele lasten en incidentele baten	82
14 Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	92
15 Benchmark kengetallen financiële positie	97

De in deze bijlagen vermelde financiële cijfers betreffen bedragen in hele Euro, tenzij in de desbetreffende bijlage anders is vermeld.

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Desinvesteringen	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar
Agio op obligaties	256.672.044	6.197.500	17.277.902	245.591.642	94.425.839
	256.672.044	6.197.500	17.277.902	245.591.642	94.425.839

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Methode van de afschrijving	*	Boekwaarde per 1 jan 2015	Totaal van de afschrijvingen in 2015	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 2015
Agio op obligaties	Looptijd obligaties	L	126.626.839	18.061.869		97.484.568
			126.626.839	18.061.869	0	97.484.568

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

Verloop van de materiële vaste activa

bijlage 2

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Desinvesteringen	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	95.483.644	11.864.812		107.348.456	53.580.176	20 jaar
Renovatie Noordbrabants Museum	28.360.408	26.619		28.387.027	2.870.121	25 jaar
Beveiliging	2.443.339			2.443.339	1.799.890	10 jaar
Steunpunten	5.624.881	23.122		5.648.003	5.624.881	20 jaar
Waterstraat 16-18	2.396.141			2.396.141	950.565	20 jaar
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	63.957			63.957	46.902	15 jaar
Kantoorinnovatie	908.065			908.065	513.484	10 jaar
Arbo	1.016.643			1.016.643	980.820	10 jaar
Materieel Provinciale wegen	1.418.050	31.400		1.449.450	468.551	15 jaar
Telefooncentrale	983.424			983.424	25.180	15 jaar
Laadinfrastructuur	420.910	594.337		1.015.247		15 jaar
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392			2.220.392	1.847.780	Diverse
Totaal investeringen met economisch nut		12.540.290	0			
<u>Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
Grondverwerving	60.364.969	2.269.644		62.634.613	29.254.680	15 jaar
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Benutten (DVM)	10.401.379	3.375		10.404.754	5.044.870	15 jaar
Uit te voeren projecten	9.662.140			9.662.140	9.475.693	15 jaar
Voorbereiding projecten	47.864.991	3.140.784		51.005.775	22.380.107	15 jaar
Verbeteren en bouwen	231.864.445	2.874.529		234.738.974	105.984.039	15 jaar
Infraprojecten in voorbereiding	10.457.191	1.278.000		11.735.191	1.839.589	15 jaar
Vervangingsinvestering (SO)	143.592.385	8.544.600		152.136.985	69.609.794	15 jaar
Monitoring meetnet	543.972			543.972	276.833	15 jaar
Quartaire wegen	10.903.993			10.903.993	10.661.397	15 jaar
Overige wegen	11.772.619			11.772.619	11.170.197	15 jaar
N-261	41.863.211	35.600.065		77.463.276	14.800	15 jaar
Risicoreservering Reg. Infraprojecten	687.667	91.247		778.914	16.745	15 jaar
Komomleiding	1.224.256	4.479.993		5.704.249	0	15 jaar
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut		58.282.237	0			
Totaal Materiële vaste activa		70.822.527	0			

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Verloop van de materiële vaste activa

bijlage 2

Omschrijving	*	Boekwaarde per 1 jan 2015	Totaal van de afschrijvingen in 2015	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 2015
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	L	41.903.468	3.470.286			50.297.994
Renovatie Noordbrabants Museum	L	25.490.286	836.867			24.680.038
Beveiliging	L	643.449	241.311			402.138
Steunpunten	L	0	23.122			0
Waterstraat 16-18	L	1.445.576	131.416			1.314.160
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	L	17.055	4.264			12.791
Kantoorinnovatie	L	394.581	64.358			330.222
Arbo	L	35.824	19.434			16.390
Materieel Provinciale wegen	L	949.498	111.329			869.569
Telefooncentrale	L	958.244	65.562			892.683
Laadinfrastructuur	L	420.910	60.130			955.117
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	L	372.612	106.839			265.773
Totaal investeringen met economisch nut		72.631.503	5.134.918			80.036.875
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
Grondverwerving	L	31.110.289	4.135.122			29.244.811
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Benutten (DVM)	L	5.356.509	684.312			4.675.573
Uit te voeren projecten	L	186.446	62.149			124.297
Voorbereiding projecten	L	25.484.884	3.229.573			25.396.095
Verbeteren en bouwen	L	125.880.406	15.687.912			113.067.023
Infraprojecten in voorbereiding	L	8.617.602	697.146			9.198.456
Vervangingsinvestering (SO)	L	73.982.590	8.657.787			73.869.403
Monitoring meetnet	L	267.139	41.606			225.534
Quartaire wegen	L	242.596	156.870			85.726
Overige wegen	L	602.422	375.544			226.878
N-261	L	41.848.411	2.790.881			74.657.596
Risicoreservering Reg. Infraprojecten	L	670.922	45.844			716.325
Komomleiding	L	1.224.256	81.617			5.622.632
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut		315.474.474	36.646.364			337.110.348
Totaal Materiële vaste activa		388.105.977	41.781.282			417.147.223

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen 2015

Bijlage 3a

	Restant bedrag aan het begin van het dienstjaar	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag aan het begin van het dienstjaar
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	6.405.600	3.382.800	180.000	9.608.400
Aandelen Agro & Co (2.000.380)	438.525		438.525	0
BV BOM Holding	35.721.510	6.051.993		41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP*	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	0			0
Totaal	53.578.460	9.434.793	618.525	62.394.728
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>	-2.250.000			-10.000.000
<i>Balanswaarde</i>	<u>51.328.460</u>			<u>52.394.728</u>

Toelichting deelnemingen en overige verbonden partijen

Bijlage 3aa

1. Verbonden partijen ontstaan n.a.v. verkoop aandelen Essent

In 2009 is besloten de aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Netwerkbedrijf Enexis is hierbij eigendom gebleven van de publieke aandeelhouders. Daarnaast is een aantal Special Purpose Vehicles opgericht om de verkoop van Essent financieel verder af te wikkelen. Uit de verkoop aan RWE vloeien de verbonden partijen voort zoals genoemd onder 1a t/m 1f.

a) Enexis

Naam: Enexis

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 30,8%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Anne-Marie Spierings

Enexis NV	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 3.516,7 mln	€ 3.607,7
- Waarvan reserves	€ 3.367 mln	€ 3458
Vreemd Vermogen	€ 2.900,3 mln	3.471,7
- Waarvan voorzieningen	€ 80	€ 73,5
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 265,5	€ 223,1 mln
Dividend over 2014 / over 2015	€ 40,89 mln	€ 34,36 mln

** 50% van het resultaat na belasting wordt later toegevoegd aan de reserve, de overige 50% wordt uitgekeerd als dividend.*

Doelstelling

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel:

- het distribueren en het transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water;
- het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie;
- het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld;
- het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.

Enexis speelt een belangrijke rol in de energietransitie: het netwerk dient gereed te zijn voor decentrale energieopwekking, teruglevering en datacommunicatie over de energiestromen.

In de 20e eeuw zijn provinciale en gemeentelijke energiebedrijven opgegaan in de rechtsvoorgangers van Enexis. Enexis is sinds 30 september 2009 een zelfstandig bedrijf.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen.

De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voldoet aan de randvoorwaarden. De Raad van Commissarissen en de directie zijn voltallig en functioneren goed. In 2016 zullen twee nieuwe leden van de RvC worden benoemd en een lid waarschijnlijk worden herbenoemd.

Financiën

Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).

De toezichthouder ACM heeft de toegestane omzet verlaagd waardoor Enexis de tarieven met gemiddeld 3,8% heeft verlaagd. Hiernaast zijn de kosten gestegen, met name door een periodieke cao-loonstijging en hogere kosten voor verbeterprojecten waarvan de baten in de komende jaren worden gerealiseerd. Dit leidt tot een verlaging van onze omzet en het winstniveau waarbij Enexis toch in staat is een redelijk rendement te bieden.

Een belangrijke stap om in de toekomst verdere kosten te besparen is een rationalisatie van de gebiedsindeling voor netbeheerders. Hiertoe hebben Alliander en Enexis in 2015 een koop- en verkoopovereenkomst ondertekend voor de ruil van regionale netwerken. Het betreft de uitruil van de Enexis-aansluitingen in Friesland en de Noord-oostpolder met die van de Endinet in de omgeving van Eindhoven. De uitruil van de gebieden heeft per 1 januari 2016 plaatsgevonden.

b) CBL Vennootschap BV

Naam: CBL Vennootschap

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Belang van de provincie per 1-1-2015 en 31-12-2015 -> 30,8%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	\$ 9,8 miljoen	\$ 9,8 miljoen
waarvan reserves	\$ 9,8 miljoen	\$ 9,8 miljoen
Vreemd Vermogen	\$ 107.000	\$ 117.000
waarvan voorzieningen	\$ 0	\$ 0
Resultaat na belasting	(\$ 66,7)	(\$ 30.000)

Doelstelling:

De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.

Voor zover na beëindiging van alle CBL's (CBL: Cross Border Leases) en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingvergoedingen nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en Verkopende Aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln.

Eind juni 2011 zijn de laatste CBL-overeenkomsten vervroegd beëindigd. Na aftrek van het bedrag dat nodig was voor deze beëindigingen van de CBL's resteert er nog een bedrag van afgerond \$ 19,7 mln.

Naar verwachting zal op dit bedrag in 2016 een bedrag benodigd zijn voor advies- en andere afwikkelingskosten. De advies- en andere afwikkelingskosten worden ingeschat op ongeveer \$ 700.000.

Dit betekent dat naar verwachting een restantbedrag van ongeveer \$ 19 mln. uiteindelijk in de verhouding 50-50 zal kunnen worden uitbetaald aan de Verkopende Aandeelhouders en RWE en dat het fonds daarna geliquideerd kan worden.

De vennootschap zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 worden geliquideerd.

Financiën:

Met de voortijdige beëindiging van alle CBL-contracten is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag in het CBL Escrow Fonds (\$ 19,7 mln.).

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.

c) Vordering op Enexis BV

Naam: Vordering op Enexis

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Belang van de provincie per 1-1-2015 en 31-12-2015 -> 30,8%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 66.000	€ 54.000
waarvan reserves	€ 46.000	€ 34.000
Vreemd Vermogen	€ 862,1 miljoen	€ 862,2 miljoen
waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting	(€ 16.600)	(€ 16.700)

Doelstelling:

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds.

Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan.

Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening

over te dragen aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches:

1e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 450 mln.
- Looptijd 3 jaar (tot 30 september 2012)
- Rente 3,27%
- Deze tranche is reeds vervroegd afgelost in januari 2012

2e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 500 mln.
- Looptijd 5 jaar (tot 30 september 2014)
- Rente 4,1%
- Deze tranche is reeds vervroegd afgelost in oktober 2013

3e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 500 mln.
- Looptijd 7 jaar (tot 30 september 2016)
- Rente 4,65%
- Enexis is gerechtigd om deze tranche maximaal 1 jaar voor einde termijn vervroegd geheel of gedeeltelijk af te lossen.
- Op het moment is het niet de verwachting dat deze tranche vervroegd voor 30 september 2016 wordt afgelost.
- Op 30 september 2016 zal de jaarlijkse rente over deze tranche, een totaalbedrag van € 23.350.000, worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.

4e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 350 mln.
- Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019)
- Rente 7,2%
- Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geoormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen.
- Op 30 september 2016 zal de jaarlijkse rente over deze tranche, een totaalbedrag van € 25.200.000, worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Eind december 2015 resteren nog de leningen van de 3e en 4e tranche. Enexis is eventueel gerechtigd de 3e tranche in de periode 30 september 2015 – 30 september 2016 geheel of gedeeltelijk vervroegd af te lossen. Deze tranche zal in ieder geval uiterlijk 30 september 2016 worden afgelost.

De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

Financiën:

De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

d) Verkoop Vennootschap BV

Naam: Verkoop Vennootschap

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Belang van de provincie per 1-1-2015 en 31-12-2015 -> 30,8%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 363,3 miljoen	€ 76,5 miljoen
waarvan reserves	€ 363,3 miljoen	€ 76,5 miljoen
Vreemd Vermogen	€ 80 miljoen	€ 38,3 miljoen
waarvan voorzieningen	€ 79,5 miljoen	€ 38,1 miljoen
Resultaat na belasting	€ 17,3 miljoen	€ 41 miljoen

Doelstelling:

In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de Verkopende Aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap BV dus tweërlei:

- namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden.

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln.

In april 2011 is het eerste deel (€ 360 mln.) en in september 2015 (€ 326,9 mln.) is het tweede deel van het General Escrow minus gemelde claims door RWE, vrijgevallen en aan de aanhouders uitgekeerd.

In het General Escrow Fonds resteert nu nog een bedrag van EUR 113 miljoen voor de afwikkeling van claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven.

Beleidsvoornemens:

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door RWE tot uiterlijk 30 september 2015 konden worden ingediend) worden afgewikkeld.

RWE heeft eind 2015 per saldo een totaalbedrag aan belastingclaims (rekening houdend met belastingteruggaven en vrijval voorzieningen) ingediend van € 38.100.000 (exclusief eventuele additionele correcties in verband met Attero / Enexis). RWE en Verkoop Vennootschap BV hebben op dit moment nog geen overeenstemming over de afwikkeling van deze belastingzaken.

Gelet op de verdere afwikkeling van de belastingclaims van RWE, kan over de omvang van de gedeeltelijke vrijval van € 113 miljoen, nog geen uitspraak worden gedaan.

Naar verwachting zal in de 1^e helft van 2016 de discussie met RWE over de belastingclaims worden afgerond.

De vennootschap zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 worden geliquideerd.

Financiën:

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 113 miljoen dat nu nog in het General Escrow Fonds resteert.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

e) CSV Amsterdam BV

Naam: CSV Amsterdam

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Belang van de provincie per 1-1-2015 en 31-12-2015 -> 30,8%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 8.500	(€ 25.600)
waarvan reserves	(€ 11.500)	(€ 45.600)
Vreemd Vermogen	€ 36.000	€ 33.700
waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting	(€ 43.900)	(€ 42.000)

Doelstelling:

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap BV gewijzigd in CSV Amsterdam BV. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de Verkopende Aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV ("Waterland");
- het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

(ad. a)

In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer ("WON") onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de Verkopende Aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De Verkopende Aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de Verkopende Aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de "Claim Staat Vennootschap BV").

De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan.

De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.

(ad. b)

In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan CSV Amsterdam BV. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft Waterland bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een escrow-rekening wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat op deze rekening zal worden gehouden, zijn de Verkopende Aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Waterland heeft op 22 mei 2015 een claim van ten minste 9,5 miljoen euro ingediend bij de CSV Amsterdam BV. Vanwege die claim, diende - conform de afspraken vastgelegd in de koopovereenkomst - het gehele in escrow geplaatste bedrag ter beschikking te blijven ter afwikkeling van deze claim. De contractuele beoogde verlaging per 27 mei 2015 van het escrow bedrag (lees: betaling door de notaris van € 9,5 miljoen aan de CSV Amsterdam BV en daarmee aan de Verkopende Aandeelhouders) heeft daarom niet plaatsgevonden.

(ad. c)

Het vermogen op de escrow-rekening is € 13,5 mln. De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. CSV Amsterdam BV en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij

een notaris in escrow gestorte bedrag. CSV Amsterdam BV en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam BV (ten gunste van de Verkopende Aandeelhouders), hetzij Waterland. Op dit moment wordt niet aan de voorwaarden voor betaling aan één van beide partijen voldaan, zodat het in escrow gestorte bedrag voorsnog onder de notaris blijft en geen onderdeel uitmaakt van de balans van CSV Amsterdam BV.

Beleidsvoornemens:

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld.

Conform de koopovereenkomst zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.

Financiën:

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

f) Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Naam: Publiek Belang Elektriciteitsproductie

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Belang van de provincie per 1-1-2015 en 31-12-2015 -> 30,8%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 1,6 miljoen	€ 1,6 miljoen
waarvan reserves	€ 101.000	88.200
Vreemd Vermogen	€ 107.800	€ 112.800
waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting	(€ 18.500)	(€ 13.100)

Doelstelling:

Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.

Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV ("PBE").

In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen.

In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.

PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.

Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap BV.

Beleidsvoornemens:

Binnen PBE is nog vanaf medio 2012 een bedrag van € 1,6 mln. (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen.

Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap BV). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ.

Financiën:

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).

2. Brabant Water NV (programma 4 Economie)

Naam: Brabant Water

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: Veilig, betrouwbaar en betaalbaar drinkwater voor iedereen in het verzorgingsgebied. Publiek aandeelhouderschap wettelijk bepaald in Drinkwaterwet.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 31,6%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Bert Pauli, inhoudelijk – Johan van den Hout

Brabant Water NV	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 483.813.000	€ 525.457.000
- Waarvan reserves	€ 483.535.000	€ 517.187.000
Vreemd Vermogen	€ 415.793.000	€ 400.610.000
- Waarvan voorzieningen	€ 123.731.000	€ 123.717.000
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 30.071.000	€ 41.643.000
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling

Brabant Water verzorgt de drink- en industriewatervoorziening aan ruim 2,5 miljoen klanten in Noord-Brabant. Brabant Water zorgt voor de winning, zuivering en distributie van water van een uitstekende

kwaliteit. Dit doet zij met de laagst mogelijke kosten en met een hoge leveringsbetrouwbaarheid. Op grond van de Drinkwaterwet dienen drinkwaterbedrijven in publieke handen te zijn.

In 2011 heeft de aandeelhoudersvergadering ingestemd met het Strategische Plan 2012 -2016 van Brabant Water. Hierin is onder meer aangegeven dat Brabant Water inzet op tarieven die tot de laagste drie van Nederland behoren. Op dit moment staat Brabant Water op nummer 4 qua tarieven, maar het verschil met de nummers 1,2 en 3 is klein. Ook werkt Brabant Water hard aan het Deltaplan Centrale Ontharding, waarbij op zes waterproductielocaties installaties gebouwd worden om het opgepompte water centraal te ontharden. Verlaging van de hardheid heeft grote voordelen voor klant en milieu. Het gaat hierbij om een totale investering van € 118 miljoen. De planning is om in 2017 gereed te zijn met de aanpassingen.

Naast de kernactiviteit van drinkwatervoorziening heeft het bedrijf een aantal dochterondernemingen, die activiteiten met een meer commercieel karakter uitvoeren: Hydrobusiness (industriewatervoorziening), Hydroscope (waterkwaliteit, veiligheid en legionellapreventie) en Hydreco (toepassing van bodemenergie). Deze dochterondernemingen zijn ondergebracht in de Holding Hydrocare.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot Brabant Water:

- 1) De provincie als grootste aandeelhouder van Brabant Water
- 2) Provincie als bevoegd gezag en vergunningverlener voor grondwateronttrekkingen;
- 3) Provincie als beschermer van de kwaliteit van het grondwater.

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voor toekomstige aanstellingen voldoet aan de randvoorwaarden. De beloning van de huidige directeur is boven de norm, maar deze wordt volgens de voorwaarden van de WNT verder afgebouwd naar de norm. Het aantal commissarissen bij Brabant Water is teruggebracht naar 5, waarbij de provincie het recht heeft om 1 commissaris voor benoeming voor te dragen. In 2015 is een nieuwe commissaris op voordracht van de provincie geworven.

Financiën:

Brabant Water is financieel gezond. Een substantieel risico vormt de schadeloosstelling die voor de verplichte overname van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij (TWM) betaald dient te worden. De financiële scenario's lopen sterk uiteen. De rechter zal hopelijk in 2016 hierover uitspraak doen, dit is echter al een aantal keren uitgesteld. Na uitspraak van de rechter zal Brabant Water in overleg met de Aandeelhouderscommissie de consequenties van de uitspraak bespreken en vervolgstappen bepalen.

3. Eindhoven Airport NV (programma 4 Economie)

Naam: Eindhoven Airport

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Eindhoven

Publiek belang: Een goede bereikbaarheid van Brabant via de lucht, wat eraan bijdraagt dat Brabant aantrekkelijk is als vestigingsklimaat voor bedrijven en burgers.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 24,5%

Portefeuillehouder: Christophe van der Maat

Eindhoven Airport NV	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (concept)
Eigen Vermogen	€ 56.689.000	€ 64.500.000
- Waarvan reserves	€ 54.397.000	€ 62.208.000
Vreemd Vermogen	€ 30.735.000	€ 28.634.000
- Waarvan voorzieningen	€ 1.331.000	€ 1.306.000
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 6.997.000	€ 8.269.000
Dividend over 2014 / over 2015	€ 113.444	€ 113.444

Doelstelling

Eindhoven Airport wil als Nederlands grootste regionale luchthaven een bijdrage leveren aan een goede bereikbaarheid. Dit doet zij door het winstgevend en duurzaam exploiteren van een luchthaven die reizigers direct of indirect toegang geeft tot bestemmingen over de hele wereld. Vanuit de provincie gezien is de luchthaven van groot belang voor de positionering van de Brainport regio, de directe- en indirecte werkgelegenheid, de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

In haar bedrijfsvoering streeft de luchthaven ernaar de belangen van alle betrokkenen zo optimaal mogelijk te behartigen en respecteert zij de ruimtelijke en milieutechnische kwaliteit van de omgeving. In 2015 is Eindhoven Airport verder doorgroeid van 3,9 miljoen passagiers in 2014 naar 4,3 miljoen passagiers in 2015. Dit is een groei van bijna 10,3% t.o.v. 2014. Eindhoven Airport mag t/m 2020 stapsgewijs doorgroeien naar 43.000 vliegbewegingen. Om Eindhoven Airport klaar te maken voor de groei van het vliegverkeer tot 2020 zijn inmiddels een hotel, nieuwe retail- en horecamogelijkheden en de aanleg van parkeergarage P4 gerealiseerd. Daarnaast is de aankomst- en vertrekhal vergroot. Ook zal de landzijdige bereikbaarheid van de luchthaven worden verbeterd.

Governance

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de code Tabaksblat. Eindhoven Airport wordt bestempeld als een markt-publieke onderneming waarbij de maximale beloning van de WNT niet van toepassing is. Wel is bepaald dat beloning marktconform dient te zijn en dat deze gekoppeld is aan het beloningsbeleid van Schiphol NV.

Financiën:

Eindhoven Airport is financieel gezond en de luchthaven laat jaarlijks een groei zien. Risico's die zich in de toekomst voor kunnen doen zijn dat:

- 1) Eindhoven Airport een militaire luchthaven is, waarbij een medegebruiksvergunning is afgegeven door het Rijk voor burgerluchtvaart. Het gebruik van de burgerluchtvaart neemt toe en het militaire gebruik neemt juist af, waardoor de rollen te zijner tijd omgedraaid kunnen worden. De grond en startbaan moeten dan worden overgenomen en beheer en onderhoud komt dan grotendeels voor rekening van Eindhoven Airport.
- 2) Eindhoven Airport is sterk afhankelijk van de home carriers (vliegtuigmaatschappijen) die gebruik maken van de luchthaven. Zij nemen de beschikbare slots van de luchthaven af en zorgen dat er gevlogen wordt. In het geval een grotere carrier stopt op Eindhoven Airport kan dit een grote impact hebben op de luchthaven en haar financiën. De kans hierop is momenteel echter klein.

4. Brabantse ontwikkelingsmaatschappij (BOM) (programma 4 Economie)

Naam: Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM Holding B.V)

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Tilburg

Publiek belang: Een innovatief midden- en kleinbedrijf in Noord-Brabant dat bijdraagt aan de economische ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant en daarmee een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgaven en bijdraagt aan de werkgelegenheid in Noord-Brabant.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: Begin en einde van het jaar 100%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol: Erik van Merriënboer. Inhoudelijk: Bert Pauli

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 47.663.907	€ 59.203.489
- Waarvan reserves	€ 47.663.174	€ 59.202.756
Vreemd Vermogen	€ 66.001.862	€ 114.966.724
- Waarvan voorzieningen	€ 1.859.427	€ 2.395.034
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 3.706.960	€ 9.971.403
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling:

De BOM stelt zich ten doel de realisatie van een veerkrachtige economie met een duurzaam concurrentievermogen in Noord-Brabant, opdat de provincie structureel kan behoren tot de top 5 van Europese kennis- en innovatieregio's. Dit valt uiteen in vier kerntaken:

1. Ontwikkeling & Innovatie (ondersteuning samenwerking MKB-bedrijven in de topclusters/topsectoren, opdat bedrijven technologische en organisatorische innovaties omzetten in hoogwaardige, nieuwe producten en diensten),
2. Investeringsbevordering (actief werven en verankeren van nieuwe, buitenlandse, bedrijven en daarmee het aantrekken van kennisintensieve werkgelegenheid)
3. Bedrijventerreinen (herstructurering/gebiedsontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen tot hoogwaardige, duurzame en innovatie-bevorderende werklocaties).
4. Participaties (met risicodragend kapitaal investeren in startende en groeiende innovatieve ondernemingen).

Verder wil BOM Holding door intensieve samenwerking tussen deze vier kerntaken op integrale wijze transitieprocessen tot stand brengen, zoals op het vlak van een duurzame agrofoodketen en zorg economie en verder de ontwikkeling van fysieke brandpunten (campussen, science parken), alsmede de realisatie van integrale internationaliseringsprojecten.

Op verzoek van de aandeelhouders van de NV BOM, het Rijk en de provincie Noord-Brabant, werd in 2013 de transformatie gerealiseerd van de NV BOM naar BOM Holding BV. Achterliggende reden was de oprichting van Pivot Holding BV (Pivotpark) en de vorming van nieuwe, grote provinciale fondsen waarvan het beheer bij de BOM is ondergebracht. Van de nieuwe BOM Holding BV is de provincie de enige aandeelhouder. De onderliggende dochter BV's zijn: BOM Business Development & Foreign Investments, BOM Capital I, BOM Capital II, BOM Bedrijfslocaties, Pivot Holding en BOM Vastgoed. In 2014 zijn daar Innovatiefonds BV, Energiefonds BV en Breedbandsfonds BV aan toegevoegd. Om fiscale redenen is een fiscale eenheid gerealiseerd van BOM Holding met BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. Als gevolg hiervan is de provincie meerderheidsaandeelhouder geworden van BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. De aandelenverhouding is vanaf januari 2013 als volgt: provincie 50,1%, Rijksoverheid 49,9%.

Governance:

De governance van de BOM Holding BV. is op orde.

Er is in 2013 een nieuwe Raad van Commissarissen benoemd en er is een nieuwe bestuursstructuur vastgesteld. Naast een algemeen directeur is in 2014 ook een CFO aangesteld die tevens COO (Chief Operational Officer) is.

De provincie stuurt via de aandeelhouderslijn en via de subsidielijn. Er is een geregeld formeel en informeel overleg.

Financiële risico's:

De BOM opereert in een omgeving waarbij sprake is van aanzienlijke financiële risico's. Het onderkennen en beperken van deze risico's is een belangrijk element van de afspraken tussen de provincie en de BOM. Belangrijke rollen zijn tevens weggelegd voor de Raad van Commissarissen en de Investeringscommissie. Over de monitoring van de voortgang en de verantwoording en rapportage zijn strikte afspraken gemaakt, in het bijzonder ook in relatie tot de nieuwe fondsen die bij de BOM zijn ondergebracht.

5. Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) (programma 2 Ruimte)

Naam: Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap en Commanditaire Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang:

- De eerder uitgave aan de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, de voormalige militaire terreinen en de sloop van overbodige bebouwing terug verdienen met de verkoop van ruimte voor ruimte-kavels.
- In combinatie met de ontwikkeling van ruimte voor ruimte-locaties maatschappelijke meerwaarde creëren, zoals het oplossen van knelpuntsituaties in het buitengebied en natuurontwikkeling.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: begin v/h jaar 28 % en eind v/h jaar 100%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol: Bert Pauli. Inhoudelijk: Erik van Merriënboer

ORR I CV	per 01 jan 2015	Per 31 dec 2015
Eigen vermogen	€12.862.000	€12.024.796
- Waarvan reserves	€12.112.000	€11.274.796
Vreemd vermogen	€7.838.000	€5.685.720
- Waarvan voorzieningen	€	€
Financieel resultaat 2014 / 2015	-/-€329.000	-/-€ 837.000
	75%	99%

ORR II CV	per 01 jan 2015	Per 31 dec 2015
Eigen vermogen	-/-€4.502.000	-/-€5.709.000
- Waarvan reserves	-/-€5.252.000	-/-€6.459.000
Vreemd vermogen	€41.159.000	€40.500.000
- Waarvan voorzieningen	€	€
Financieel resultaat 2014 / 2015	-/-€969.000	-/-€1.207.000
	75%	99%

ORR BV	per 01 jan 2015	Per 31 dec 2015
Eigen vermogen	€164.000	€189.000
- Waarvan reserves	€134.000	€159.000
Vreemd vermogen	€121.000	€84.530

ORR BV	per 01 jan 2015	Per 31 dec 2015
- Waarvan voorzieningen	€	€
Financieel resultaat 2014 / 2015	€10.000	€25.116
	76%	100%

Doelstelling:

De provincie heeft aan de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, de voormalige militaire terreinen en de sloop van overbodige bebouwing een bedrag van ca. € 209 miljoen uitgegeven. Deze kosten moeten worden terugverdiend door de uitgifte van in het algemeen ruime woningbouwkavels. Dit is de aanpak ruimte voor ruimte. De provincie geeft de woningbouwkavels niet zelf uit. Samen met private partijen heeft zij hiervoor de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte opgericht. Per 1 juli 2015 is een bedrag van € 117,1 miljoen ontvangen. Per saldo is per 1 juli 2015 nog € 98,3 miljoen terug te verdienen. Dit bedrag kan echter nog oplopen i.v.m. uitgaven die momenteel nog lopen voor het saneren/ herstructureren van MOB – complexen en/of sloop van overtollige bebouwing in het buitengebied.

Beleidsvoornemens:

De problemen op de woningbouwmarkt hebben duidelijk invloed op het tempo waarin het nog resterend bedrag wordt terugverdiend. Eind 2012 zijn hierdoor forse financiële problemen gesignaleerd in met name de liquiditeitspositie. Inmiddels is duidelijk dat het business-model geschikt is voor het terugverdienen van de voorgefinancierde uitgaven, maar hiervoor is een langere tijd nodig dan was verwacht.

De provincie nam eerder met 3 private partijen deel in de ORR. In 2014 hebben 2 participanten reeds hun deelname beëindigd.

Onderhandelingen met de laatste participant over een gezamenlijke voortzetting van de onderneming hebben niet tot overeenstemming geleid. Hiernaast waren ook doorzettingsmacht van de provincie bij de verdeling van risico en rendement doorslaggevend componenten in relatie tot het belang van de provincie bij het terugverdienen van de eerder uitgekeerde saneringskosten. Daarom is eind 2015 ook de deelname van deze participant in de onderneming beëindigd. Sinds begin 2016 is de provincie enig aandeelhouder in de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte.

Governance

De ontwikkelingsmaatschappij kent een BV/CV structuur. Naast de Ruimte voor Ruimte Beheer BV vindt de ontwikkeling en verkoop van de woningbouwkavels plaats in de Ruimte voor Ruimte I CV en II CV. Nu de provincie enig aandeelhouder is, wordt de organisatie van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte opnieuw ingericht. Daarbij wordt het provinciale beleid gevolgd. De herinrichting van de organisatie moet zijn beslag krijgen in de eerste helft van 2016.

Financiën:

Voor de nieuwe structuur van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte is een business case opgesteld. Aan de hand van een Monte Carlo analyse is de impact van de mogelijk risico's op het netto resultaat van de grondexploitatie bij einde van de looptijd bepaald. Daaruit volgt een risico voor de provincie van circa €15,1 miljoen. Bij dat scenario hebben de afdrachten aan de provincie van €168 miljoen al plaatsgevonden. Dit risico is afgedekt binnen de risicoreserve van het Ontwikkelbedrijf

6 Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM)

Naam: Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij

Rechtspersoon: Commanditaire Vennootschap/Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: In het economisch belang gebieden gereed maken voor de vestiging van (grote) glastuinbouwbedrijven en in het belang van landschap en milieu bijdragen aan de ruimtelijke concentratie van glastuinbouwbedrijven.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: CV: 49,8% / BV: 50%

Portefeuillehouder: Erik van Merriënboer

TOM*	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 13.573.527 Negatief	€ 13.573.527 Negatief
- Waarvan reserves	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 61.663.463	€ 62.234.000
- Waarvan voorzieningen	€ 195.476	€ 237.000
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 1.337.191 Negatief	€ 5.000.000 Negatief
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Geconsolideerde cijfers voor TOM CV en TOM BV

Doelstelling

De TOM ontwikkelt projectvestigingsgebieden voor glastuinbouwbedrijven. Sinds 2014 richt zij haar aandacht nagenoeg geheel op het glastuinbouwgebied in het Agro- en Foodcluster Nieuw Prinsenland (AFC NP) in de gemeente Steenbergen. Volgens marktonderzoek uit 2013 werd in 2015 geen vestiging van glastuinbouwbedrijven verwacht in het AFC NP. Tegen deze verwachting in heeft de TOM in december 2015 circa 25 ha glastuinbouwgrond verkocht aan het zaadveredelings- en zaadproductiebedrijf Rijk Zwaan, dat haar research & development activiteiten heeft ondergebracht in haar vestiging bij Fijnaart. De vestiging van een bedrijfsonderdeel van Rijk Zwaan op het AFC NP kan mogelijk van betekenis zijn voor de ontwikkeling van bio-based bedrijvigheid op het AFC NP, in samenwerking met de suikerfabriek van Cosun en andere bedrijven.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de TOM:

1. De provincie als vennoot/aandeelhouder van de TOM (49,75% / 50%)
2. Provincie als bevoegd gezag voor het provinciaal inpassingsplan AFCWB;
3. Provincie als wegbeheerder van de N268 (Noordlangeweg).

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voldoet ook aan de voorwaarden. Het aantal commissarissen bij de TOM is in 2014 teruggebracht naar 3, waarbij de provincie het recht heeft om 1 commissaris voor benoeming voor te stellen.

Financiën:

De TOM is in 2015 voorzien van herfinanciering. Hierbij hebben de vennoten/aandeelhouders onder overname van het bankkrediet van de TOM zodanige leningen verstrekt dat de TOM over voldoende financiële middelen kan beschikken om haar taak uit te oefenen. Voor de provincie is dit mogelijk gemaakt door het besluit van Provinciale Staten van 6 februari 2015 over de omvorming van de TOM (PS 25/14). De provinciale leningen bestaan uit een hypothecaire lening van € 44 miljoen en een lening van € 14 miljoen, voorzien van een tweede hypotheekrecht. Mede-aandeelhouder NCB- Ontwikkeling heeft eveneens een lening verstrekt van € 14 miljoen voorzien van een tweede hypotheekrecht. Bij de besluitvorming is er van uitgegaan dat de TOM bij de voltooiing van het

project AFC NP in 2025 een verlies zal leiden van circa € 20 miljoen. Er van uitgaande dat de provincie hiervan de helft zal dragen en rekening houdend met haar rente-inkomsten komt dit voor de provincie neer op een verlies van € 2,9 miljoen. Risicoschattingen wijzen uit dat het maximale risico voor de provincie € 29,8 miljoen bedraagt. Voor het opvangen van dit risico wordt een reserve opgebouwd, waarmee tevens het nu voorziene verlies kan worden genomen. Aldus zijn de financiële risico's verbonden aan de provinciale deelneming in de TOM voldoende afgedekt.

7 Business Park Aviolanda (BPA)

Naam: Business Park Aviolanda

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Woensdrecht

Publiek belang: vanuit het economisch belang het bevorderen van bedrijvigheid in de sector Aerospace & Maintenance, vanuit het belang van een goede ruimtelijke ordening het scheppen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven op een reeds lang bestaand bedrijventerrein, waardoor verdere aantasting van de ecologische hoofdstructuur bij de vliegbasis Woensdrecht wordt voorkomen.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 60%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

BPA	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€11.124.107	€11.431.000
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€14.825.148	€15.511.956
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2014/2015	€50.827	€306.893
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling

BPA is samen met GEM Aviolanda Woensdrecht CV/BV opgericht in 2010 om het voormalige bedrijventerrein van Fokker naast de vliegbasis Woensdrecht te ontwikkelen tot een bedrijventerrein voor (bij voorkeur luchthavengebonden) bedrijvigheid in de sector Aerospace & Maintenance. Reeds in 2013/2014 hebben de aandeelhouders/vennoten van deze drie vennootschappen vastgesteld dat het hele bedrijventerrein in één hand moet worden gebracht, te weten die van BPA, en dat BPA naast het uitgeven van grond ook vastgoed moet kunnen ontwikkelen. De vastgoedontwikkeling heeft BPA met succes aangepakt. In januari 2015 is het bedrijfsverzamelgebouw De Spirit geopend. Dit gebouw is volledig verhuurd aan vijf bedrijven in de sector Aerospace & Maintenance.

Naar aanleiding van ontwikkelingen in het nationale JSF-dossier (Joint Strike Fighter, zijnde de F-35) hebben Gedeputeerde Staten in juli 2015 aangegeven dat zij een nog verdergaande koerswijziging van BPA wensen. Volgens deze lijn moet BPA niet alleen de ontwikkelaar van het bedrijventerrein zijn, maar ook, samen met het op de vliegbasis gevestigde Logistiek Centrum Woensdrecht, de aanjager worden van samenwerking tussen bedrijven in de sector Aerospace & Maintenance, zodat in deze sector een sterk Brabants bedrijfcluster ontstaat. De komst van onderhoudswerk aan de motoren van de F-35 toestellen naar Woensdrecht zien Gedeputeerde Staten in dit verband als een katalysator. Aan het binnenhalen van de opdracht voor het motoronderhoud draagt de provincie Noord-Brabant overigens substantieel bij door een lening van € 22 miljoen voor de bouw en inrichting van de onderhoudsfaciliteit (PS-besluit van 4 december 2015, dossier 71/15).

De door Gedeputeerde Staten beoogde koerswijziging van BPA is omarmd door de andere aandeelhouders (gemeente Woensdrecht en Fokker Technologies Holding BV). De eerste stap die in dit verband aan de orde is betreft de opstelling van een nieuw ondernemingsplan.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot BPA:

1. De provincie als (meerderheids)aandeelhouder van BPA (60%)
2. De provincie als belangenbehartiger van het Woensdrechtse bedrijvencluster in de sector Aerospace & Maintenance (militair en civiel) op nationaal niveau;
3. De Provincie als bevoegd gezag in het kader van natuur- en milieuwetgeving (onder meer de geluidszonering van het bedrijventerrein en de vliegbasis).

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. In de loop van 2015 is in de Raad van Commissarissen een vacature ontstaan door het terugtreden van een van de RvC-leden, vanwege het aanvaarden van het directeurschap van SADC (Schiphol Aerea Development Company NV). Per 1 januari 2016 is bovendien de directeursfunctie van BPA vacant geworden door het reeds enige tijd geleden aangekondigde vrijwillige vertrek van de zittende directeur. Met de door de aandeelhouders gewenste koerswijziging voor ogen wordt een nieuwe directeur geworven en zal ook de vacante commissarisplaats worden ingevuld. Voor de koerswijziging van BPA zullen ook de statuten moeten worden aangepast.

Financiën:

De financiële positie van BPA is op zichzelf genomen gezond te achten, hetgeen vooral moet worden toegeschreven aan de constante inkomsten uit de verpachting van grond en gebouwen aan de Fokkerbedrijven. De financiële gevolgen van de beoogde koerswijziging zullen duidelijk moeten worden bij de opstelling van het nieuwe ondernemingsplan. Verwacht mag worden dat daarbij een financieringsbehoefte aan het licht zal treden die niet volledig kan worden afgedekt door inkomsten uit de bedrijfsactiviteiten.

8 Nederlandse Waterschapsbank NV

Naam: Nederlandse Waterschapsbank NV

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Den Haag

Publiek belang: Efficiënte financiering publieke sector.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 0,12% in aantal aandelen, 0,23% in waarde.

Portefeuillehouder: Erik van Merrienboer

NWB Bank NV	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 1.303 miljoen	€ 1.399 miljoen
- Waarvan reserves	€ 1.247 miljoen	€ 1.297 miljoen
Vreemd Vermogen	€ 86.946	€ 89.713 miljoen
- Waarvan voorzieningen	€ 9	€ 9 miljoen
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 49 miljoen	€ 95 miljoen
Dividend over 2014 / over 015	€ 0	€ 0

Doelstelling

Hoofddoelstelling van de NWB is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies,

sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. De Nederlandse Waterschapsbank streeft uitdrukkelijk niet naar winstmaximalisatie.

De deelname van de provincie in de Nederlandse Waterschapsbank is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen. De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,12% van de aandelen. De Nederlandse waterschappen gezamenlijk bezitten veruit het grootste deel van de aandelen.

Governance

In de buitengewone vergadering van aandeelhouders van de NWB Bank is 14 september 2015 het beloningsbeleid voor de directie behandeld dat gaat gelden voor nieuw te benoemen directieleden. De beloning van de NWB is niet onderhevig aan de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) voor de publieke sector.

De voorgestelde beloning voor nieuwe directieleden is vergeleken met een aantal jaren geleden substantieel afgenomen (van € 400.000 naar € 272.000 voor de directievoorzitter) maar nog altijd aan de hoge kant, zeker vergeleken met het maximum voor beloningen in de publieke sector (WNT). Het voorstel past wel binnen het deelnemingenbeleid dat het Rijk heeft geformuleerd voor staatsdeelnemingen. Het standpunt van de provincie is afgestemd met de Brabantse Waterschapsbond waarbij is afgesproken dat aangedrongen zal worden op verdere versoering van de beloning voor de directie van de NWB.

De provincie heeft ingestemd met het voorgestelde beloningsbeleid maar heeft in een stemverklaring benadrukt dat het maximale niveau van beloning voor de directie van de NWB verder versoerd moet worden in de richting van het maximum dat geldt voor beloningen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Financiën:

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Die moet per 2018 aan de vastgestelde norm voldoen. Om dat te bereiken is de NWB de afgelopen jaren opgehouden dividend uit te keren. De volledige winst wordt ingehouden ter verbetering van het eigen vermogen.

Daarnaast is de NWB Bank in 2015 een hybride lening aangegaan met vier provincies om ook daarmee de eigen vermogenspositie te versterken. De provincie Noord-Brabant participeert voor € 50 miljoen in deze lening.

Naar verwachting zal de NWB Bank nog aanvullend hybride vermogen of eigen vermogen moeten aantrekken om het gestelde doel te bereiken

9 NV BNG Bank

Naam: NV Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Den Haag

Publiek belang: Efficiënte financiering publieke sector.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 0,07%

Portefeuillehouder: Erik van Merrienboer

NV BNG Bank	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 3.582 miljoen	€ 4.163 miljoen
- Waarvan reserves	€ 3.317 miljoen	€ 3.798 miljoen
Vreemd Vermogen	€ 149.923 miljoen	€ 145.348 miljoen

- Waarvan voorzieningen	€ 3 miljoen	€ PM
Resultaat na belasting 2013/2014	€ 126 miljoen	€ 226 miljoen
Dividend over 2013 / over 2014	€ 22.800	€ 41.000,-

Doelstelling

Hoofddoelstelling van de BNG is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies, sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. Voor de publieke sector is de BNG een belangrijke financieringspartner. Bij de BNG kunnen deze partijen altijd terecht voor hun financiering.

De deelname van de provincie in de BNG is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen.

De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,07% van de aandelen. De Nederlandse rijksoverheid is de grootste aandeelhouder en bezit 50% van de aandelen.

Governance

De BNG Bank volgt voor het deugdelijk bestuur de beginselen van de Nederlandse corporate governance code. Op één punt wijkt de bank af van de Nederlandse corporate governance code. De aanbeveling die in de code wordt gedaan met betrekking tot het 'stemmen op afstand' wordt door BNG Bank niet gevolgd. Gelet op het karakter van de bank en de herkomst van haar aandeelhouders acht de bank dit niet noodzakelijk.

Het beloningsbeleid bevindt zich binnen de kaders van het beloningsbeleid van de rijksoverheid ten aanzien van staatsdeelnemingen, de Nederlandse corporate governance code, de Code Banken en de Regeling Beheerst Beloningsbeleid Wft 2014.15. Op één punt wijkt de bank af van de Code Banken. Het betreft de variabele beloning op basis van individuele prestaties. Voor de leden van de Raad van Bestuur worden geen individuele doelstellingen vastgesteld.

Financiën:

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Die moet per 2018 aan de vastgestelde norm voldoen. Om dat te bereiken heeft de BNG de afgelopen jaren de dividend uitkering gemaximeerd op 25% van de winst. De resterende winst wordt ingehouden ter verbetering van het eigen vermogen. Ter versterking van de eigen vermogenspositie heeft ook de BNG Bank een hybride lening uitgegeven in 2015. De provincie Noord-Brabant participeert voor € 100 miljoen in deze lening. Naar verwachting zal de BNG Bank nog aanvullend hybride vermogen of eigen vermogen moeten aantrekken om het gestelde doel te bereiken.

10 Delta NV (algemeen financieel beleid)

Naam: Delta

Rechtspersoon: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Middelburg

Publiek belang: activiteiten vooral gericht op Zeeland. Energienetwerkbedrijf Enduris, drinkwaterbedrijf Evides, Delta Energie centrales en trade, Delta energie levering, retail en multimedia. Het belang voor Brabant is zeer gering.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 0,05% (8 aandelen)

Portefeuillehouder: Erik van Merrienboer

Delta NV	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 1.145.794.000	€ 931.400.000
- Waarvan reserves	€ 1.093.671.000	
Vreemd Vermogen	€ 2.519.180.000	€ 1.752.780.000
- Waarvan voorzieningen	€ 569.014.000	
Resultaat na belasting 2014/2015	-/- € 15.145.000	-/- € 110.700.000
Dividend over 2014 / over 2015	€ 7.853,40	€ 0

Doelstelling:

Delta is in 1991 ontstaan uit een fusie tussen Watermaatschappij Zuidwest-Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). Aangezien deze fusie werd betaald in aandelen en de provincie aandelen bezat in WMZ, werd Noord-Brabant aandeelhouder in Delta met een aandelenpercentage van 0,05% (8 aandelen). Delta NV is een multi-utility bedrijf en is hoofdzakelijk Zeeuws georiënteerd. Zij levert o.a.: energie, water, televisie en internet.

Beleidsvoornemens:

Op 13 december 2011 hebben GS besloten om haar aandelen Delta te willen verkopen, door de tot nu toe tegenvallende resultaten in de energiesector heeft geen van de overige aandeelhouders de aandelen willen overnemen. Aangezien de cijfers tegen blijven vallen zal verkoop van de aandelen moeilijk zijn.

In 2014 is Delta NV samen met haar aandeelhouders gestart met het onderzoeken van haar strategie voor de toekomst. Dit proces is nog niet afgerond, maar er is een aantal opties: fusie met een ander energiebedrijf, splitsing van commerciële activiteiten en netwerkbedrijven of blijven bestaan in de huidige samenstelling en hierbij kostenreducties doorvoeren en de schuldpositie verkleinen. Onderzocht wordt welke effecten deze opties hebben op de duurzame werkgelegenheid, risicobeperking en aandeelhouderswaarde van het bedrijf, hierover is in 2015 meer duidelijkheid gekregen, maar een beslissing hierover is nog niet genomen.

Governance:

Met betrekking tot de Splitsingswet heeft de ACM besloten dat Delta haar netwerkactiviteiten moet afsplitsen. Hiervoor krijgt Delta tot uiterlijk 1 juli 2017 de tijd.

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de governance code Tabaksblad. Onlangs heeft de CEO van Delta NV afscheid genomen van het bedrijf. Dit hing hoofdzakelijk samen met een ongewenste salarisverhoging. Door de aandeelhouders word nu gekeken naar een aanpassing van het beloningsbeleid. Daarnaast wordt bekeken hoe om te gaan met de ontstane vacature van CEO.

Financiën:

Door de verkoop van afvalverwerkingsbedrijf Indaver en windpark Kreekraksluis is de schuldpositie van Delta NV sterk afgenomen. In relatie tot de strategiebepaling, splitsing van netwerkactiviteiten en het voortbestaan van bedrijfsonderdelen zoekt Delta NV naar financieringsmogelijkheden. Op dit moment worden de mogelijkheden daarvoor onderzocht. Delta NV wil zoveel mogelijk werkgelegenheid behouden en wil bij voorkeur dat onderdelen zelfstandig levensvatbaar zijn. Omdat ons aandelenbelang zeer gering is, zijn ook de risico's ten aanzien van Delta gering voor ons.

11 Oss Life Sciences Park Vastgoed (OLSP Vastgoed)

Naam: OLSP Vastgoed

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Oss

Publiek belang: bijdragen aan het ontwikkelen van Pivot Park, een campus voor de Life Sciences op het bedrijventerrein Molenheide te Oss gebaseerd op de faciliteiten en expertise die beschikbaar zijn gekomen door het sluiten van de research- en developmentafdeling van MSD, welke campus onderdeel moet worden van een robuust en duurzaam ecosysteem voor open innovatie voor de Life Sciences.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 66,18%

Portefeuillehouder: Erik van Merriënboer

OLSP Vastgoed	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen *	€8.046.028	€7.917.200
- Waarvan reserves	€8.018.028	€7.889.200
Vreemd Vermogen	€6.141.318	€9.706.986
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2014/2015	€604.378	-/-€129.000
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

De cijfers voor het Eigen Vermogen geven een geflatteerd beeld. In het begin van 2016 wordt een taxatie uitgevoerd die waarschijnlijk aanleiding zal geven tot een afwaardering van het vastgoed, zijnde veruit het belangrijkste activum van OLSP Vastgoed. Als gevolg hiervan zal het eigen vermogen afnemen.

Doelstelling

MSD te Oss heeft de afgelopen jaren haar research- en developmentactiviteiten ter plaatse beëindigd. Het vastgoed dat hierbij is vrijgekomen en eventueel nog vrijkomt is in eigendom van de gemeente Oss gekomen en door OLSP Vastgoed in erfpacht genomen. Eind 2015 ging het om acht gebouwen. OLSP Vastgoed verhuurt het vastgoed aan OLSP Exploitatie BV. Laatstgenoemde vennootschap verhuurt ruimten aan bedrijven die zich op het park hebben gevestigd, eind 2015 waren dat er 33. Op deze wijze draagt OLSP Vastgoed bij aan de ontwikkeling van het Pivot Park (voorheen Oss Life Sciences Park) tot een campus voor de Life Sciences die onderdeel moet worden van een robuust en duurzaam ecosysteem voor open innovatie voor de Life Sciences.

De provincie heeft twee rollen in relatie tot OLSP Vastgoed:

1. de provincie als (meerderheids)aandeelhouder van OLSP Vastgoed (66%)
2. de provincie die als een van de founding fathers van Pivot Park optreedt als stimulator, belangenbehartiger en financier van het park.

Governance

Het governancebeleid van OLSP Vastgoed BV voldoet op zichzelf benomen aan de gestelde voorwaarden. In de loop van de tijd is echter steeds merkbaarder geworden dat het gesplitste eigenaarschap van enerzijds het vastgoed en anderzijds de parkorganisatie coördinatieproblemen oplevert. Er gaan dan ook stemmen op om beide onderdelen bij één vennootschap onder te brengen.

Financiën:

Het belangrijkste financiële risico van OLSP Vastgoed is dat de ontwikkeling van Pivot Park stopt en dat als gevolg daarvan (verwachte) huurinkomsten wegvallen. Dit risico is reëel omdat de afgelopen jaren is gebleken dat de exploitatiekosten van Pivot Park zo hoog zijn dat de financiële toekomst van het park niet rooskleurig kan worden genoemd. Op verzoek van de beide aandeelhouders van OLSP Vastgoed BV, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Oss, alsmede van de aandeelhouder van

OLSP Holding BV, de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM), heeft Pivot Park een nieuw businessplan gemaakt. De op basis van dit plan te treffen maatregelen zullen moeten uitwijzen of Pivot Park de toekomst financieel aankan. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn, dan zal OLSP Vastgoed op zoek moeten gaan naar een alternatief programma voor haar vastgoed.

Het risico van het provinciale aandeel in OLSP Vastgoed is volledig afgedekt in de risicoreserve van het ontwikkelbedrijf. Het risico van de provinciale geldlening aan OLSP Vastgoed, groot € 10 miljoen, waarvan op dit moment € 6,9 miljoen is opgenomen, is afgedekt in de algemene risicoreserve.

12 Green Chemistry Campus BV (programma 4 Economie)

Naam: Green Chemistry Campus

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Bergen op Zoom

Publiek belang: versterken economische structuur van West-Brabant en bevordering van werkgelegenheid in de biobased economy.

Belang provincie aan begin en eind van het jaar: 60%

Portefeuillehouder: Bert Pauli

Green Chemistry Campus	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	-/- € 569.328	-/- € 845.882
- Waarvan reserves	-/- € 587.328	-/- € 863.882
Vreemd Vermogen	€ 1.014.736	€ 1.162.868
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2014/2015	-/- € 165.747	-/- € 276.554
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling

Doel van de campus is het tot stand brengen van een topfaciliteit binnen de biobased economy met een focus op jonge innovatieve bedrijven op het snijvlak van 'Agro meets Chemistry'. De campus is business-driven en biedt kantoor-, laboratorium- en demofaciliteiten. Inhoudelijk speerpunt van de campus is groene chemische bouwstenen. Via het SRC Bioaromaten is er een specifieke focus op bio-aromaten. De campus is één van de toplocaties binnen de Biobased Delta, een groot samenwerkingsverband rond het thema biobased economy in Zuidwest Nederland. De campus is in 2011 geopend en huisvest momenteel 16 bedrijven en kennisinstellingen.

De provincie is groot aandeelhouder met 60% van de aandelen. Overige aandeelhouders zijn NV REWIN West-Brabant (20%) en de gemeente Bergen op Zoom (20%). REWIN is tevens directievoerende partij over de campus en is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering.

Beleidsvoornemens:

De campus huisvest sinds 2014 het Shared Research Centre bio-aromaten van TNO en Vito. Dit onderzoekscentrum geeft een belangrijke impuls aan de campusontwikkeling en trekt wellicht meer bedrijvigheid aan. Tevens heeft verdergaande internationale samenwerking met Vlaanderen, Frankrijk (IAR) en Nord Rhein Westfalen prioriteit (dit loopt hoofdzakelijk via de Biobased Delta).

Op gebied van kantoorfaciliteiten is de bezettingsgraad op de campus 100%. Echter, de verhuur van laboratoriumfaciliteiten blijft achter. Dit heeft een negatief effect op de exploitatie inkomsten. Om te

kunnen groeien moet de campus investeren in demofaciliteiten en kantoorruimten. Hiervoor heeft de campus risicodragend kapitaal nodig.

Financiële risico's:

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (60% van € 18.000). Naast het aandelenkapitaal heeft de campus een renteloze achtergestelde lening bij de provincie ter hoogte van € 1,6 miljoen. Deze lening loopt tot 2024. Zodra het financieel resultaat van de campus positief is zullen afspraken worden gemaakt over de aflossing van de lening.

De Provincie, SABIC, gemeente Bergen op Zoom, NV REWIN West-Brabant en GCC BV zijn bezig met het opstellen van het business plan voor de tweede fase. De eerste fase liep af per 31-12-2015. Besluitvorming hierover vindt in 2016 plaats. Het nieuwe business plan voorziet in een schielsprong van enkele tientallen miljoenen euro's, daarmee zou de balans er in 2016 totaal anders uit kunnen zien. Indien partijen er niet met elkaar in slagen om de financiering voor het business plan te realiseren, dan moet vastgesteld worden dat de campus niet verder geëxploiteerd kan worden. Op dat moment stopt de GCC met te bestaan. De campus zal dan tot uiterlijk eind 2016 afbouwen binnen het gegeven budget.

13 Agro & Co Kapitaalfonds BV

Naam: Agro & Co Kapitaalfonds

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Veghel

Publiek belang: financieren en ondersteunen van nieuwe en vernieuwende economische activiteiten en van nieuwe vormen van samenwerking op de drie volgende aandachtsgebieden: Agrofood, Agroplus en Groene Ruimte. Het kapitaalfonds is in 2015 opgeheven.

Belang provincie begin 2015: 33,33% en eind 2015: 0 % i.v.m. opheffing

Portefeuillehouder: Bert Pauli

Agro & Co Kapitaalfonds BV	Per 1 januari 2015	Per 29 oktober 2015 (opheffing)
Eigen Vermogen	€ 1.335.572	€ 1.224.549
- Waarvan reserves	€ 1.317.572	€ 1.206.549
Vreemd Vermogen	€ 28.642	€ 33.108
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Financieel resultaat 2014/2015	-/- € 480.590	-/- € 111.023

Doelstelling

Het verwezenlijken van nieuw ondernemerschap voor de agrarische sector en het landelijk gebied in de provincie Noord-Brabant door het financieren en ondersteunen van nieuwe en vernieuwende economische activiteiten en van nieuwe vormen van samenwerking op de drie volgende aandachtsgebieden: Agrofood, Agroplus en Groene Ruimte.

In de looptijd van het Kapitaalfonds is de belangstelling voor financieringen uit dit fonds tegen gevallen. Er zijn hoofdzakelijk kleinere bedrijven op de markt actief die vaak onvoldoende basis bleken te hebben om de doorgroei te maken naar de volwassen markt. Omdat het aantal interessante initiatieven achterbleef werd het kapitaalfonds ook voor de andere aandeelhouders NCB Participaties (ZLTO) en Rabobank minder interessant. Daarom is besloten Agro & Co Kapitaalfonds op te heffen, wat uiteindelijk in december 2015 is gebeurd. Met behulp van het Kapitaalfonds zijn 4 participaties

overgenomen door marktpartijen en daarnaast zijn er leningen verstrekt. De laatste participatie is overgedragen naar NCB (ZLTO) welke deze gaat proberen te verkopen.

Governance

Agro & Co Kapitaalfonds BV bestond uit een eenhoofdig bestuur, een Raad van Commissarissen en een Investeringscommissie. Omdat de BV in december 2015 is opgeheven bestaan deze organen niet langer.

Financiën:

Agro & Co Kapitaalfonds is in december 2015 opgeheven. De resterende liquide middelen zijn verdeeld over de aandeelhouders. Als 1/3 aandeelhouder is hiervan ongeveer € 400.000 ontvangen. De laatste participatie is overgedragen aan NCB (ZLTO). Bij verkoop van deze participatie zal, afhankelijk van de verkoopsom, de provincie alsnog haar deel van de verkoopopbrengst krijgen.

14 Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Naam: Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Rechtspersoon: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: het in de provincie Noord Brabant versterken van de ontwikkeling en de realisatie van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Bert Pauli, inhoudelijk – Johan van den Hout

Groen Ontwikkelfonds Brabant	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015 (Concept)
Eigen Vermogen	€ 1	€ 1
- Waarvan reserves	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 847.689	€ 3.527.351
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 0	€ 0
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling:

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (GOB) heeft als doelstelling het realiseren van het volledige Natuur Netwerk Brabant. Het GOB is opgericht op 1 mei 2014 en het fonds loopt tot en met 2027. Het GOB gaat het provinciale- en rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant realiseren. Het provinciale deel wordt gefinancierd met provinciale middelen en het rijksdeel met rijksmiddelen in de vorm van geld of grond. Via de aandeelhouderinstructie is er aan het GOB een opdracht verstrekt voor:

- Het verwerven van 2274 ha en het inrichten van 5648 ha in het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het verwerven en inrichten van 3100 ha in het provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het realiseren van 710 KM EVZ.

Voor de komende jaren zal aan het GOB nog aanvullende opdrachten worden verstrekt voor het verwerven van 4226 ha en het inrichten van 6500 ha in het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant, met bijbehorende rijksmiddelen en daarnaast zullen er provinciale middelen beschikbaar worden gesteld voor het realiseren van 1300 km EVZ's. Gezien de lange doorlooptijd van natuurprojecten (gemiddeld 5 jaar) zullen er naar verwachting geen projecten worden afgerond in 2016, echter is met de oprichting van het GOB en in samenwerking met de manifestpartners de ambitie uitgesproken

om de projecten anders en sneller te realiseren (3 jaar). Met de oprichting van het GOB medio 2014 betekent dit dat de eerste resultaten in latere jaren te zien zullen zijn.

Governance:

Het Groen Ontwikkelfonds bestaat uit een eenhoofdig bestuur en een investeringscommissie. De governance voldoet aan voorwaarden.

Financiën:

Het GOB heeft geen eigen vermogen en eventuele tegenvallers zullen verrekend worden met de jaarlijkse exploitatiesubsidie. Voor de uitvoering van het investeringsreglement is een separate activiteitsubsidie verleend, deze subsidie heeft een looptijd t/m 2027. De verkoopopbrengsten/-verliezen worden tweejaarlijks met de subsidie verrekend.

15 Havenschap Moerdijk

Naam: Havenschap Moerdijk

Rechtspersoon: Gemeenschappelijke Regeling

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Moerdijk

Publiek belang: Het Havenschap is van groot belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 50 %

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Erik van Merrienboer, inhoudelijk - Bert Pauli

Havenschap Moerdijk	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 85.653.000	€ 85.234.000
- Waarvan reserves	€ 85.653.000	€ 85.234.000
Vreemd Vermogen	€ 135.309.275	€ 131.937.844
- Waarvan voorzieningen	€ 11.919.000	€ 11.415.000
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 4.870.000	€ 3.740.000
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling

Het Havenschap is van groot belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio. Conform de in juli 2014 vastgestelde Havenstrategie is het uitgangspunt hierbij een goede balans tussen waardecreatie, duurzaamheid en een veilige en leefbare regio (3P's). De ambitie is dat Moerdijk in 2030 hét belangrijkste knooppunt is van duurzame logistiek en duurzame chemie en procesindustrie in de Vlaams- Nederlandse Delta. Randvoorwaarde hierbij is dat groei niet ten koste mag gaan van de veiligheid en leefbaarheid in de regio. Tot de economische speerpunten behoren:

- Uitbouwen van de extended gate functie ten opzichte van Rotterdam en Antwerpen. Hiermee wordt de poort van de zeeterminal "verlegd" naar het achterland. Naar verwachting levert dit de voor Moerdijk substantiële extra goederenstromen op.
- Short sea shipping: Moerdijk heeft een directe verbinding met zee en kan een rol spelen in het intra-continentale zeeverkeer. Betrouwbaarheid van vaartijden en afhandeling en flexibiliteit zijn hierbij cruciaal. Randvoorwaarde voor deze functie is dat kwaliteit van ontsluiting minimaal gehandhaafd blijft en er voldoende terminalruimte beschikbaar is.
- Benutten van het chemisch industrieel complex; het gaat hierbij om het innovatief uitbouwen van het huidige complex, zowel op fijnchemie als biobased gefundeerde chemie. M.b.t. biobased chemie gaat het zowel om overslag van grondstoffen als om het creëren van startups en benutten

van reststromen. Maintenance levert een belangrijke bijdrage aan hoogwaardige dienstverlening en innovatiekracht in dit cluster.

Governance

Op 6 februari jl. hebben Provinciale Staten ingestemd met de notitie Herijking Governance Havenschap Moerdijk (PS 3/15). Daarbij is opdracht gegeven aan het college om samen met de gemeente Moerdijk en Havenschap Moerdijk het voorkeursmodel van een NV in combinatie met een gemeenschappelijke regeling verder uit te werken en de uitwerking ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen. Door middel van voortgangsrapportages worden de betrokken partijen op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en in de gelegenheid gesteld om bij te sturen. De uiteindelijke uitwerking van het voorkeursmodel met de benodigde documenten wordt voor het zomerreces ter besluitvorming aan uw Staten en de gemeenteraad voorgelegd. De overgang naar een NV in combinatie met een gemeenschappelijke regeling (GR) is voorzien per 1-1-2017.

Financiën:

Havenschap Moerdijk is financieel gezond. Er is sprake van een ruim voldoende weerstandsvermogen. Om zicht te houden op de mogelijke risico's die wij als provincie lopen, kijken wij jaarlijks naar de garantieverplichting die de provincie heeft als deelnemer in het Havenschap. Voor de dekking van de garantieverplichting is op dit moment € 4,5 miljoen opgenomen in de risicoreserve. Dit niveau wordt vooralsnog gehandhaafd. Als onderdeel van de provinciale begroting wordt gezien of dit bedrag nog toereikend is met het oog op ontwikkelingen zoals de verzelfstandiging en Logistiek Park Moerdijk.

16 Parkschap Nationaal Park de Biesbosch (programma 3 Ecologie)

Naam: Parkschap Nationaal Park de Biesbosch

Rechtspersoon: Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Dordrecht

Publiek belang: handhaving milieu en veiligheid binnen de Biesbosch, bevorderen recreatie en toerisme

Portefeuillehouder: Johan van den Hout

Parkschap	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€740.863	€829.385
- Waarvan reserves	€740.863	€721.195
Vreemd Vermogen	€1.817.949	€1.699.252
- Waarvan voorzieningen	€401.483	€382.741
Resultaat na belasting 2014/2015	0	0
Dividend over 2014 / over 2015	n.v.t.	n.v.t.

Doelstelling

Het Parkschap is een gemeenschappelijke regeling waarin de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en de Gemeentes Dordrecht, Sliedrecht, Drimmelen en Werkendam in deelnemen. Het Parkschap levert een bijdrage aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op Brabant: Uitnodigend Groen.

In de Toekomstvisie Biesbosch 2021 staan plannen en doelstellingen die met een aantal betrokkenen uit de Biesboschregio zijn opgesteld. Er wordt ingezet op een verandering naar een duurzame financiering en organisatie voor de gebiedsontwikkeling. Dit wordt verbonden met impulsen aan

marketing, kwaliteit, gastvrijheid en de samenwerking met partners in een breed netwerk van de Biesboschregio.

Governance

De provincie Noord-Brabant zal haar formele rol met betrekking tot de Parkschap over twee jaar beëindigen. Eind 2015 is aangekondigd dat wij uit de gemeenschappelijke regeling stappen (PS besluit 18 dec 2015, doc nr 3877633). Komende tijd zullen we overleggen onder welke voorwaarden dit kan. De eerste twee jaar blijven we volwaardig lid en zullen we onze contributie (à € 65.000/jr) ook volledig betalen. Wat we daarna nog betalen is eindigend. De hoogte van de afkoopsom moet nog worden bepaald.

Financiën:

Provincie voorziet in een jaarlijkse bijdrage. Ieder jaar wordt er een begroting gemaakt voor het volgende jaar. Hiermee moeten de deelnemers tevoren instemmen. De ervaring leert dat er de afgelopen jaren een negatief verschil bestaat tussen begroting en financiële realisatie. De deelnemers moeten proportioneel bijdragen in dit verschil. De bijdrage van de provincie is procentueel gering en daarmee ook het financieel risico.

De hoogte van de afkoopsom is thans nog onbekend, maar kan worden voldaan uit structurele middelen op de begroting.

17 Inter Provinciaal Overleg IPO (programma 1 bestuur)

Naam: Inter Provinciaal Overleg

Rechtspersoon: Vereniging

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Den Haag

Publiek belang: Overheid

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: provincie betaalt mee naar rato van de kosten

Aandeelhoudersrol: Bert Pauli

IPO	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	222.435	477.119
- Waarvan reserves	0	0
Vreemd Vermogen	9.265.435	8.180.613
- Waarvan voorzieningen	87.922	43.411
Resultaat na belasting 2014/2015	222.435	477.119

Doelstelling

De vereniging IPO heeft tot doel de belangen te behartigen van de provincies bij het Rijk en een effectief platform te vormen voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de provincies.

Governance

De governance- voldoet aan de voorwaarden.

Financiën:

Er zijn geen financiële risico's

18 Zuidelijke Rekenkamer

Naam: Zuidelijke Rekenkamer

Rechtspersoon: Gemeenschappelijke Regeling

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Eindhoven

Publiek belang: door onderzoek wil de rekenkamer voor Provinciale Staten en de burgers van de provincies Noord-Brabant en Limburg zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er van de beleidsvoornemens terecht komt.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 50%

Portefeuillehouder: Provinciale Staten (in casu Programmaraad ZRK)

ZRK	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 30.000	€ 30.000
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 164.234	€ 201.395
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 38.949	€ 54.096

Doelstelling

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg. Doeltreffendheid: levert het beleid van het provinciebestuur de gewenste resultaten op?

Doelmatigheid: zet de provincie de juiste budgetten zo goed mogelijk in voor de gewenste resultaten?

Rechtmatigheid: werken de provincies volgens de in de wet gestelde regels?

De provincie heeft twee rollen in relatie tot de Zuidelijke Rekenkamer:

- 1) De provincie als financiële deelnemer: 50 %
- 2) De provincie als controlerend orgaan: onderzoeksplan, en financiële begroting & verantwoording wordt afgestemd met de Programmaraad (per deelnemende provincie Brabant en Limburg ieder drie Statenleden).

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden en is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

Financiën:

Zuidelijke Rekenkamer is financieel gezond en er is een plafond vastgesteld door beide provincies voor een bijdrage van maximaal € 300.000,- per jaar per deelnemer.

19 Huis van de Nederlandse Provincies

Naam VP: Huis van de Nederlandse Provincies

Rechtspersoon: Vereniging onder Belgisch recht

Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor): Brussel

Publiek belang: Belangenbehartiging voor NL provincies bij EU instellingen in Brussel

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 1/12

Portefeuillehouder: CdK is voorzitter bestuur namens IPO en Bert Pauli is lid van het bestuur namens de provincie Noord-Brabant

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen		
- Waarvan reserves		

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Vreemd Vermogen		
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2014/2015		

Nog geen cijfers van 2015 ontvangen

Doelstelling

De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Voor een stevige en effectieve positionering en vertegenwoordiging in Brussel is het van cruciaal belang om samen te werken en om zo proactief mogelijk te handelen. Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. De provincie Noord-Brabant is lid van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP bestuur vanuit het HNP als belangenbehartigers bij de EU instellingen.

Governance

Het governance beleid kent geen bijzonderheden.

Financiën:

Er zijn geen financiële risico's.

20 Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant

Naam: Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant

Rechtspersoon: Gemeenschappelijke Regeling

Vestigingsplaats Oss

Publiek belang: regiotaxi vervoer als vangnet voor de OV reiziger.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 6,25% (samenwerking van de provincie en 15 gemeenten)

Portefeuillehouder: Christophe van der Maat

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 1.525.259	€ 1.141.269
- Waarvan reserves	€ 1.525.259	€ 1.141.269
Vreemd Vermogen	€ 642.917	€ 482.895
- Waarvan voorzieningen		
Financieel resultaat 2014/2015	€ 94.199	€ 17.361

Doelstelling

Een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer nastreven ter voorziening in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en verbetering van de bereikbaarheid van kleine kernen en het aanbod van adequate vervoersvoorzieningen in daarvoor in aanmerking komende gevallen. Jaarlijkse bijdrage: ca. € 1 miljoen uit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer.

De samenwerking is gericht op aanbesteding, beheer en ontwikkeling van de Regiotaxi en de transitie van gehandicapte reizigers uit de Regiotaxi naar het toegankelijke OV.

Governance

De governance voldoet aan de voorwaarden.

Financiën:

De samenwerking regelt onder andere de jaarlijkse besteding van de provinciale bijdrage vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer, uit te geven aan exploitatiekosten regiotali, contractbeheer, (toegankelijk) OV en onderzoek. In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over een effectievere besteding van de middelen. Daartoe behoort ook een afname van een provinciale bijdrage vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer die nu wordt ingezet voor de bekostiging van vervoer op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

21 Omgevingsdiensten

De omgevingsdiensten zijn opgericht om een kwaliteitsslag te realiseren in de uitvoerende taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Het gaat hierbij om VTH-taken op het gebied van milieu, water en natuur en daaraan gerelateerde beleidsvelden. Kaders daarbij zijn de landelijke kwaliteitscriteria 2.1 die voor alle overheden van toepassing zijn. De omgevingsdiensten bereiden zich voor op de toekomst in verband met de intrede van de Omgevingswet. De omgevingsdiensten leveren (onder andere) een bijdrage aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op het verbeteren van het naleefgedrag (product 03.02.07 Handhaving).

Onderstaande cijfers zijn ontleend aan de vastgestelde begrotingen 2015 van de omgevingsdiensten:

Omgevingsdienst	Geraamde omzet 2015	Aandeel provincie
OMWB	€ 22,8 miljoen	€ 7,6 miljoen 33%
ODZOB	€ 15,8 miljoen	€ 5,1 miljoen 32%
ODBN	€ 14,1 miljoen	€ 2,2 miljoen 37%

a) Naam: Omgevingsdienst Midden- en West Brabant, OMWB

Rechtspersoon: Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)

Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor): Tilburg

Publiek belang: Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.

Belang provincie aan begin van het jaar: 33%

Portefeuillehouder: Johan van den Hout

OMWB	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	-€ 647.000	n.n.b.
- Waarvan reserves	€ 670.000	n.n.b.
Vreemd Vermogen	€ 18.619.000	n.n.b.
- Waarvan voorzieningen	€ 0	n.n.b.
Resultaat na belasting 2014/2015	-€ 1.317.000	n.n.b.

Doelstelling

De OMWB streeft er, als verlengstuk van het lokaal- en provinciaal bestuur, naar een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden- en West Brabant.

De OMWB stelt zich ten doel: "de zorg voor het milieu in de ruimste zin, waarbij in samenspel met andere beleidsterreinen van de deelnemers aan duurzame ontwikkeling vorm wordt gegeven. Ter behartiging van dit belang verricht de OMWB alle milieutaken van de deelnemers, in die zin dat zij wettelijke milieutaken voorbereidt en uitvoert en over de milieubeleidstaken adviseert aan de deelnemers en na besluitvorming door de deelnemers de uitvoering ter hand neemt". De deelnemers hebben basistaken en aanvullende verzoektaken ondergebracht bij de OMWB. In sommige gevallen is zelfs een vergaand mandaat neergelegd bij de OMWB.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de OMWB:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever
- 3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving;

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 27 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Financiën:

In de AB-vergadering van december 2015 is duidelijk geworden dat de OMWB afstevent op een negatief exploitatieresultaat van € 3 tot € 3,5 miljoen. Onafhankelijk extern onderzoek moet uitwijzen hoe dit veroorzaakt is en op welke wijze dit verlies door de deelnemers gedragen moet worden. Het is niet uit te sluiten dat een deel van het ontstane tekort is veroorzaakt door enkele deelnemers. Vanuit solidariteitsoogpunt moet voorkomen worden dat de deelnemers het verlies op elkaar proberen af te wentelen. De provincie bevindt zich in een zeer kwetsbare positie omdat zij de grootste opdrachtgever en daardoor ook de grootste mede-eigenaar is.

b) Naam: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, ODZOB

Rechtspersoon: Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)

Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor): Eindhoven

Publiek belang: Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.

Belang provincie aan begin van het jaar: 32%

Portefeuillehouder: Johan van den Hout

ODZOB	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 1.033.000	€ 1.577.000
- Waarvan reserves	€ 402.000	€ 1.033.000
Vreemd Vermogen	€ 6.754.000	€ 6.265.000
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 631.000	€ 543.000

Doelstelling

De ODZOB is een organisatie die zowel verplichte basistaken, als verzoektaken van gemeenten en provincie in de regio Zuidoost-Brabant uitvoert op het terrein van de fysieke leefomgeving. De ODZOB voert een pakket van wettelijke taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook activiteiten in de openbare ruimte die verwant zijn aan deze VTH-taken voert de ODZOB uit indien provincie of gemeente(n) daarom verzoeken. De uitoefening van de opgedragen publieke taken wordt gekenmerkt door de kernwaarden: deskundigheid, duidelijkheid en betrouwbaarheid.

De ODZOB is verbindend, vernieuwend en onderscheidt zich door kwaliteit. Daarmee is de ambitie vastgelegd. De ODZOB levert output van hoogstaande kwaliteit en borgt een kosteneffectieve uitvoering die voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria

Missie: De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant zorgt voor het aanbrengen en handhaven van de door de overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Visie: De ODZOB zorgt voor kwaliteit en continuïteit in de uitvoering van de door de lokale overheden opgedragen taken op het gebied van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de ODZOB:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever
- 3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving;

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 21 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Financiën:

Op dit moment zijn geen bijzonderheden bekend die effect kunnen hebben op het rekening resultaat van de ODZOB. Uit de tussentijdse bestuursrapportages blijkt dat de dienst opereert op het niveau van de begroting. Verwacht wordt dat 2015 met een klein positief resultaat zal worden afgesloten.

c) Naam: Omgevingsdienst Brabant Noord, ODBN

Rechtspersoon: Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)

Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.

Belang provincie aan begin van het jaar: 37%

Portefeuillehouder: Johan van den Hout

ODBN	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 7.053.000	€ 7.339.000
- Waarvan reserves	€ 4.886.000	€ 5.653.000
Vreemd Vermogen	€ 16.896.000	€ 21.173.000
- Waarvan voorzieningen	€ 12.970.000	€ 13.772.000
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 2.167.000	€ 1.686.000

(*) : bovenstaande cijfers hebben deels betrekking op voormalige RMB-taken die de ODBN uitvoert. Deze hebben geen relatie met vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Doelstelling

De ODBN is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving in de regio Brabant Noord.

De Missie van de ODBN luidt: "de Omgevingsdienst Brabant Noord zorgt voor een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst"

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de ODBN:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever
- 3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving;

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 19 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Financiën:

Op dit moment zijn geen bijzonderheden bekend die effect kunnen hebben op het rekening resultaat van de ODBN.

22 Stichting Brabant C Fonds

Naam: Brabant C

Rechtspersoon: Stichting

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Tilburg

Publiek belang: versterken en vergroten en kunst- en cultuuraanbod in Brabant van nationaal en internationaal niveau om daarmee de nationale en internationale aantrekkingskracht van Brabant te vergroten

Belang provincie aan het einde van het jaar: 100%

Portefeuillehouder: Henri Swinkels

Stichting Brabant C Fonds	Per 1 januari 2015*	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 0	€ 136.442
- Waarvan reserves	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 1.568.995
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 0	€ 136.442
Dividend over 2014 / over 2015	€ 0	€

Doelstelling

Doel van Brabant C is om kunst en cultuur in Brabant kwalitatief op een hoger niveau te brengen, het cultuursysteem te versterken, de financiering van kunst en cultuur te vernieuwen (minder overheidsafhankelijk te maken) en een netwerk te bouwen van cultuurstellingen, ondernemers en overheden.

Governance

Het governancebeleid voor Brabant C voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voldoet aan de randvoorwaarden; de beloning van de huidige directeur ligt onder de WNT norm. De Raad van Toezicht bestaat momenteel uit 3 personen, terwijl in de statuten is vastgelegd dat deze uit maximaal 5 personen kan bestaan.

Financiën:

Brabant C ontvangt jaarlijks een subsidiebeschikking, waarbij de kosten voor organisatie en uitvoering in termijnen wordt bevoorschot (maximaal €750.000) en voor het fondsdeel aan de stichting een zgn. trekkingsrecht wordt verstrekt. De fondsgelden worden derhalve pas uitgekeerd aan Stichting Brabant C wanneer sprake is van een goedgekeurde projectaanvraag. Door deze werkwijze blijven de voor Brabant C bestemde gelden in beheer van de provincie tot het moment waarop ze beschikt zijn.

23 Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen (BIFN)

Naam VP: Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen (BIFN)

Rechtspersoon: Stichtingen

Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: een afzetgarantie te kunnen geven aan projectontwikkelaars voor onverkochte woningen, doorstroming op de woningmarkt bevorderen

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 50%

Portefeuillehouder: Erik van de Merriënboer

BIFN Havenmeester	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 4.204.311	€ 4.411.788
Vreemd Vermogen	€ 6.454	€ 5.190
- Waarvan voorzieningen	-	-
Resultaat na belasting 2014/2015	-/- € 282.867	€ 207.477

BIFN Hoven Noord	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 1.230.774	€ 1.175.340
Vreemd Vermogen	€ 5.243	€ 5.312
- Waarvan voorzieningen	-	-
Resultaat na belasting 2014/2015	-/- € 281.588	-/- € 55.434

BIFN Meerrijk	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	-/- € 611.961	€ 15.477
Vreemd Vermogen	€ 1.235.446	€ 2.570
- Waarvan voorzieningen	€ 1.228.993	€ 0
Resultaat na belasting 2014/2015	-/- € 3.371.331	-/- € 693.702

**Meerrijk*

Alle woningen zijn verkocht. De Stichting kan geliquideerd worden, hiertoe is in de participantenvergadering van de Stichting op d.d 17 september 2015 besloten.

Doelstelling

De Brabantse investeringsfondsen zijn opgericht om een afzetgarantie te kunnen geven aan projectontwikkelaars voor onverkochte woningen. Daarmee 'koopt' de ontwikkelaar de garantie dat hij alle bij oplevering onverkochte woningen met een korting kan verkopen aan de betrokken woningcorporatie. De woningcorporatie krijgt van het investeringsfonds een winstdelende lening om het rendabele deel van de huur te bekostigen. De rente en aflossing van de winstdelende leningen bestaan uit de volledige waardeontwikkeling van de woningen: positief en negatief. De woningcorporatie verhuurt de woningen vervolgens maximaal 5 jaar en probeert in deze periode zoveel mogelijk woningen te verkopen. De woningen die nog verhuurd zijn na het beëindigen van het fonds worden definitief in eigendom genomen door de corporatie. De woningcorporatie kan met de winstdelende lening naar verwachting een kostendekkende exploitatie voeren. Het exploitatierisico ligt echter geheel bij de woningcorporatie. Het investeringsfonds loopt het waarde risico van de woningen. In het investeringsfonds participeren in principe de provincie (50%), de betreffende gemeente (25%) en de woningcorporatie.

Governance

De governance voldoet aan de gestelde eisen.

Financiële risico's

De provincie participeert met storting in de fondsen. De fondsen zijn niet het kapitaal van de stichting maar worden wel door de stichtingen bewaard en beheerd. De participanten in het fonds dragen het risico over deze inleg. Voor ieder project wordt een eigen jaarrekening aangeleverd.

Verantwoording aan PS over het BIFN vindt twee keer per jaar plaats via de voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf. Dit als onderdeel van de verantwoording over het totale pakket aan stimuleringsmaatregelen woningbouw. De verantwoording over het BIFN treft u daarom niet hier aan maar in bovengenoemde voortgangsrapportages stimuleringsmaatregelen woningbouw.

24 Stichting Beheer Museum Kwartier

Naam: Stichting Beheer Museum Kwartier

Rechtspersoon: Stichting

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Publiek belang: exploiteren en beheren van het vastgoed en de installaties in het museumkwartier.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 50%

Portefeuillehouder: Henry Swinkels

	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	< € 100.000	< € 100.000
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen		
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2014/2015	€ 0	€ 0

*De stichting ontvangt elk jaar van de gebruikers en eigenaars geld voor beheer en onderhoud en de beheerskosten. Het eigen vermogen mag elk kalenderjaar de 100.000,- niet overschrijden. Het teveel aan gelden wordt dan eventueel teruggestort aan eigenaars en gebruikers.

Doelstelling:

Het museumcomplex aan de Verwerstraat en de Waterstraat te 's-Hertogenbosch is provinciaal eigendom. De provincie verhuurt het complex aan de in 2013 opgerichte Stichting Beheer Museumkwartier (SBMK). De Stichting heeft als doel:

- a. het exploiteren en beheren van het vastgoed in het Museumkwartier te 's-Hertogenbosch;
- b. het verrichten van alle handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

SBMK verhuurt de ruimten in het complex aan de stichting het Noordbrabants Museum, het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, Stichting Erfgoed Brabant en de horecaondernemer Maison van den Boer. Het Depot Bodemvondsten is ook gevestigd in dit complex.

Governance:

De governance voldoet aan de gestelde eisen. Het bestuur en de Raad van Toezicht zijn op sterkte.

Financiën:

De Provincie is samen met de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van het vastgoed van het museumkwartier. Onderhuurders/gebruikers zijn (m.u.v. de horecaondernemer) culturele instellingen die mede bekostigd worden vanuit een subsidierelatie met provincie en/of gemeente waarbij er geen voornemens zijn tot beëindiging hiervan, er is dus sprake van een solide en duurzame gebruikersrelatie.

SBMK coördineert tevens het onderhoud voor het Museumcomplex op basis van het in 2014 aangescherpte meerjaren onderhoudsplan. De met het onderhoud gemoeide kosten worden deels gedragen door de provincie als eigenaar en deels door de eindhuurders als gebruikers. Ter dekking van haar deel van de kosten doteert de provincie € 290.000 aan de onderhoudsvoorziening voor de eigenaarslasten en € 38.000- voor de gebruikerslasten van het depot bodemvondsten.

In het najaar van 2015 werden extra kosten voorzien in verband met extra uitgaven bij ingebruikname van het gebouw na de verbouwing, ondermeer als gevolg van nog niet voldoende adequaat functionerende installaties en extra kosten voor beveiligingsmaatregelen (tezamen € 780.000). Daarnaast is het nodig gebleken € 307.000 toe te voegen aan de provinciale onderhoudsvoorziening om deze ook op de lange termijn toereikend te laten zijn voor de benodigde uitgaven op grond van het eerdergenoemde meerjarenonderhoudsplan. Dekking van genoemde bedragen is reeds bij de BURAP geregeld en de extra benodigde financiële middelen zijn inmiddels al toegevoegd aan de provinciale onderhoudsvoorziening.

25 Stichting Monumenten Fonds Brabant

Naam: Stichting Monumenten Fonds Brabant

Rechtspersoon: stichting

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Publiek belang: behoud provinciaal erfgoed

Belang provincie aan het einde van het jaar: 100%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Bert Pauli

Portefeuillehouder: Inhoudelijke rol – Henri Swinkels

Stichting Monumentenfonds Brabant	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 0	€ 2.048.000
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2015	€ 0	€ 0

Doelstelling

De doelstellingen zoals beschreven in de statuten van de stichting zijn als volgt:

- a) Het verwerven, beheeren en vervreemden van vennootschappen die ten doel hebben in het belang van stads- en dorpsherstel verwerven, restaureren en beheeren van registergoederen, in het bijzonder Rijksmonumenten, beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 en gelegen in Zuid-Nederland, met name in de provincie Noord-Brabant en omgeving, dan wel andere monumentale gebouwen, in het bijzonder waar deze verloren dreigen te gaan en voor het stads- of dorpsbeeld karakteristiek worden geacht, om deze zo mogelijk als bedrijfs- en of woonruimte of voor culturele doeleinden te verhuren, waaronder begrepen het ondersteunen van de te 's-Hertogenbosch gevestigde naamloze vennootschap N.V. Monumenten Fonds Brabant
- b) het zelfstandig verwerven, restaureren en beheeren van registergoederen waaronder monumenten beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 en gelegen in Zuid-Nederland, met name in de provincie Noord-Brabant en omgeving, dan wel andere monumentale gebouwen, in het bijzonder waar deze verloren dreigen te gaan en voor het stads- of dorpsbeeld karakteristiek worden geacht.

Financiën

Voor de oprichting van N.V Monumenten Fonds Brabant in 2002 vonden de activiteiten van het fonds plaats vanuit de stichting. Vanwege fiscale redenen zijn de activiteiten van de stichting verplaatst naar de naamloze vennootschap. In het jaar 2003 heeft de provincie geïnvesteerd in N.V. Monumenten Fonds Brabant in de vorm van een converteerbare achtergestelde obligatielening van € 4 mln tegen een rente van 5%.

In 2014 dreigde een faillissement. Huurinkomsten liepen terug. Het faillissement van de exploitant/huurder van kasteel Maurick had grote impact op de liquiditeitspositie van het fonds. Dit leidde tot een verminderde winstgevendheid en een verslechterde cashflow. Om het dreigende faillissement af te wentelen, is ervoor gekozen om een deel van de lening te converteren naar aandelenkapitaal in de naamloze vennootschap. Hiermee werd de eigen vermogenspositie van de N.V. aanzienlijk versterkt. Dit aandelenkapitaal, 72% beslaand van het totale aandelenkapitaal van de N.V., is tijdelijk ondergebracht in de Stichting Monumenten Fonds Brabant. De Stichting Monumentenfonds Brabant beheert tijdelijk de aandelen van de provincie, tot de keuze is gemaakt voor rechtstreeks aandeelhouderschap in de N.V. of kwijtschelding. Gedeputeerde Staten beraden zich momenteel op beide scenario's en zullen dat medio 2016 voorleggen aan provinciale staten door middel van een procedure van wensen en bedenkingen. De stichting Monumentenfonds Brabant is een tijdelijke houdstermaatschappij.

Governance

De directie en Raad van Toezicht van de stichting worden momenteel zonder enige vorm van vergoeding bemand door provinciale medewerkers. Dit betreft een tijdelijke situatie totdat gekozen is voor rechtstreeks aandeelhouderschap in de N.V. of kwijtschelding. De stichting zal daarna als zodanig worden opgeheven.

26 Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen provincie Noord-Brabant

Naam: Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Provincie Noord-Brabant

Rechtspersoon: Publieke rechtspersoon

Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang: Beheer vermogen voor nazorg gesloten stortplaatsen.

Belang provincie aan begin en einde van het jaar: 100%

Portefeuillehouder: Aandeelhoudersrol – Erik van Merrienboer, inhoudelijk – Erik van Merrienboer en Johan v.d. Hout

Nazorgfonds Gesloten stortplaatsen	Per 1 januari 2015	Per 31 december 2015
Eigen Vermogen	€ 102.549.000	€ 104.912.000
- Waarvan reserves	€ 102.549.000	€ 104.912.000
Vreemd Vermogen	€ 21.422.000	€ 22.360.000
- Waarvan voorzieningen	€ 21.422.000	€ 22.360.000
Resultaat na belasting 2014	€ 13.689.000	€ 2.363.000
Dividend over 2013 / over 2014	n.v.t.	n.v.t.

Doelstelling

Op 1 april 1998 is de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (Leemtewet bodembescherming) in werking getreden. In deze wet is de verantwoordelijkheid voor een eeuwigdurende nazorg voor stortplaatsen, waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort, neergelegd bij de provincies.

Doel van de wetgever is te voorzien in een zodanig beheer van stortplaatsen dat na de sluiting de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen nadelige gevolgen. Om hiervoor de benodigde financiële middelen aan te trekken is de nazorgheffing ingesteld die wordt opgelegd aan stortplaatseigenaren. De opbrengst van de heffing wordt in het Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds wordt naast de heffingen ook gevoed door beleggingsopbrengsten. Het fonds is van rechtswege een rechtspersoon.

Het beleid rond het beheer van het vermogen van het Nazorgfonds is in 2015 niet gewijzigd.

Governance

De governance voldoet aan de gestelde voorwaarden.

Financiën:

Financieel gezond, geen risico's

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 3b

Naam van de lening	Rente Percentage	Restant bedrag aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Bedrag van de ontvangen rente	Aflossing	Restantbedrag aan het einde van het dienstjaar
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		262.039.526		14.936.253		262.039.526
Ruimte voor ruimte	3 maands	14.630.000	5.690.000	544.477	570.000	19.750.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	10.856.873	126.489	126.489	4.120.000	6.863.362
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	6.546.000	53.264.000	761.525	11.950.000	47.860.000
Lenining NWB	3,100%	0	50.000.000	457.377		50.000.000
Hybride lening BNG	3,622%	0	100.000.000	455.224		100.000.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>307.072.399</u>	<u>209.080.489</u>	<u>17.281.345</u>	<u>16.640.000</u>	<u>499.512.887</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>		<u>-10.849.782</u>				<u>-16.221.764</u>
<i>Balanswaarde</i>		<u>296.222.617</u>				<u>483.291.123</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Lening aan pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Biobased lening PWP water	0,000%	3.000.000				3.000.000
Life Science & Health Fund	0,000%	2.000.000	6.700.083			8.700.083
Lening Bio-connection	4,000%	500.000				500.000
Lening Cleantechfonds		0	1.500.000			1.500.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	10.000.000	38.220.562			48.220.562
Lening Energiefonds	0,000%	2.000.000	4.650.000			6.650.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	250.000	1.273.695			1.523.695
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>24.032.000</u>	<u>52.344.340</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>76.376.340</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>		<u>-4.669.306</u>				<u>-2.779.060</u>
<i>Balanswaarde</i>		<u>19.362.694</u>				<u>73.597.280</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,500%	4.000.000		72.722	1.575.278	2.424.722
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,500%	14.726.600			5.788.800	8.937.800
Lening MKB-bedrijven	Div.	6.227.889		-10.442	1.318.759	4.909.130
Crisisleningen monumenten	Div.	3.217.991		13.820	3.102.561	115.430
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Ergieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	800.000		10.746		800.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 3b

Naam van de lening	Rente Percentage	Restant bedrag aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Bedrag van de ontvangen rente	Aflossing	Restantbedrag aan het einde van het dienstjaar
Versterken elektrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Biobased economie lening	0,000%	998.570				998.570
Startersleningen		23.438.558		396.973	1.895.502	21.543.057
Lening RedMedTech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Go-cartridge	4,500%	500.000		16.875		500.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	500.000			40.000	460.000
Lening Visit Brabant	0,000%	442.000	208.000			650.000
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	2.500.000	2.500.000		75.000	4.925.000
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	0	500.000		41.000	459.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	0	100.000			100.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	0	368.989			368.989
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	0	2.058.000			2.058.000
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		<u>60.926.608</u>	<u>5.734.989</u>	<u>500.695</u>	<u>13.836.900</u>	<u>52.824.697</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>		<u>-10.727.890</u>				<u>-10.027.440</u>
<i>Balanswaarde</i>		<u>50.198.718</u>				<u>42.797.257</u>

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000		320.100		15.000.000
Oldambt	2,170%	10.000.000		215.627	333.333	9.666.667
Heerde	1,120%	7.500.000		82.438	750.000	6.750.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000		563.628		25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000		177.444		10.000.000
Schouwen-Duivenland	1,530%	5.000.000		76.147	250.000	4.750.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	15.000.000		228.773	750.000	14.250.000
Capelle	1,790%	5.000.000		89.489	166.667	4.833.333
Amsterdam	1,189%	50.000.000		596.035		50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000		711.332		50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000		924.165		75.000.000
Nijmegen	0,590%	0	20.000.000	108.948		20.000.000
Papendrecht	4,449%	0	5.000.000	201.309		5.000.000
Almere	3,550%	0	15.000.000	479.493		15.000.000
Almere	3,819%	0	15.000.000	515.488		15.000.000
Almere	3,849%	0	15.000.000	519.537		15.000.000
Katwijk	1,000%	0	10.000.000	85.479		10.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 3b

Naam van de lening	Rente Percentage	Restant bedrag aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Bedrag van de ontvangen rente	Aflossing	Restantbedrag aan het einde van het dienstjaar
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	0	10.000.000	38.388		10.000.000
Waterschap Salland	0,990%	0	5.000.000	38.004		5.000.000
Waterschap Salland	1,030%	0	5.000.000	39.540		5.000.000
Maastricht	1,260%	0	25.000.000	236.680		25.000.000
Amsterdam	0,548%	0	100.000.000	357.847		100.000.000
Zwolle	1,000%	0	10.000.000	54.372		10.000.000
Groningen	1,435%	0	50.000.000	360.710		50.000.000
Nijmegen	0,900%	0	23.100.000	89.181		23.100.000
Schiedam	1,600%	0	15.000.000	32.787		15.000.000
Waterschap Salland	1,600%	0	5.000.000	3.279		5.000.000
Waterschap Salland	1,670%	0	5.000.000	3.422		5.000.000
Moerdijk	2,500%	0	4.000.000	50.273		4.000.000
<i>Subtotaal overige leningen Decentrale overheden</i>		267.500.000	337.100.000	7.199.917	2.250.000	602.350.000
Totaal		659.531.006	604.259.817	24.981.957	32.726.900	1.231.063.924
In mindering gebrachte voorzieningen		-26.246.978				-29.028.264
Balanswaarde verstrekte geldleningen		633.284.028				1.202.035.660

Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de reserves die worden onderscheiden naar:

- de centrale reserves te weten: de Algemene reserve en de reserve Essent
- de bestemmingsreserves (een bestemmingsreserve is een reserve waaraan PS een bepaalde bestemming hebben gegeven).

In de begroting en jaarstukken is bij elk programma per productgroep de bijdrage uit de bestemmingsreserves aangegeven.

I Centrale reserves

Algemene reserve (nr 0001)

De algemene reserve bestaat uit een aantal componenten:

- 1 Overhevelingen
Voor het schuiven met lasten tussen verschillende begrotingsjaren wordt de component overhevelingen binnen de algemene reserve gebruikt. Wanneer bijvoorbeeld tijdens het begrotingsjaar blijkt dat een prestatie niet meer tot uitvoering kan komen, kunnen binnen de daarvoor met PS overeengekomen criteria de prestatie en de daarbij horende financiële middelen worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. De component overhevelingen van de Algemene Reserve dient daarbij als tijdelijke stallingsplaats voor de aansluiting tussen de begrotingen van beide jaren.
- 2 De component 'doorgeschoven begrotingsruimte' in de Algemene Reserve omvat de ruimte op de begroting die op basis van de geactualiseerde inkomstenraming nog niet aan een programma is toegewezen.
- 3 De component voorfinanciering van de algemene reserve bevat de middelen van activiteiten op de meerjarenbegroting die in de tijd naar voren zijn gehaald. Met het naar voren halen in de tijd ontstaat in een later jaar ruimte op de begroting. Deze ruimte wordt gebruikt om de tijdelijke voorfinanciering via de Algemene Reserve te compenseren.
De mutaties in 2015 hebben betrekking op de voorfinanciering van de intensieve veehouderij, de voorfinanciering van de regionale uitvoeringsdiensten en afronding voorfinanciering investeringsbudget landelijk gebied.
- 4 Component regionale structuurversterking (nr. 1720 PS 56/08)
Bij de behandeling van de begroting 2009 en Najaarsbrief 2008 hebben PS besloten tot de instelling van de component regionale structuurversterking. Dit onderdeel is bedoeld voor de cofinanciering van bovenlokale projecten die bijdragen aan de provinciale beleidsdoelen over de volle breedte van onze begroting en die anders niet of pas veel later gerealiseerd zouden kunnen worden. Hieronder vallen onder meer de uitwerking van de intentieovereenkomst Samen investeren in West-Brabant en de 2e tranche van de samenwerking met de B5. Vooralsnog is de reserve regionale structuurversterking als component van de algemene reserve ondergebracht in verband met het risico van overprogrammering dat bij de tranches van samen investeren wordt toegepast. Het merendeel van de projecten is in 2013 en 2014 afgerond. Voor enkele projecten is uitstel verleend tot uiterlijk medio 2016.
- 5 Component Risicoreserve (nr. 0505 PS 51/04)
Bij de Voorjaarsnota 2004 is door Provinciale Staten de risicoreserve ingesteld om de beleidsrisico's (de risico's die uitdrukkelijk zijn aanvaard als consequenties van bepaald functioneel beleid en die in de toekomst kunnen leiden tot extra budgettair beslag) af te dekken.
Een nadere toelichting op de risico's die via de risicoreserve worden afgedekt is opgenomen in paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- 6 Bestuursakkoordmiddelen (PS 63/14)
Bij de behandeling van de Najaarsbrief 2014/begroting 2015 is besloten het restant van de stelpost bestuursakkoord te storten in de component Bestuursakkoord middelen 2011-2015. In het kader van de uitwerking van het huidige bestuursakkoord is ook de component bestuursakkoord-middelen 2015-2019 binnen de algemene reserve ondergebracht.
- 7 Chemiepack (PS 58/13)

Met het rijk is overeengekomen de kosten van sanering Chemie-pack via een 50/50 verhouding tot €35 mln te dekken. Voor het aandeel van de provincie (€17,5 mln.) is een aparte reserve gevormd. De restantmiddelen (€17,5 mln -/- reeds gemaakte kosten) worden in de reserve gestort ter dekking van de kosten t/m 2018. De totale kosten zijn geraamd op €38,2 mln. Het tekort zijnde €3,2 mln zal in eerste instantie tot 2018 ingelopen moeten worden. Mocht er een tekort resteren, zal dit door het ministerie van IenM in de nieuwe programmaperiode 2015-2020 worden meegenomen. Dit risico van €3,2 mln wordt meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Reserve Essent

Met de opbrengst van de verkoop Essent is een obligatieportefeuille gevormd en deze opbrengst is in de reserve Essent gestort.

De reserve Essent is onderverdeeld in vier componenten:

1 Immunisatieportefeuille (PS 60/10)

Deze component heeft tot doel om eeuwigdurend jaarlijks de met de aandelenverkoop vervallen dividenduitkering van Essent te compenseren (zie ook de paragraaf Treasury).

De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse resultaten c.q. het rendement op de immunisatieportefeuille die is gevormd met de verkoopopbrengst Essent (zogenoemd stamkapitaal).

Onttrekkingen uit de reserve hebben jaarlijks plaats om de algemene inkomsten in de begroting op niveau te houden. De stortingen betreffen het rendement op de immunisatieportefeuille.

2 Investeringsagenda (PS 60/10)

De reserve staat ten dienste van de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant en moet op de juiste momenten de middelen genereren voor de uitvoering van de geplande investeringen (zie ook de paragraaf Treasury).

De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse opbrengsten (beleggingsrendementen en kapitaalopbrengsten) voortvloeiend uit de aandelenverkoop Essent, voor zover het de middelen betreft die niet zijn aangemerkt als onderdeel van de immunisatieportefeuille.

Onttrekkingen uit de reserve hebben plaats om de projecten uit de investeringsstrategie te realiseren. De stortingen betreffen het rendement en de kapitaalopbrengsten die niet behoren tot de immunisatieportefeuille. In juni 2013 is door PS besloten tot de instelling van de volgende fondsen t.l.v. de reserve:

- Innovatiefonds Brabant ad €125 mln.
- Energiefonds Brabant ad. €60 mln.
- Breedbandfonds Brabant ad €50 mln.
- Groen Ontwikkelfonds Brabant ad. €240 mln.

3 Dividend- en rentereserve (PS 63/14)

De reserve dient voor het opvangen van rente- en dividendschommelingen en voor het afdekken van eventuele tekorten in het structureel begrote beleggingsrendement van de immunisatieportefeuille.

4 Balansverkorting

In 2010 hebben PS besloten de provinciale balans te verkorten door het afwaarderen van investeringsbijdragen aan derden (waar geen provinciaal bezit tegenover staat). Conform het advies van de accountant zijn de geactiveerde bijdragen aan investeringen van derden vervroegd afgeschreven (Zie ook Voorjaarsnota 2010 blz 25/26). Hiervoor is een deel van de opbrengst verkoop Essent aangewend.

Het effect van deze maatregel is dat de jaarlijkse kapitaallasten in de begroting komen te vervallen.

Door de versnelde afwaardering ontstaat een tekort van maximaal €450 mln dat vanaf 2016 jaarlijks wordt aangezuiverd met een storting van €30 mln in de reserve.

II Bestemmingsreserves

Reserve herhuisvesting districten (nr.0141 PS 48/02, PS 35/01, PS 19/07)

In verband met de financiering van de herhuisvesting districten t.b.v. het wegenbeheer is door Provinciale Staten de reserve ingesteld. Om uitvoering te geven aan het "districtendossier 2000+" wordt het geld dat bij verkoop van provinciale steunpunten wordt ontvangen gereserveerd en gebruikt voor het aanpassen en vernieuwen van de te behouden districtskantoren/steunpunten.

Inmiddels heeft de aanbesteding voor de renovatie van 4 steunpunten (Eethen, Oud gastel, Helmond en Westerhoven) plaatsgevonden. De kosten hiervan gaan ten laste van de reserve. Onderzocht wordt of- en waar samenwerking met Rijkswaterstaat mogelijk is, welke steunpunten er aangehouden en verbouwd gaan worden en wat de benodigde investeringen zijn. De reserve kan worden opgeheven zodra de herhuisvesting is afgerond.

Reserve vernieuwing openbaar vervoer (nr.0162 PS 98/01)

In september 2001 hebben Provinciale Staten besloten de netto-verkoopopbrengst van de aandelen BBA in de nieuw in te stellen reserve vernieuwing openbaar vervoer te storten.

De reserve is bedoeld voor uitgaven ter bevordering van de vernieuwing van het openbaar vervoer inclusief de infrastructuur.

Reserve Cofinanciering Europese programma's (nr. 360 PS 35/08 PS 62/15)

Bij de Voorjaarsnota 2008 hebben PS de reserve cofinanciering Europese programma's ingesteld. Doel van de reserve is de cofinanciering van projecten (inclusief uitvoeringskosten) die medegefinancierd worden door Europa. De provinciale middeleninzet kan per jaar sterk wisselen.

Cofinanciering is beschikbaar voor de volgende onderdelen:

- 1 Operationeel Programma Zuid (OPZuid)
- 2 PlattelandsontwikkelingsProgramma (POP)
- 3 Interregionale samenwerking (Interreg)
- 4 Uitvoeringskosten Europese programma's genoemd onder 1 t/m 3.

Bij de behandeling van begroting 2016 hebben PS een geactualiseerd instellingsbesluit vastgesteld.

Reserve instandhouding onroerend erfgoed (nr. 0410 PS 24/05)

De reserve instandhouding onroerend erfgoed wordt aangewend op basis van de Uitvoeringsnota monumenten (vastgesteld door PS op 1 juli 2004) en de hieruit voortvloeiende beleidsregels, zoals bijvoorbeeld de kerken- en molenregeling. Voornaamste doelstelling is het instandhouden van monumentale waarden. De reserve wordt tevens aangewend voor implementatiekosten, voortvloeiend uit de Uitvoeringsnota monumenten en binnen de doelstelling passende incidentele knelpunten.

Reserve Investeringsbudget Landelijk Gebied (nr. 1590 PS 65/06)

De reserve Investeringsbudget Landelijk gebied (ILG) bevat provinciale cofinancieringsmiddelen op grond van de bestuursovereenkomst in het kader van de Wet inrichting Landelijk Gebied (WILG), waarin de provincie meer ruimte krijgt om samen met gemeenten en waterschappen op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling.

De reserve is o.a. ingezet voor inrichting en morfologie oppervlaktewater, verbetering waterkwaliteit, soortenbescherming, verbetering landbouwkundige structuren, verbrede landbouw, duurzame productiesystemen in de landbouw, landschappelijke kwaliteit, verbeteren bodemkwaliteit en verbeteren landelijke routestructuren. De reserve wordt na afloop van de ILG-periode opgeheven.

Reserve revitalisering landelijk gebied (nr. 1690 PS 53/07 PS 08/08)

Reserve voor projecten die in uitvoering zijn/komen m.b.t. revitalisering landelijk gebied, maar waarvan de uitvoering zelf meerdere jaren in beslag neemt en het verloop over de jaren onduidelijk is. Het gaat daarbij om uitgaven voor EVZ's, groen/blauwe diensten, proeftuin Het Groene Woud en biodiversiteit.

Reserve Ontwikkelbedrijf (Grondbank) (nr 1710 PS 56/08)

Bij de behandeling van de begroting 2009 en Najaarsbrief 2008 hebben PS de reserve grondbank ingesteld voor de uitvoering van het provinciale grondbeleid.

Op 23 april 2010 is een beheersstatuut ingesteld (PS 14/10) waarin een organisatorisch en financieel kader is neergelegd voor het ontwikkelbedrijf. Binnen de reserve ontwikkelbedrijf/grondbank is € 50 miljoen gereserveerd ter afdekking van risico's met betrekking tot stimulering woningbouw als onderdeel van het maatregelenpakket economische recessie.

Reserve BMIT (nr. 1770 PS 41/09)

Conform toezegging in memorie van antwoord bij de begroting 2009 (PS 56/08D) en Investeringsprogramma Brabant (PS 59/08D) is een aantal reserves samengevoegd tot de reserve BMIT.

De reserve is bedoeld voor de afwikkeling van eerder aangegane verplichtingen mbt Openbaar vervoer (NSP Breda/Helmond Brandevoort, spoorzone Tilburg), Wilhelminakanaal Tilburg, Randweg Den Bosch, Lage Heideweg Valkenswaard, Ecozones Den Bosch/Zuid-Willemsvaart en aanvullende bijdrage A4.

Daarnaast is de reserve bedoeld voor de afwikkeling van enkele projecten Samen Investeren / B5 uitvoeringsprogramma en projecten Brabantse kanalen.

Reserve uitvoeren IDOPS (nr. 1810 PS 30/10)

De reserve is ingesteld om de provinciale middelen t.b.v. uitvoeren IDOPS te kunnen toevoegen aan reserve IDOPS. Dit omdat het meerjarig projecten betreft en verloop over de jaren van veel factoren afhankelijk is.

Reserve Provinciaal Waterplan (nr.1820 PS 26/11)

In 2010 is de reserve provinciaal waterplan gevormd t.b.v. de dekking van de kosten van het uitvoeringsplan PWP 2010-2015.

Reserve Uitvoeringskosten Agenda van Brabant (nr. 1840 PS 39/10)

Voor de uitvoeringskosten van de Agenda van Brabant is een reserve ingesteld.

Het betreft hier de provinciale middelen voor de uitvoering van een sociaal kaderplan in het kader van de reductiemaatregelen en formatieverschuivingen als gevolg van de Agenda van Brabant, begroot op een bedrag van € 2 mln per jaar van 2012 t/m 2015 (PS-voorstel 29/10, blz. 13).

Daarbovenop wordt € 0,2 mln op jaarbasis geraamd voor extra apparaatskosten i.v.m. verdere uitwerking van de Agenda. Totaalbedrag € 8.800.000.

Zodra de ombuigingsoperatie in het kader van de Agenda van Brabant is afgerond kan de reserve worden opgeheven.

Reserve ICT-basisinfrastructuur en duurzame productiemiddelen (nr.1880 PS 60/10 PS 47/11)

De reserve is bedoeld om de aanschafkosten en onderhoudskosten van hard- en software te dekken, alsmede de periodieke vervanging van facilitaire productiemiddelen met beperkte financiële omvang.

Reserve grondportefeuille De Kempen (nr 2010 PS 62/12 – Najaarsbrief 2012)

Reserve voor Grondportefeuille de Kempen (gronden en opstallen) waarmee de provincie bijdraagt in projecten. Met de reserve worden de risico's afgedekt met betrekking tot de gronden (bijschrijving rente en waardeontwikkeling) alsmede de eventuele risico's die de provincie loopt bij participatie in projecten. Dit conform projectopdracht Levende Beerze 3.0.

Reserve decentralisatie-uitkering Natuur (PS 65/14)

De rijksmiddelen voor natuur worden via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds ontvangen. Omdat het hier gaat om geoormerkt geld is bij de Najaarsbrief 2014 een instellingsbesluit voor de reserve decentralisatie-uitkering Natuur opgenomen.

Reserve DU-bodem (PS 69/15)

De rijksmiddelen voor bodem worden via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds ontvangen. Omdat het hier gaat om geoormerkt geld is bij de begroting 2016 een instellingsbesluit voor de reserve decentralisatie-uitkering Bodem opgenomen.

Reserve DU-verkeer en vervoer/spaar- en investeringsfonds (nr. 1940 PS 32/11 PS 47/11 / PS 63/14/PS 69/15)

De reserve DU-verkeer en vervoer bevat 2 componenten:

Component 1 betreft de rijksmiddelen voor voormalige specifieke Brede Doeluitkering verkeer en vervoer die via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds worden ontvangen. Omdat het hier gaat om geormerkt geld is bij de begroting 2016 een instellingsbesluit voor de reserve opgenomen.

Component 2 Spaar- en investeringsfonds infrastructuur (SIF) is bedoeld voor de aanpak van mobiliteitsmaatregelen om verbindingen binnen Brabant te verbeteren en de internationale bereikbaarheid te vergroten, waarbij ingezet wordt op:

- N279- Veghel A67 (ca € 155 mln),
- Versnellingsopgave internationale bereikbaarheid (€ 290 mln)
- Snelfietsroutes (ca. € 72 mln),
- Smart Mobility (ca 25 mln)

Deze component is daarnaast bestemd voor de (co)financiering van:

- € 60 mln voor de kapitaalslasten wegeninfrastructuur in 2016 t/m 2018 om te buigen ten behoeve van de beleidsintensivering van het bestuursakkoord 2015-2019,
- N69: verbinding Eindhoven-Valkenswaard-België (€ 84 mln.)
- Verbreding noordelijk deel van de N279 (€ 138 mln.)
- PHS Meteren – Boxtel: cofinanciering (bovenwettelijke) maatregelen op het traject bij Vught € 105,3 mln excl IBOI.

Via de beleidscyclus wordt het beleidskader voorgelegd aan PS, waarna het college overgaat tot uitvoering (eerst beleid dan geld). In het beleidskader wordt dekking gezocht voor eventuele structurele exploitatiekosten zoals beheer- en onderhoudskosten voortvloeiend uit het beleid. Deze worden niet uit het SIF gedekt.

Deze reservecomponent wordt gevoed door:

- 18 jaarlijkse stortingen van € 50 miljoen voor de periode 2012 tot en met 2029;
- laatste storting van minimaal 15,3 mln in 2030, naar boven bij te stellen naar aanleiding van de indexatie van de bijdrage aan de PHS.

Verloop reserves

bijlage 4

Reserves	Saldo per 01-01-15	Vermeerderingen bijschrijving rente	overige toevoegingen	Verminderingen totaal	waarvan ivm afschrijving	Saldo per 31-12-15
<u>Centrale reserves</u>						
<i><u>Algemene reserve (centrale reserve)</u></i>						
- overheveling	-16.110.296		5.164.843	75.000.000		-85.945.453
- doorgeschoven ruimte	124.738.583			14.229.788		110.508.795
- voorfinanciering	-26.932.519		5.614.514	3.692.946		-25.010.951
- Regionale structuurversterking	-9.753.095			-457.766		-9.295.329
- Risicoreserve	136.172.977		19.167.411	19.360.577		135.979.811
- BA middelen 2011-2015	21.933.006		21.531.994	14.465.000		29.000.000
- BA middelen 2015-2019	0		26.677.000	13.472.200		13.204.800
- Chemiepak	13.083.747			844.032		12.239.715
Totaal algemene reserve	243.132.403	0	78.155.762	140.606.777	0	180.681.388
<i><u>Reserve Essent (centrale reserve)</u></i>						
- Immunisatieportefeuille	2.251.712.793		105.975.198	15.300.794		2.342.387.197
- Investeringsagenda	580.156.012		76.927.105	33.058.035		624.025.082
- Dividend- en rentereserve	56.960.055		65.539.945			122.500.000
- Balansverkorting	-388.979.323			61.652.202		-450.631.525
Totaal reserve Essent	2.499.849.537	0	248.442.248	110.011.031	0	2.638.280.754
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve Herhuisvesting districten	5.060.934			23.122	23.122	5.037.812
Reserve Vernieuwing OV	6.048.605			131.119		5.917.486
Res.Co-financiering Europese programma's	12.804.827		33.988.884	18.545.863		28.247.848
Res.instandhouding onroerend erfgoed	7.620.357		6.262.713	6.151.764		7.731.306
Reserve ILG	2.862.606		11.799.226	-2.001.220		16.663.052
Reserve RLG	5.755.351		9.037.894	9.556.161		5.237.084
Reserve ontwikkelbedrijf (grondbank)	49.672.461		1.641.175	6.972.615		44.341.021
Reserve BMIT	7.221.381		1.425.000	-2.021.527		10.667.908
Reserve IDOPS	1.153.544			481.646		671.898
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	15.747.595			11.985.868		3.761.727
Reserve Uitvoeringskosten Agenda van Brabant	4.383.602			588.435		3.795.167
Reserve Basisinfrastruct. en Duurz. Prod.middelen	2.637.078		5.447.594	7.003.496		1.081.176
Reserve DU Natuur	0		119.846.061	33.370.191		86.475.870
Reserve Spaar- & Investeringsfonds	117.080.017		47.203.376	33.601.549		130.681.844
Risicoreserve grondport. de Kempen	1.001.952		72.721	2.522		1.072.151
Reserve Bodem; DU Bodem	0		21.915.102	5.844.112		16.070.990
Totaal Bestemmingsreserves	239.050.310	0	258.639.746	130.235.716	23.122	367.454.339
Totaal Reserves	2.982.032.249	0	585.237.756	380.853.524	23.122	3.186.416.481

Voorziening grondwaterheffing (nr 240 PS 24/05)

De kosten van het grondwaterbeheer worden bestreden uit de grondwaterheffing. De nog niet tot besteding gekomen middelen uit de grondwaterheffing worden in de voorziening gestort. De voorziening wordt aangevuld vanuit de reserve grondwaterheffing.

Voorziening onderhoud provinciale gebouwen (nr 1040 PS 24/05)

De onderhoudskosten van de provinciale gebouwen fluctueren jaarlijks. Om deze fluctuerende lasten op te kunnen vangen is een onderhoudsregalisatievoorziening gewenst. Het betreft de provinciale gebouwen: hoogbouw (inclusief audiovisuele voorzieningen/beveiliging en beheer kunstwerken), nieuwbouw, en het PCC. Voor het onderhoud aan deze panden worden periodiek zgn. onderhoudsboeken opgesteld.

Voorziening APPA

De Appa-voorziening is gevormd ter dekking van de verplichtingen die voortvloeien uit de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. Op basis van actuariële berekeningen van Loyalis wordt de contante waarde van de pensioenverplichtingen per 31 december elk jaar bij de jaarrekening geactualiseerd.

Voorziening onderhoud Noordbrabants Museum (PS 38/12)

De voorziening is ingesteld ter financiering van het groot onderhoud en vervangings-investeringen Waterstraatcomplex, Noordbrabants Museum en het provinciaal Depot voor bodemvondsten. Een en ander op basis van een 25 jarig onderhoudsplan. Klein/ dagelijks onderhoud verloopt via een beheersstichting. Onttrekking aan de voorziening geschiedt aan de hand van de werkelijke kosten op basis van het meerjarig onderhoudsplan.

Voorziening omgevingsdiensten

Voor het aandeel dat de provincie heeft in deze omgevingsdiensten is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd. Op basis van de verwachting omtrent het eigen vermogen van de omgevingsdiensten per 31 december 2015 is de voorziening in 2015 geactualiseerd.

Voorziening risico beleidswijzigingen Ruimtelijke ordening

In verband met de wijzigingen van het bestaand beleid m.b.t. de Verordening ruimte loopt de provincie een risico. Naar aanleiding van het Burgerinitiatief "Megastallen Nee" en de uitbraak van de Q-koorts epidemie, is het ruimtelijk beleid m.b.t. de intensieve veehouderij aangepast en zijn de ontwikkelmogelijkheden van de Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG's) ingeperkt. In verband met dit risico is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd.

Risicovoorziening ontwikkelbedrijf/grondbank

Voor de garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd tot een bedrag van € 15.412.322. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

Risicovoorziening algemeen

In relatie tot de garantie aan de TOM is bij de jaarrekening 2013 een risicovoorziening gevormd. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

Voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa.

Naast de voorzieningen die aan de passivakant van de geprognosticeerde balans zijn opgenomen, kent de provincie ook een aantal voorzieningen waarvan in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en

gemeenten is voorgeschreven dat deze rechtstreeks op de waardering van het actief in mindering gebracht dienen te worden. Het overzicht van deze voorzieningen is eveneens opgenomen.

Verloop van de voorzieningen

bijlage 5

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-15	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-15
			vrijval	aanwending	
Voorziening Rechtspostie Statenleden	350.000		350.000		0
Voorziening APPA	10.219.148	1.299.637			11.518.785
Voorziening Grondwaterheffing	12.816.218	7.068.576	979.291	3.996.074	14.909.428
Voorziening beleidswijzigingen RO	4.072.000			3.900.000	172.000
Voorziening Omgevingsdienst	943.000	632.000			1.575.000
Voorziening Onderhoud NBM	67.660	1.429.072		345.991	1.150.741
Voorziening Onderhoud gebouwen	1.739.018	1.478.123		1.507.926	1.709.215
Risicovoorziening Ontwikkelbedrijf/grondbank	15.874.692	476.241			16.350.933
Risicovoorziening algemeen*	7.000.000	-7.000.000			0
Totaal Voorzieningen	53.081.736	5.383.649	1.329.291	9.749.991	47.386.102

Verloop van voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa

Overzicht van voorzieningen	Saldo per 01-01-15	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-15
			vrijval	aanwending	
Voorziening grondexploitatie	535.426	4.425.093			4.960.519
Voorziening Dubieuze Debiteuren	680.608	432.415		487.454	625.569
Voorziening leningen aan deelnemingen	10.849.782	-493.018			10.356.764
Voorziening overige leningen	10.727.890	482.722		1.183.172	10.027.440
Voorziening Escrow	140.423.823	0	100.776.966		39.646.857
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	2.250.000	7.750.000			10.000.000
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.669.306	-1.890.246			2.779.060
Risicovoorziening algemeen*		5.865.000			5.865.000
	170.136.835	16.571.966	100.776.966	1.670.626	84.261.209

* De voorziening in verband met de garantie aan de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij is in 2015 omgezet naar een lening aan de TOM. De betreffende voorziening voor deze lening is rechtstreeks op de lening in mindering gebracht.

Verloop transitoria

Bijlage 5c

Overlopende passiva: de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met specifiek bestec

		Saldo per	'ermeerdingen	Verminderingsen	Saldo per
		01-01-15			31-12-15
01.02.01	Bijdrage Brabantstad	709.792	136.218	93.786	752.223
02.03.03	Stads- en dorpsvernieuwing	949.870		645	949.226
02.03.03	Stedelijke vernieuwing (ISV)	737.900		-604.504	1.342.404
03.02.04	Decentralisatie-uitkering: ISV-3	5.880.264		3.499.553	2.380.711
03.01.02	Rivierbedcompensatie afgedamde maas	271.794	49.613	6.317	315.090
02.02.01	Prov. Ambitie statement/DuurzaamDoor	220.244		177.799	42.445
03.02.02	Decentralisatie-uitkering; Externe veiligheid	552.739		57.351	495.388
03.02.03	Besluit luchtkwaliteit	-879.252		36.262	-915.514
03.02.04	IPO-boog	380.804	85.480	378.525	87.759
03.02.04	Decentralisatie-uitkering; Bodem	16.402.723		16.402.723	0
02.02.05	Decentralisatie-uitkering; Green deal zonnepanelen asbestdaken	157.590		16.833	140.757
03.03.02	Decentralisatie-uitkering; PAS/Natura 2000, EHS natuur	17.069.062		17.069.061	0
03.03.02	Bijdrage Groene geleidingszone HSL	100.000			100.000
03.03.02	Compensatie natuur- en landschapswaard	129.347	86.069		215.416
03.03.04	RLG Groen / blauwe diensten	1.884.188		1.884.188	0
03.03.05	NP Loonse/Drunense duinen	182.857		182.857	0
04.01.04	Decentralisatie-uitkering; Green deal proeftuinen zonne-energie en biobased economy	2.993.743		302.000	2.691.743
06.03.02	Interreg IV C	-59.223	63.997	1.850	2.925
04.02.04	Decentralisatie-uitkering; BT/FES-gelden	799.100		799.100	0
04.02.04	Decentralisatie-uitkering; Bedrijventerreinen	2.824.431		2.824.431	0
04.03.03	OP zuid	2.772.435		924.156	1.848.279
05.01.06	BDU	199.279.062	303.242.353	240.733.740	261.787.676
05.03.04	Leefbaarheid N69	2.211.672		500.000	1.711.672
05.03.05	PPS-A59	103.399.412	7.094.420	18.834.227	91.659.606
06.01.01	Decentralisatie-uitkering; Monumentenzorg	3.972.241	0	3.972.241	0
06.03.04	Jeugdhulpverlening	4.694.260	751	21.922	4.673.089
07.06.02	N-69	67.490.659	1.729	9.168.941	58.323.446
07.07.01	Decentralisatie-uitkering; Rijks-EHS	8.272.033	3.550.647	-8.704.241	20.526.922
		443.399.748	314.311.277	308.579.764	449.131.262

Vaste schulden

bijlage 6

Lening- nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente- percen- tage	Restantbedrag van de lening aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar opgenomen leningen	Bedrag van de rente of het rentebe- standdeel	Bedrag van de aflossing of het aflos- singsbestanddeel	Restantbedrag van de lening aan het einde van het dienstjaar
-------------------	---	---------------------------	---	---	--	---	---

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

PPS-A59	80.850.377	3,475	40.104.120	0	1.332.303	6.111.578	33.992.542
BOM-lening*	2.566.666	PM	2.566.666		PM		2.566.666
Totaal	83.417.043		42.670.786	0	1.332.303	6.111.578	36.559.208

* = Schuldrelatie met het Ministerie van Economische Zaken

Overzicht van door de provincie gewaarborgde geldleningen

Bijlage 7a

Lening nummer	Omschrijving van het doel der door de provincie gewaarborgde lening en door wie deze is aangegaan	Omschrijving van het geen door de provincie wordt gewaarborgd	Datum van het door de provincie genomen besluit/ Datum van het goedkeuringsbesluit	Wijze van aflossing	Bedrag v/d aflossing of van de annuïteit	Rente % van de lening	Totaalbedrag dat op de lening is opgenomen	Restantbedrag van de gewaar- borgde lening op 01-01	Restantbedrag van de gewaar- borgde lening op 31-12
74	Stichting De Wever te Tilburg	Rente+afl	17.12.1971 25.09.1975	39 jr Afl.	174.523,87	6,910	6.806.703	349.184	174.660
104	Stichting Tante Louise Vivenis te Bergen op Zoom	Rente+afl	07.11.1984	30 jr Afl.	101.344,25	6,130	3.040.327	101.344	0
108	Stichting Pantein te Boxmeer	Rente+afl	02.06.1985 21.08.1985	40 jr Afl.	47.819,36	8,000	1.815.121	428.359	380.540
116	Stichting Pantein te Boxmeer	Rente+afl	09.09.1985 10.10.1986	30 jr Afl.	60.503,42	7,000	1.815.121	121.025	60.522
Sub-Totaal							13.477.272	999.913	615.722

Nr	Oorspronkelijk bedrag	Door wie de lening is aangegaan	Gevallen van gemeenschappelijke waarborging van de lening		Datum van besluit		Restant per 1 januari	Aflossingsbestanddeel	Restant per 31 december
			Namen van andere lichamen die waarborgen	Deel dat door de provincie is gewaarborgd	PS c.q. GS	van de goedkeuring			
a.	2.500.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	2.500.000	0	2.500.000 Aflossing op 01-06-2022
b.	27.500.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	17.500.000	0	17.500.000 Aflossing op 15-12-2017
c.	6.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	6.000.000	0	6.000.000 Aflossing op 04-07-2018
d.	25.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	25.000.000	0	25.000.000 Aflossing op 15-12-2020
e.	10.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	10.000.000	0	10.000.000 Aflossing op 08-08-2017
f.	10.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	10.000.000	0	10.000.000 Aflossing op 28-09-2017
g.	7.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	7.000.000	7.000.000	0 Aflossing op 27-12-2015
h.	8.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998	8.000.000	0	8.000.000 Aflossing op 02-01-2017
i.		Nationaal Groenfonds	Overige provincies	13,10%	PS 207694	3-12-1998			404.099 Saldo van de door het Nationaal Groenfonds aangetrokken kortlopende leningen per 31 december 2015
Totaal	96.000.000						86.000.000	7.000.000	79.404.099
									10.401.937 Aandeel NBr 13,1%
									(zie Risicopar.3)

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 7c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Industrie- en Havenschap Moerdijk	Geldleningen Havenschap	8.900.000	50%	4.450.000	-	T.a.v. de door het Havenschap te sluiten geldleningen staat elk der deelnemers naar rato in (provincie en gemeente Moerdijk ieder voor 50%) voor de betaling van rente en aflossingen, zonder dat daarvoor een afzonderlijk besluit is vereist. Voor deze garantstelling wordt een buffer aangehouden van € 4,5 mln. Als het schap in de toekomst wordt omgevormd tot een NV, zal dit risicobedrag opnieuw worden afgewogen. In de PS-vergadering van 4 juli 2014 is de Havenstrategie Moerdijk 2030 en de bijbehorende strategische uitvoeringsagenda vastgesteld. Voor de uitvoering van de maatregelen in de strategische uitvoeringsagenda t.b.v. kern Moerdijk is door PS ingestemd met een mogelijke garantstelling voor eventuele aanvullende financiering van max. € 12,5 mln. Op 9 december 2014 is door GS besloten om een incidentele subsidie te verlenen van € 22.500.000 in de vorm van een geldlening (€ 10.000.000) en in de vorm van een garantstelling (€ 12.500.000) aan de gemeente Moerdijk voor de uitvoering van de waarborgregeling Kern Moerdijk voor de periode tot 1 januari 2030 in het kader van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant. De risico's die met het verlenen van een garantstelling samenhangen worden later betrokken bij de integrale risicobeoordeling van het havenschap. De afdekking van de risico's zullen t.z.t. worden verwerkt in de (meerjaren) begroting.
Stimulering woningbouw	Brabantse verkoopgarantie en garanties aan corporaties en projectontwikkelaars	250.000.000	variabel	-	19.265.896	In 2009 is een pakket maatregelen vastgesteld voor de aanpak van de krediet-crisis. In totaal € 250 mln. is bestemd voor het stimuleren van de woningbouw, opgebouwd uit € 205 mln. revolverend en een buffer van € 45 mln. (ultimo 2015 feitelijk €19,3 mln) binnen de Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7). Het pakket bestaat uit maatregelen voor de consumenten (w.o. de Brabantse verkoop-garantie) en maatregelen voor producenten (maatwerkoplossingen zoals renteloze leningen, garantstellingen en het Brabants investeringsfonds).
BNG Bank	Financiering van RvR CV's	50.000.000	-	4.962.008	-	In 2002 is besloten tot een 2e tranche van maximaal € 155,0 mln. Het uiteindelijke programma inclusief rente t/m 2011, sanering glastuinbouwlocaties en MOB-complexen heeft een omvang van € 128,4 mln. Ultimo 2013 staat hiervan € 98,3 mln open. De ORR moet dit bedrag terugverdienen. Als gevolg van de verslechterde marktomstandigheden liepen de kavelverkoop terug, maar is er sinds 2014 weer sprake van een toename (51 t.o.v. 36 in 2013 en 34 in 2012) en dat heeft zich ook in 2015 voortgezet, 54 kavels zijn er verkocht. In 2015 is besloten om ook de laatste partner (BNG GO) uit te kopen. De in eerste instantie geplande samenwerking kwam helaas niet van de grond. De provincie is nu 100% eigenaar van Ruimte voor Ruimte Beheer BV en voor 99% van de beide CV's. Deze overname is gebaseerd op een positieve businesscase met bijbehorende risico- analyse. Daaruit blijkt dat de risicoreserve een kleinere voorziening moet aanhouden dan nu het geval is. De nieuwe businesscase is o.a.gebaseerd op het samenvoegen van de beide CV's, waardoor het positieve eigen vermogen in I CV wordt gebruikt voor het dekken van het negatieve eigen vermogen in II CV. Voor de financiering is in januari 2016 een lening van maximaal € 50 miljoen aangetrokken bij de BNG Bank. De provincie heeft zich hiervoor borggesteld, maar daarvoor in de plaats heeft de provincie de mogelijkheid om hypotheek te vestigen op de gronden van de RvR CV's

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 7c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
TOM	Garantstelling voortvloeiend uit de leningovereenkomst met de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij.	2.375.058				- Bij het sluiten van de leningovereenkomst met de Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij zijn ook de garantstellingsovereenkomsten opnieuw gelsoten met een drietal partijen. Ter afdekking van het risico is gezamenlijk voor de geldlening en de garantstellingen een voorziening getroffen van 7,75 miljoen
Nationaal Groenfonds	Garantstellingen in het kader van de voorfinanciering subsidieregeling particulier natuurbeheer Noord-Brabant	23.136.300	-	-		- Aan het Groenfonds zijn twee garantstellingen afgegeven voor de voor-financiering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer. De eerste garantstelling betreft de betalingsverplichtingen die voortvloeien uit de leningen die Groenfonds aantrekt. De tweede garantstelling betreft het geval de subsidiegrondslag vervalt. Bij elkaar genomen gaat het om maximaal € 23,1 mln. De garanties lopen door tot 2042 PS(29/08).
Gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg	Garantie ter ondersteuning van de realisatie van het Regionale Bedrijventerrein Land van Heusden en Altena	2.500.000	-	-		- Werkendam, Woudrichem en Aalburg ontwikkelen in het Land van Heusden en Altena een regionaal bedrijventerrein met drie subregionale bedrijventerreinen. Dit wordt gekoppeld aan de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in de regio, waarbij de gemeenten samenwerken met de BOM. Gezien de forse financiële belasting voor de relatief kleine gemeenten, heeft de provincie zich in 2010 onder voorwaarden bereid verklaard om garant te staan voor een bedrag van € 2,5 mln. De afdekking komt zo nodig ten laste van de Reserve ontwikkelbedrijf. Het project heeft een aantal jaren stilgelegen door de slechte marktomstandigheden voor de uitgifte van bedrijfsgrond. In 2015 hebben de gemeenten, via hun regionale ontwikkelingsbedrijf, de uitvoering van de eerste fase van het inmiddels tot "Kop van Brabant" gedoopte regionale bedrijventerrein in gang gezet. Daarbij hebben zij rekening gehouden met de toegezegde provinciale garantie. Op dit moment wordt bezien of en in hoeverre de ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein daadwerkelijk moet worden doorgezet, enerzijds vanwege het geprognosticeerde regionale overschot aan ruimte voor bedrijven en anderzijds omdat er vergevorderde plannen zijn om de Nieuwe Hollandse Waterlinie bij de Unesco voor te dragen als Werelderfgoed. Het regionale bedrijventerrein ligt in het zuidelijke gedeelte van deze linie.
Gemeente Deurne	Garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne	28.938.794	-	-	16.350.933	De provincie heeft een garantie afgegeven om de grond eventueel over te nemen. Op basis van de risicoanalyse is het risico becijferd op € 18,4 miljoen. In de risicovoorziening is ultimo 2015 € 16,3 afgedekt. Tot en met 2019 zal jaarlijks een bedrag worden gedoteerd om in 2020 de risicovoorziening op het gewenste niveau te hebben.
RWE - Essent	Borgstellingsovereenkomst inzake voorfinanciering claims met betrekking tot general escrow	-	-	-		- In de Kaderbrief 2011 is melding gemaakt van de borgstellingsovereenkomst met RWE/ Essent i.v.m. de aangepaste beleggingstrategie van de general escrow. De provinciale aandeelhouders (Groningen, Overijssel, Limburg en Noord- Brabant) staan garant voor het tijdig nakomen van betalingen aan RWE van gehonoreerde claims die moeten worden voldaan uit de general escrow. Het risico is volledig afgedekt binnen de general escrow. De borgstelling komt pas te vervallen als de escrow daadwerkelijk geheel is afgewikkeld

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 7c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Gemeente Boxtel	Garantstelling voor het kunnen realiseren van het project "Kloppend Hart van het Groene Woud" op grond van de subsidieregeling landschappen van allure Noord-Brabant.	751.000	100%	-	-	De garantstelling ter hoogte van € 751.000,- valt uiteen in drie delen: Garantstellingdeel A: realisatie bezoekerscentrum De Vleut voor een bedrag ter hoogte van € 226.000,-. Garantstellingdeel B: realisatie educatieboederij voor een bedrag van € 200.000,-. Garantstellingdeel C: realiseren recreatief paviljoen voor een bedrag ter hoogte van € 325.000,-. De garantstelling mag uitsluitend voor de financiering van de eerder genoemde objecten worden gebruikt. De garantstelling mag alleen worden ingeroepen als er geen ander financieel alternatief meer is. De garantstelling wordt dan automatisch omgezet in een lening. De gemeente Boxtel betaalt een jaarlijkse vergoeding van € 3.755,00 aan de provincie Noord-Brabant. De garantstelling eindigt op 1 januari 2018 en gaat pas in 2014 en 2015 in. Afdekking komt vanuit de reserve Investeringsaangaende.
ROC West Brabant	Garantstelling door de provincie aan ROC West-Brabant ter afdekking van het risico dat de cash-inkomsten voor het CIV Biobased lager uitvallen dan geraamd.	300.000	100%	300.000	-	ROC West-Brabant is voornemens een Centrum voor Innovatief Vakmanschap te starten op het vakgebied van de biobased economy (CIV Biobased), daarbij gebruik makend van de subsidieregeling van het Rijk voor opzetten van dergelijke Centra voor Innovatief Vakmanschap. Doelstelling van het CIV Biobased is om te voorzien in de behoefte aan adequaat opgeleid personeel voor bedrijven en instellingen die actief zijn in de biobased economy door intensieve samenwerking van onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Het CIV Biobased draagt hiermee bij aan de beleidsdoelen van het Economisch Programma Brabant. Het project heeft een looptijd van 2013 t/m 2017. De garantstelling is verleend onder de opschortende voorwaarde dat de totale projectkosten in deze projectperiode minimaal € 3.800.000,- bedragen. De provincie staat garant voor een tekort aan begrote cash-inkomsten ter financiering van de begrote projectkosten tot maximaal € 3.800.000,-. maximum zijn niet subsidiabel. Indien garantstelling niet wordt geëffectueerd, dan komen de middelen weer beschikbaar voor het economisch programma.
Gemeente 's-Hertogenbosch	Garantstelling aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de Snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Oss hoger zijn dan de bijdrage van de deelnemers.	603.905	100%	-	-	Garantstelling door de provincie aan de gemeente 's-Hertogenbosch, voor een bijdrage van maximaal € 603.905 in het dekkingstekort van de snelfietsroute, zijnde het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de snelfietsroute na aanbesteding uitstijgen boven de bedragen die elke partij inbrengt zoals is vastgelegd in de bestuursovereenkomst 'Snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Oss'. De garantstelling is inmiddels ingeroepen en afwikkeling vindt in 2016 plaats. Afdekking komt vanuit de reserve BDU.
IPO/BNG	Borgstelling op een lening die het IPO is aangegaan bij de BNG Bank.	600.000	0%	-	-	Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft besloten tot (herhuisvesting) van het IPO-Bureau naar een nieuwe kantoorlocatie. De benodigde financiering (€ 1.200.000) wordt verstrekt door de BNG. De BNG vraagt hiervoor een borgstelling. De provincie Noord-Brabant en een andere provincie hebben zich bereid verklaard om borg te staan. De provincie Noord-Brabant stelt zich garant voor een bedrag van € 600.000. De looptijd van de lening is 10 jaar. De kosten van de verhuizing komen ten laste van de IPO begroting. Voor de dekking van de begroting van het IPO dragen alle provincies jaarlijks een bijdrage af aan het IPO. De provincie Noord-Brabant heeft als aanvullende voorwaarde gesteld dat indien er aanspraak op de borgstelling wordt gemaakt, de provincie Noord-Brabant bevoegd is om de aanspraak te verrekenen met de reguliere bijdragen die de provincie doet aan het IPO. Naar verwachting zal de borgstelling niet ingeroepen worden. Er zal dan ook geen beslag worden gelegd op een reserve.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 7c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Triple Bridge	Garantstelling aan Triple Bridge voor een tegenvallende nettokasstroom als gevolg van: - tegenvallende vraag of aanbod van warmte - verminderde baten door bijvoorbeeld prijsdalingen of toename van lasten door bijvoorbeeld vertragingen in het project.	1.673.000	100%	-	-	De provincie Noord-Brabant heeft met het ministerie van EZ een Green Deal gesloten. De Green Deal heeft tot doel om risico's voor investeerders te verlagen waardoor zij sneller en tegen gunstiger voorwaarden kunnen participeren in energie-projecten. Het ministerie heeft hiervoor een subsidie in de vorm van een garantstelling beschikbaar gesteld. De provincie heeft op basis van de Green Deal de 'Eerste wijzigingsregeling subsidieregeling economie en innovatie Noord-Brabant' vastgesteld. De provincie Noord-Brabant heeft op grond van deze subsidieregeling een subsidie onder opschortende voorwaarden verstrekt aan Triple Bridge voor het project stoomkoppeling Middenweg Moerdijk. De beschikking heeft geen financiële gevolgen. Het is een subsidie onder opschortende voorwaarden. Als de subsidie moet worden uitbetaald dan zal het ministerie van EZ op basis van de Green Deal die de basis vormt van de subsidieregeling, de middelen aan de provincie beschikbaar stellen. De garantiestelling bedraagt € 1.975.000. In 2015 is een bedrag van € 302.000 uitgekeerd aan Triple Bridge in verband met verminderde baten ontstaan door vertragingen door het project.
Stichting Zero Emissie Busvervoer	Garantstelling aan de Stichting Zero Emissie Busvervoer voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij de ELENA-faciliteit voor de Europese Investerings Bank (EIB).	860.974	100%	-	-	De provincie Noord-Brabant werkt samen met de stichting ZEB aan de transitie naar zero emissie busvervoer. De stichting ZEB heeft voor de financiering van praktijkproeven met elektrische bussen in Noord-Brabant en Limburg een subsidie-aanvraag ingediend bij de ELENA-faciliteit van de Europese Investerings Bank (EIB). Ter ondersteuning van die aanvraag heeft de provincie Noord-Brabant een garantiestelling afgegeven (letter of endorsement) voor een bedrag van € 860.973,75. De reservering wordt gedaan uit de te verwachten vrije ruimte uit het meerjarenprogramma verkeer en vervoer 2013. De reservering dient minimaal voor een periode van 3 jaar na ondertekening van het EIB-contract te worden gehandhaafd, eventueel nog aan te vullen met de door de EIB benodigde proceduretijd om één en ander af te handelen, mocht na 3 jaar blijken dat niet aan de verplichtingen is voldaan.
regionale ontwikkelingsmaatschappij NV REWIN West-Brabant	Garantstelling aan REWIN voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij het Ministerie van SZW.	1.200.000	15%	180.000	-	De regio West-Brabant werkt aan het opstellen van het Sectorplan West-Brabant. Met een regionaal sectorplan wordt mede met inzet van Rijksmiddelen (de zogenaamde derde tranche Assher gelden) gewerkt aan het versterken van de mobiliteit en inzetbaarheid van werknemers en werkzoekende voor het bedrijfsleven in een regio. Het sectorplan richt zich primair op de sectoren Maintenance Logistiek. De financiering van maatregelen uit het sectorplan komen voor maximaal 50% uit Rijksmiddelen en 50% uit middelen van deelnemende bedrijven en/of lokale en provinciale overheden. Om tot een aanvraag van te kunnen komen dient de hoofdaanvrager (REWIN) zich garant te stellen voor 80% van de gevraagde Rijkssubsidie. Het betreft een totaalbedrag van € 2.000.000,- met een garantstelling van € 1.600.000,-. Door partners in de regio is aan de provincie gevraagd zich op te werpen als één van de partijen voor die garantstelling. De andere partij wordt gevormd door de gezamenlijke RPA gemeenten, die voor het meest risicovolle deel (de algemene kosten) gevraagd zullen worden garant te staan. Het risicoprofiel is vastgesteld en wordt geschat op 15%. De middelen worden aan de risicoreserve toegevoegd. De garantstelling kent een looptijd van drie jaar. In 2018 vindt door de aanvrager eindverantwoording plaats aan het Ministerie SZW, en de provincie, waarna inzichtelijk wordt of garantstelling noodzakelijk is.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)**Bijlage 7c**

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Gemeente Nuenen	Garantstelling aan de gemeente Nuenen voor de realisatie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-trace (HOV2) in de gemeente Nuenen	750.000	100%	-	-	De gemeente Eindhoven en de gemeente Nuenen werken onder regie van het SRE gezamenlijk aan de realisatie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer Tracé (HOV2). Binnen het HOV2-project is een financieringstekort ontstaan op het projectdeel van de gemeente Nuenen. Om het tekort te dekken is besloten de vrijvallende subsidie middelen op het Eindhovense projectdeel in te zetten. De provincie Noord-Brabant verleent aan de gemeente Nuenen een subsidie in de vorm van een garantstelling voor een bedrag van maximaal € 750.000,-. De werkzaamheden moeten voor 31 december 2015 zijn afgerond. De gemeente Nuenen heeft het verzoek ingediend om de garantstelling om te zetten naar een definitieve subsidiebeschikking voor het bedrag van € 750.000,-. Het voorstel hiertoe is opgenomen bij de overhevelingsverzoeken bij de jaarrekening 2015.
Afdekking garanties				9.892.008	35.616.829	

Toedeling organisatiekosten

Bijlage 8

In de paragraaf bedrijfsvoering komen de lasten en baten van de bedrijfsvoering tot uitdrukking. Het saldo van de lasten en baten van de bedrijfsvoering bedraagt in de jaarrekening 2015 € 116,1 mln. Dit saldo wordt als organisatiekosten toegerekend aan de investeringen/voorzieningen waarop het betrekking heeft tot een bedrag van € 1,9 mln en aan de verschillende programma's in de jaarrekening tot een bedrag van € 114,2 mln.

De verdeling naar de programma's in de rekening vindt plaats op basis van de formatie die bij elk programma in onderstaande tabel is aangegeven.

	toegerekende formatie in fte	Toedeling organisatiekosten	
		aan investeringen/ voorzieningen	aan programma's
01 Bestuur	74		11.492.368
02 Ruimte	139		21.592.522
03 Ecologie	195	580.922	30.267.798
04 Economie	54		8.404.610
05 Mobiliteit	159	1.278.000	24.778.279
06 Cultuur en samenleving	69		10.733.262
07 Investeringsagenda	45		6.951.731
	734	1.858.922	114.220.570

Informatie i.v.m. ontslagregelingen**bijlage 8a**

Conform de door u vastgestelde formats geven wij u inzicht in de uitdiensttredingen in 2015, alsmede in de categorisering van de loonkosten.

UITDIENSTTREDINGEN

(aantal uitdiensttredingen)

Schaal	Einde arbeidsover- eenkomst	Einde tijdelijke aanstelling	Ontslag op eigen verzoek	Ouderdoms pensioen	Overlijden	Eindtotaal
05			1	1		2
06			1	1		2
07			3	1		4
08			1	2		3
09			2			2
10			4	2		6
11		1	3	7	1	12
12			8	2	1	11
13			2	4		6
14			3	2		5
16				1		1
18			2			2
NVT	1		5	3		9
Eindtotaal	1	1	35	26	2	65

toelichting

Er zijn geen bijzondere uitdiensttredingen die behoeven te worden toegelicht.

MAATWRKAFSPRAKEN BIJ BEÏNDIGING DIENSTVERBAND

In het kader van strategisch personeelsbeleid is het personeel in 2015 in de gelegenheid gesteld met (deel-)ontslag te gaan onder toekenning van een aantal maandsalarissen. Daarvan hebben 33 medewerkers gebruik gemaakt. In de meeste gevallen zijn er aanvullende afspraken gemaakt in de sfeer van kwijtschelding van terug te betalen bedragen voor bijv. de verkregen provinciale fiets / mobiele telefoon, cursuskosten e.d.

reden van vertrek	aantal afspraken	kosten (€)
vervroegd pensioen	23	1.125.037
functie elders aanvaard	5	151.078
switch loopbaan naar ZZP	3	86.900
persoonlijke heroverweging loopbaan	2	58.580
Eindtotaal	33	1.421.594

FINANCIËLE VERANTWOORDING LOONKOSTEN

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	ACTIEF PERSONEEL	INACTIEF PERSONEEL	VOORMALIG PERSONEEL	TOTAAL
<u>werkelijke salarislasten</u>	90.355	30		90.385
<u>incidentele betalingen, anders dan gratificaties ¹⁾</u>	222			222
<u>wachtgeld- / werkloosheidsuitkeringen en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen</u>			386	386
<u>vergoeding betaald aan derden ²⁾</u>			61	61
<u>pensioen-aanvullingen (FPU/57+)</u>			92	92
TOTAAL	90.577	30	539	91.146

¹⁾ *Incidentele betalingen*

Dit betreft de betalingen van de extra maandsalarissen van het personeel dat gebruik gemaakt heeft van bovengenoemde mogelijkheid om met ontslag te gaan onder toekenning van een aantal maandsalarissen. (Voor een bedrag van 1.199 x € 1.000 worden deze in 2016 uitbetaald.)

²⁾ *Vergoeding betaald aan derden*

Dit betreft salarisgaranties voor van de Provincie overgenomen personeel.

Bijlage 9

Modelstaat A

- **Liquiditeitspositie** over het 1ste kwartaal van het jaar 2015
- Van de decentrale overheid: Provincie Noord-Brabant

Toelichting: liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet

De modelstaten A over de kwartalen van het voorafgaande jaar worden normaliter eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. De liquiditeitspositie heeft betrekking op de financiering met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. Een derivaat kan daarbij de looptijd van de financiering veranderen. Zo kan een derivaat vaste schuld omzetten in een korte schuld met variabele rente. De liquiditeitspositie is het saldo van (a) de vlottende of korte schulden, zoals schulden in rekening-courant en in bewaring zijnde kasgelden van derden en (b) de vlottende middelen zoals kasgelden en tegoeden in rekening-courant. De liquiditeitspositie heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, alsmede op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf, exclusief interne schuldverhoudingen. De gemiddelde liquiditeitspositie van de drie kwartaal maanden wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
ultimo maand 1	21	601.790	-601.769
ultimo maand 2	21	658.558	-658.537
ultimo maand 3	21	682.742	-682.721
(4) gemiddelde van (3)			-647.676
Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen	
(5)	kasgeldlimiet		54.205
(6a) = (5 > 4)	ruimte onder de kasgeldlimiet		701.881
(6b) = (4 > 5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		774.361
(8)	Percentage regeling		7
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		54.205

Bijlage 9

Modelstaat A

- **Liquiditeitspositie** over het 2de kwartaal van het jaar 2015
- Van de decentrale overheid: Provincie Noord-Brabant

Toelichting: liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet

De modelstaten A over de kwartalen van het voorafgaande jaar worden normaliter eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. De liquiditeitspositie heeft betrekking op de financiering met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. Een derivaat kan daarbij de looptijd van de financiering veranderen. Zo kan een derivaat vaste schuld omzetten in een korte schuld met variabele rente. De liquiditeitspositie is het saldo van (a) de vlottende of korte schulden, zoals schulden in rekening-courant en in bewaring zijnde kasgelden van derden en (b) de vlottende middelen zoals kasgelden en tegoeden in rekening-courant. De liquiditeitspositie heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, alsmede op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf, exclusief interne schuldverhoudingen. De gemiddelde liquiditeitspositie van de drie kwartaal maanden wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
ultimo maand 4	3	754.344	-754.341
ultimo maand 5	3	697.716	-697.713
ultimo maand 6	3	744.697	-744.694
(4) gemiddelde van (3)			-732.249
Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen	
(5)	kasgeldlimiet		54.205
(6a) = (5 > 4)	ruimte onder de kasgeldlimiet		786.454
(6b) = (4 > 5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		774.361
(8)	Percentage regeling		7
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		54.205

Bijlage 9

Modelstaat A

- **Liquiditeitspositie** over het 3de kwartaal van het jaar 2015
- Van de decentrale overheid: Provincie Noord-Brabant

Toelichting: liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet

De modelstaten A over de kwartalen van het voorafgaande jaar worden normaliter eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. De liquiditeitspositie heeft betrekking op de financiering met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. Een derivaat kan daarbij de looptijd van de financiering veranderen. Zo kan een derivaat vaste schuld omzetten in een korte schuld met variabele rente. De liquiditeitspositie is het saldo van (a) de vlottende of korte schulden, zoals schulden in rekening-courant en in bewaring zijnde kasgelden van derden en (b) de vlottende middelen zoals kasgelden en tegoeden in rekening-courant. De liquiditeitspositie heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, alsmede op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf, exclusief interne schuldverhoudingen. De gemiddelde liquiditeitspositie van de drie kwartaal maanden wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
ultimo maand 7	3	629.423	-629.420
ultimo maand 8	3	645.516	-645.513
ultimo maand 9	3	557.468	-557.465
(4) gemiddelde van (3)			-610.799
Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen	
(5)	kasgeldlimiet		54.205
(6a) = (5 > 4)	ruimte onder de kasgeldlimiet		665.005
(6b) = (4 > 5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		774.361
(8)	Percentage regeling		7
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		54.205

Bijlage 9

Modelstaat A

- **Liquiditeitspositie** over het 4de kwartaal van het jaar 2015
- Van de decentrale overheid: Provincie Noord-Brabant

Toelichting: liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet

De modelstaten A over de kwartalen van het voorafgaande jaar worden normaliter eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. De liquiditeitspositie heeft betrekking op de financiering met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. Een derivaat kan daarbij de looptijd van de financiering veranderen. Zo kan een derivaat vaste schuld omzetten in een korte schuld met variabele rente. De liquiditeitspositie is het saldo van (a) de vlottende of korte schulden, zoals schulden in rekening-courant en in bewaring zijnde kasgelden van derden en (b) de vlottende middelen zoals kasgelden en tegoeden in rekening-courant. De liquiditeitspositie heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, alsmede op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf, exclusief interne schuldverhoudingen. De gemiddelde liquiditeitspositie van de drie kwartaal maanden wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
ultimo maand 10	3	683.013	-683.010
ultimo maand 11	3	529.116	-529.113
ultimo maand 12	3	484.878	-484.875
(4) gemiddelde van (3)			-565.666
Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen	
(5)	kasgeldlimiet		54.205
(6a) = (5) > (4)	ruimte onder de kasgeldlimiet		619.871
(6b) = (4) > (5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		774.361
(8)	Percentage regeling		7
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		54.205

Bijlage 9
Modelstaat B

- Renterisico vaste schuld over de jaren 2016-2019
- Van de decentrale overheid: Provincie Noord-Brabant

Toelichting: renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm

Modelstaat B wordt eenmaal per jaar als onderdeel van de financierings-paragraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. Op deze staat wordt over het renterisico van de komende vier jaren gerapporteerd. Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar. Het komende jaar is jaar T in de tabel hierna.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	Jaar 2016:	Jaar 2017:	Jaar 2018:	Jaar 2019
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	0	0	0	0
(3)	Renterisico (1+2)	0	0	0	0
(4)	Renterisiconorm	245.013	245.013	245.013	245.013
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	245.013	245.013	245.013	245.013
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Renterisiconorm					
Berekening					
(4a)	Begrotingstotaal jaar 2016 (T)	1.225.067			
(4b)	Percentage	20			
	Renterisiconorm (van alleen jaar T)	245.013			
(4) = (4a x 4b/100)					

Begrotingsrechtmatigheid

Bijlage 10

Overschrijdingen van de geraamde lasten worden getoetst aan de begrotingscriteria van de commissie BBV.

In deze bijlage zijn de kostenoverschrijdingen > € 50.000 op productgroepniveau toegelicht.

In principe kunnen de volgende categorieën aan de orde zijn:

Categorie

- 1 *Kostenoverschrijdingen die niet passen binnen het bestaand beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot*
- 2 *Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaand beleid, waarbij de accountant vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn*
- 3 *Kostenoverschrijding die (grotendeels) wordt gecompenseerd door inkomsten.*
- 4 *Kostenoverschrijding bij open eind subsidieregelingen.*
- 5 *Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door inkomsten die niet direct gerelateerd zijn.*
- 6 *Kostenoverschrijding door interpretatieverschillen over uitleg wet- en regelgeving.*
- 7 *Kostenoverschrijding op investeringen waarvan de gevolgen zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten.*

Cat nr.	Toelichting	afwijking t.o.v. de begroting			saldo
		lasten	baten		
01.01	Provinciebestuur O.g.v. de door Loyalis op 9 februari 2016 aangeleverde gegevens en de stand van de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers per 1-1-2016, is aan de voorziening een bedrag van € 1.299.637 in verband met pensioenverplichtingen leden GS toegevoegd. De overschrijding past binnen het bestaande beleid.	-960.461	N	24.138	V -936.323 N
02.01	Ruimtelijke ontwikkeling en -kwaliteit De overschrijding van de lasten is het gevolg van de noodzakelijke ophoging van voorziening grondexploitaties, voorziening kapitaalverstrekking aan deelnemingen en voorziening lening aan deelnemingen. Conform beleid worden deze voorzieningen in het kader van de jaarrekening op het juiste niveau gebracht.	-7.967.983	N	-1.960.806	N -9.928.789 N
04.03	Internationalisering en EU programma's De overschrijding van de lasten betreft Op-Zuid. Tegenover deze lastenoverschrijding staat de bijbehorende hogere onttrekking aan de reserve cofinanciering Europese programma's.	-3.400.386	N	12.064.132	V 8.663.746 V
07.10	Breedbandfonds Betreft hogere fondskosten die niet eerder konden worden voorzien. Tegenover de hogere lasten staat een onttrekking aan de Essent-reserve investeringsagenda.	-159.868	N	0	-159.868 N
	Risicoreserve Betreft toevoeging aan de risicoreserve boven het geraamde bedrag en in overeenstemming met het beleid om voorziene risico's in de reserve af te dekken.	-6.592.448	N		

Afwijkingen t.o.v. de begroting														Bijlage 11
bedragen x € 1.000				Lasten 2015 + stortingen in reserves						Baten 2015 + onttrekkingen aan reserves				
	begroting	begroting		Verschil	% verschil	Overschrijdingen		Onverschrijdingen		begroting	begroting		Verschil	% verschil
	oorspr.	ná wijz	realisatie				%		%	oorspr.	ná wijz	realisatie		
	a	b		a-/b						c	d		d-/c	
01 Programma Bestuur														
01.01 Provinciebestuur	8.697	8.050	9.011	-960	-11,9%	1.580	19,6%	620	7,7%	2	2	26	24	1064,7%
01.02 Bestuurlijke samenwerking	2.177	2.182	1.145	1.037	47,5%	0	0,0%	1.037	47,5%	0	125	244	119	95,0%
01.03 Interbestuurlijk toezicht	521	120	73	48	39,6%	11	9,1%	59	49,0%	0	0	0	0	0,0%
Toegerekende apparaatskosten	11.235	11.235	11.492	-257	-2,3%	257	2,3%		0,0%					
Totaal programma Bestuur	22.631	21.588	21.721	-133		1.848		1.716		2	127	270	143	
02 Programma Ruimte														
02.01 Ruimtelijke ontwikkeling en - kwalite	27.639	16.922	24.889	-7.968	-47,1%	15.165	89,6%	7.197	42,5%	1.766	7.979	6.018	-1.961	-24,6%
02.02 Vitaal platteland	7.513	12.717	-6.582	19.299	151,8%	297	2,3%	19.596	154,1%	0	1.431	-6.301	-7.732	-540,1%
02.03 Sterk stedelijk netwerk	7.872	3.068	1.517	1.551	50,5%	0	0,0%	1.551	50,5%	340	632	-168	-800	-126,6%
Toegerekende apparaatskosten	21.110	21.110	21.593	-483	-2,3%	483	2,3%		0,0%					
Totaal programma Ruimte	64.134	53.816	41.417	12.399		15.945		28.344		2.106	10.042	-451	-10.493	
03 Programma Ecologie														
03.01 Water	13.290	17.477	10.619	6.858	39,2%	57	0,3%	6.915	39,6%	4.347	7.847	7.645	-202	-2,6%
03.02 Milieu	29.691	44.359	40.004	4.355	9,8%	5.876	13,2%	10.231	23,1%	10.788	31.606	27.392	-4.214	-13,3%
03.03 Natuur en landschap	46.890	54.848	42.186	12.662	23,1%	865	1,6%	13.527	24,7%	5.025	23.323	27.489	4.166	17,9%
Toegerekende apparaatskosten	30.731	29.648	30.268	-620	-2,1%	620	2,1%		0,0%					
Totaal programma Ecologie	120.601	146.332	123.076	23.256		7.418		30.673		20.161	62.776	62.526	-250	
04 Programma Economie														
04.01 Algemeen economisch beleid	11.827	18.757	2.847	15.909	84,8%	2.484	13,2%	18.393	98,1%	375	725	7.136	6.411	884,5%
04.02 Economisch programma Brabant	8.726	20.235	13.360	6.875	34,0%	408	2,0%	7.283	36,0%	23	3.646	3.657	11	0,3%
04.03 Internationalisering en EU program	1.049	21.211	24.611	-3.400	-16,0%	12.587	59,3%	9.187	43,3%	0	61	12.125	12.064	100,0%
Toegerekende apparaatskosten	8.217	8.217	8.405	-188	-2,3%	188	2,3%		0,0%					
Totaal programma Economie	29.818	68.419	49.223	19.196		15.667		34.863		397	4.432	22.918	18.486	
05 Programma mobiliteit														
05.01 Mobiliteit	30.028	163.159	147.846	15.313	9,4%	1.727	1,1%	17.040	10,4%	17.286	145.235	138.974	-6.261	-4,3%
05.02 Openbaar vervoer	79.231	119.345	108.339	11.007	9,2%	1.299	1,1%	12.306	10,3%	72.943	103.943	95.941	-8.002	-7,7%
05.03 Infrastructuur/ provinciale wegen	92.063	95.738	85.433	10.305	10,8%	1.960	2,0%	12.265	12,8%	42.026	35.836	38.431	2.594	7,2%
Toegerekende apparaatskosten	23.570	24.083	24.776	-693	-2,9%	693	2,9%		0,0%					
Totaal programma Mobiliteit	224.892	402.326	366.395	35.931		5.679		41.611		132.255	285.014	273.345	-11.669	
06 Programma Cultuur en samenleving														
06.01 Cultuur	27.799	36.218	33.809	2.409	6,7%	253	0,7%	2.662	7,4%	758	4.710	4.713	3	0,1%
06.02 Jeugd	2.155	2.205	1.316	890	40,3%	24	1,1%	914	41,4%	0	0	22	22	100,0%
06.03 Samenleving	7.102	8.002	6.871	1.131	14,1%	42	0,5%	1.173	14,7%	0	0	2	2	100,0%
06.04 Sociaal cultureel beleid	8.021	8.511	8.285	227	2,7%	0	0,0%	227	2,7%	1.100	1.100	1.122	22	2,0%
Toegerekende apparaatskosten	10.493	10.493	10.733	-240	-2,3%	240	2,3%		0,0%					
Totaal programma Cultuur en samenleving	55.570	65.429	61.014	4.416		559		4.976		1.858	5.810	5.859	49	

Afwijkingen t.o.v. de begroting													Bijlage 11		
bedragen x € 1.000				Lasten 2015 + stortingen in reserves							Baten 2015 + onttrekkingen aan reserves				
		begroting	begroting							begroting	begroting				
		oorspr.	ná wijz	realisatie	Verschil	% verschil	Overschrijdingen		Onverschrijdingen		oorspr.	ná wijz	realisatie	Verschil	% verschil
		a	b		a-/b						c	d		d-/c	
07 Investeringsagenda															
07.01	Energietransitie	975	1.912	1.483	429	22,4%	366	19,1%	795	41,6%	0	606	461	-145	-23,9%
07.02	Landschappen van allure	50	50	19	31	61,1%	0	0,0%	31	61,1%	0	0	0	0	0,0%
07.03	Brabant C	0	7.500	7.472	28	0,4%	0	0,0%	28	0,4%	0	0	0	0	0,0%
07.04	Sportplan 2016	3.890	5.590	4.005	1.585	28,3%	128	2,3%	1.713	30,6%	0	0	0	0	0,0%
07.05	Grote erfgoedcomplexen	400	2.175	189	1.986	91,3%	0	0,0%	1.986	91,3%	0	0	0	0	0,0%
07.06	Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur	72.781	46.995	42.831	4.164	8,9%	0	0,0%	4.164	8,9%	5.500	10.500	9.230	-1.270	-12,1%
07.07	Groen Ontwikkelfonds	0	28.698	14.227	14.471	50,4%	1.887	6,6%	16.359	57,0%	0	3.401	3.025	-376	-11,1%
07.08	Innovatiefonds	0	1.789	-3.010	4.799	268,3%	0	0,0%	4.799	0,0%	0	0	25.721	25.721	2572056,2%
07.09	Energiefonds	0	776	650	126	16,3%	0	0,0%	126	0,0%	0	0	0	0	0,0%
07.10	Breedbandfonds	0	370	530	-160	-43,2%	160	43,2%	0	0,0%	0	0	0	0	0,0%
Toegerekende apparaatskosten		6.796	6.796	6.952	-155	-2,3%	155	2,3%							
Totaal programma Investeringsagenda		84.893	102.652	75.348	27.304		2.696		30.001		5.500	14.507	38.436	23.929	
Algemeen financieel beleid															
Algemene dekkingsmiddelen		32.976	19.678	18.725	952	4,8%	1.619	8,2%	2.572	13,1%	456.500	638.993	644.764	5.771	0,9%
Stelposten		26.078	4.287	260	4.027	93,9%	432	10,1%	4.459	104,0%	2.500	551	0	-551	-100,0%
Onvoorzien		1.308	1.288	0	1.288	100,0%	0	0,0%	1.288	100,0%				0	0,0%
		60.362	25.253	18.986	6.268		2.052		8.319		459.000	639.544	644.764	5.220	
		662.901	885.815	757.179	128.636		51.864		180.503		621.279	1.022.253	1.047.667	25.415	
Stortingen in reserves		111.461	568.245	575.424	-7.179	-1,3%	17.474	3,1%	10.295	1,8%					
Onttrekkingen aan reserves											153.083	431.807	371.040	-60.768	-14,1%
Totaal generaal		774.361	1.454.060	1.332.603	121.457		69.338		190.799		774.361	1.454.060	1.418.707	-35.353	
Verschil gerealiseerde lasten t.o.v. begroting ná wijziging					121.457										
Verschil gerealiseerde baten t.o.v. begroting ná wijziging					-35.353										
Batig rekeningresultaat					86.104										

Bijlage 12 Toelichting SiSA-regeling E27 Brede Doel Uitkering verkeer en vervoer (BDU)

In het kader van de opheffing van de WGR-plus regio's zijn de subsidieverplichtingen vanuit het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (hierna SRE) inzake de BDU-regeling per 1-1-2015 van rechtswege over naar de Provincie Noord-Brabant. In de SiSa-bijlage 2015 is dit als volgt verwerkt:

- 1) In de stand per 1-1-2015 is het bedrag toegevoegd zoals opgenomen in de (herziene) SiSa-bijlage 2014 van het SRE (herziene eindstand 2014). Dit bedrag is toegevoegd aan de beginstand van de provincie (indicator E27/01)
- 2) Als gevolg van de verschillen in de verwerkingwijze van subsidielasten tussen het SRE en de Provincie Noord-Brabant ontstaat een correctie die is verwerkt onder 'correctie over besteding T-1' (indicator E27/06).
- 3) De positieve afwikkelingsverschillen zijn verantwoord in de kolom "Besteding (jaar T)" (indicator E27/05), tenzij een feitelijke terugbetaling van toepassing is (dan indicator E27 / 04).

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
I&M	E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) Subsidieregeling programmafinanciering lokale luchtkwaliteitsmaatregelen en Besluit milieusubsidies Provincies	Besteding (jaar T) door provincie ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten)	Doorgeleide middelen door provincie naar medeoverheden (jaar T) ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten)	Besteding (jaar T) ten laste van eigen bijdrage provincie zoals beschreven in artikel 9 lid 2 van de subsidieregeling NSL	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners van provincie (niet rijk, provincie of medeoverheid)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten provincie op door rijk verstrekte bijdrage NSL	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen door provincie
			Aard controle R Indicatornummer: E11 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E11 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E11 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E11 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E11 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E11 / 06
			€ 0	-€ 13.738	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording Ja/Nee	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) door provincie ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten)	Cumulatieve doorgeleide middelen door provincie naar medeoverheden (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van eigen middelen (provincie)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van bijdragen door derden =contractpartners van provincie (niet rijk, provincie of medeoverheid)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rentebaten provincie op door rijk verstrekte bijdrage NSL
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 12
			Nee	€ 100.000	€ 33.080.524	€ 5.386.819	€ 0	€ 1.219.657
I&M	E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Wet BDU Verkeer en Vervoer (art. 10) Provincies	Cumulatieve teruggestorting (t/m jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen door provincie	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van provinciale middelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) door medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van eigen bijdrage medeoverheden zoals beschreven in artikel 9 lid 2 van de subsidieregeling NSL	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners van medeoverheid (niet rijk, provincie of medeoverheid)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van rentebaten medeoverheden op door provincie verstrekte bijdrage NSL	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11 / 13	Aard controle D1 Indicatornummer: E11 / 14	Aard controle D1 Indicatornummer: E11 / 15	Aard controle D1 Indicatornummer: E11 / 16	Aard controle D1 Indicatornummer: E11 / 17	
			€ 0	€ 15.882.223	€ 33.617.934	€ 23.060	€ 265.247	
			Eindsaldo/-reservering (jaar T-1)	Rentebaten (jaar T)	Ontvangen BDU-bijdrage I&M (jaar T)	Terugbetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen in (jaar T)	Besteding (jaar T)	Correctie over besteding (T-1)
			Aard controle R Indicatornummer: E27 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 06
			€ 246.878.291	€ 0	€ 148.442.243	€ 203.517	€ 141.932.241	-€ 9.145.783
1			Eindsaldo/-reservering (jaar T)					
			Aard controle R Indicatornummer: E27 / 07					
			€ 262.737.593					
			Individuele bestedingen (jaar T) die meer dan 20% van de totaal ontvangen BDU bedragen	Individuele bestedingen (jaar T) die meer dan 20% van de totaal ontvangen BDU bedragen				
			Omschrijving	Bedrag				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27 / 08	Aard controle R Indicatornummer: E27 / 09				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
I&M	E28	Regionale mobiliteitsfondsen	Eindsaldo (jaar T-1)	Dotatie regio in (jaar T)	Dotatie rijk in (jaar T)	Rentebaten (jaar T)	Besteding (jaar T) uit het fonds (onderscheid herkomst middelen niet nodig)	Eindsaldo (jaar T)
		Besluit Infrastructuurfonds	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E28 / 06
		Provincies en Wgr+ regio's	€ 759.752	€ 0	€ 0	€ 0	€ 759.752	€ 0
		Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28 / 07						
		Ja						
VWS	H8	Doeluitkering jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	Aantal Onder toezichtstelling (OTS), (jaar T-1)	Aantal OTS (jaar T-1), overig	Aantal voorlopige voogdij (jaar T-1)	Aantal voogdij (jaar T-1)	Aantal jeugdreclassering (jaar T-1)	Aantal samenloop (jaar T-1)
		Wet op de jeugdzorg (art. 37) en Regeling bekostiging jeugdzorg 2009	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 01	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 02	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 06
		Provincies en stedelijke (Mara)	960	1.606	18	951	740	94
			Aantal Individuele Traject Begeleiding (jaar T-1) (ITB), harde kern	Aantal ITB (jaar T-1), Criem	Aantal scholing- en trainingsprogramma's (STP) (jaar T-1)	Besteding (jaar T) aan stichting die een bureau jeugdzorg in stand houdt -deel justitietaken	Besteding (jaar T) aan stichting, die een bureau jeugdzorg in stand houdt - deel taken bureau jeugdzorg en subsidie bureau jeugdzorg	Besteding (jaar T) aan zorgaanbod
			Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 07	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 08	Aard controle D1 Indicatornummer: H8 / 09	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 10	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 11	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 12
		27	33	0	€ 0	€ 0	€ 21.922	
			Aantal aanmeldingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Aantal afmeldingen (jaar T-1) aan het LBIO door bureau jeugdzorg	Omvang egalisatiereserve jeugdzorg per 31 december (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee		
	Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 13	Aard controle D2 Indicatornummer: H8 / 14	Aard controle R Indicatornummer: H8 / 15	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H8 / 16				
		1.503	1.408	€ 4.673.089	Ja			

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
01	Programma Bestuur		
<u>01.01</u>	<u>Provinciebestuur</u>		
0000096	Toev voorz APPA (Pensioenwet Ambtsdr.)	1.299.637	
0000596	Bijdrage aan Soc.-Ec. Overleg	161.707	
0000866	Subs. Provinciale Raad Gezondheid	521.916	
0001727	Samenw.verband Zuidelijke Rekenkamer	273.930	
1000076	Wedde Ged. Staten en Comm. van de Koning		-611
1000434	Inkomsten bruikleen ICT		1.095
1000489	Restitutie kosten fractiewerkzaamheden		372
		2.257.191	856
<u>01.02</u>	<u>Bestuurlijke samenwerking</u>		
0001955	Majeure projecten West-Brabant	-275.429	
0002149	Krachtig Bestuur	480.544	
1000082	Bijdragen partners programma Brabantstad		93.786
1000316	Bijdrage derden in project VND		150.000
		205.115	243.786
	Totaal lasten programma	2.462.306	
	Totaal baten programma		244.642
02	Programma Ruimte		
<u>02.01</u>	<u>Ruimtelijke ontwikkeling en - kwaliteit</u>		
0002189	Projecten Mijn Mooi Brabant	154.366	
0002220	Uitg. tlv risicores. grondport.De Kempen	1.256	
0002222	Ruimtelijke kwaliteit Kleine Beerze	518.815	
0002246	Brainport Oost - Ruimtelijke kwaliteit	2.064.200	
0002247	Uitvoeringskosten gebiedsopgaven RK	162.073	
0002308	Toev. voorz. grdb/Ontw.bedr. tlv fin res	476.241	
0002309	Toevoeging Voorz Leningen aan deelneming	-2.800.000	
0002311	Toevoeging Voorz. Grondexploitaties	4.425.093	
0002377	Toev. Voorz. Kap.verstr. Deelnemingen OB	2.250.000	
0002478	Toev. voorz kap.verstr. aan deelneming	11.209.083	
1000404	Inkomsten ruimtelijke ontw.projecten		4.225
1000777	Ink. tlv risicores. grondport. de Kempen		71.546
		18.461.127	75.771
<u>02.02</u>	<u>Vitaal platteland</u>		
0000705	Toezicht handhaving Subs.projecten	15.754	
0001230	Uitvoeringsimpuls revitalisering/reconst	-2.311.574	
0001263	PMJP: vrijwillige kavelruil(od, pnb)	80.826	
0001410	PMJP: V.I.V. (ilg, rijk)	-19.207	
0001414	PMJP: landbouwkundige structuur(ilg,pnb)	-44.600	
0001415	PMJP:landbouwkundige structuur(ilg,rijk)	-58.888	
0001527	PMJP:pl.groepen&initiatieven(od,pnb)	-9.290	
0001528	Streeknetwerken	1.027.085	
0001670	PMJP:pl.groepen&initiatieven (od,pop)	-673.065	
0001671	PMJP:pl.groepen&initiatieven(od,pnb)	-344.280	
0001786	PMJP: lopende verplichtingen	-4.423.656	
0001855	PMJP: V.I.V. (ilg, pnb) (via AR voorfin)	-160.481	
0001856	PMJP: V.I.V. (od, pnb)	-154.663	
0002048	PMJP: Landbouwk struct (ilg,PNB/POP ger)	-676.480	

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
0002065	PMJP: divers niet agr Act (ILG/POP,Rijk)	-30.501	
0002066	PMJP: Landbouwk Structuur (ILG/POP,Rijk)	-620.810	
0002105	Vermindering fosfaat	82.500	
0002148	Uitvoeringsagenda Agrofood	2.328.924	
0002187	Projecten buiten ilg (oud ilg-ilg)	-945.499	
0002188	Projecten buiten ilg (oud ilg-pnb)	-339.422	
0002211	Ondersteuning transitie stad-platteland	318.529	
0002230	Creating PURE Hubs (uitgaven)	11.511	
0002262	Werkbudget EHS / ILG afwikkeling	-42.722	
0002267	Subs. reg.Asbest eraf Zonnepanelen erop	16.833	
0002271	Dialogosessies	20.920	
0002295	Programma DuurzaamDoor	177.799	
0002310	Toevoeging Risicovoorziening algemeen	-1.135.000	
0002328	Vierde bergboezem	237.567	
1000453	1.5b Rijksbijdr. Verplaatsing IV		-19.207
1000456	2.1 Rijksbijdr. Verbet. landbouwk.struct		8.940
1000507	2.1 POP-subs.verb.landbouwk.structuur		-1.885.151
1000524	POP-subsidie leader-groepen		132
1000651	Rijksbijdr verbet landbk struct(ILG/POP)		-620.810
1000655	Rijksbijdr divers niet agr act (ILG/POP)		-30.501
1000692	PMJP: inkomsten lopende verplichtingen		-4.423.656
1000712	Creating PURE Hubs (inkomsten)		14.044
1000735	DU-uitk. Green deal zonnepanelen-asbest		16.833
1000763	Programma DuurzaamDoor (Ink)		177.799
1000765	Inkomsten Algemeen Milieu		7.500
1000789	Pachtinkomsten Reuseldal (via DLG)		69.370
1000796	Inkomsten Vierde Bergboezem		384.132
		-7.671.891	-6.300.575
02.03 Sterk stedelijk netwerk			
0001512	Collectief particul. opdrachtgeverschap	989.161	
0001729	Bijdragen aan projectgemeenten ISV2	-763.433	
0002206	Nimby	215.000	
1000325	Rijksbijdrage stads- en dorpsvernieuwing		645
1000328	Rijksbijdrage ISV		158.929
1000375	Rijksbijdrage ISV 2		-763.433
1000694	Baten woningbouw kredietcr.		38.750
		440.728	-565.109
	Totaal lasten programma	11.229.964	
	Totaal baten programma		-6.789.912
03 Programma Ecologie			
03.01 Water			
0000327	Uitvoering muskusrattenbestrijding	45.633	
0001402	PMJP: verdogingsbestrijding (ilg,rijk)	-15.115	
0001404	PMJP: beek- en kreekherstel (ilg, pnb)	-30.342	
0001405	PMJP: beek- en kreekherstel (ilg, rijk)	-35.875	
0001407	PMJP: water- & bodemkwaliteit (ilg, pnb)	-288.250	
0001408	PMJP: water- & bodemkwaliteit (ilg,rijk)	-34.303	
0001547	PMJP:waterbergingsgebieden (od,pnb)	-26.000	

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015			bijlage 13
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
0001561	PMJP: water- & bodemkwaliteit (od,pnb)	-600.000	
0001721	Project overdiepse Polder (T)	6.317	
0002031	PWPProvinciale regierol	527.918	
0002033	PWPAanpak diffuse bronnen	100.000	
0002037	PWPklimaatadaptatie	47.878	
0002042	PWPPrestatiemonitoring	26.022	
0002044	PWPSamenwerking in waterbeheer	316	
0002050	PMJP: verdrogingsbestrijding (ILG/POP)	-3.264.534	
0002096	PWP Ontgroningen	66.668	
0002099	PWP Wijst	65.829	
0002100	PWP Communicatie en educatie	329.271	
0002102	PWP Water Landb. Econ.belangen	690	
0002245	Benedensas - Ruimtelijke kwaliteit	-805	
0002281	Overeenkomst Waterpoort (Uitg)	164.891	
0002381	Toev. Vz. Leningen Verb.part. Bio PWP	169.349	
1000123	Ontwikkeling integraal waterbeleid		28.883
1000380	Pacht en overige ink.Overdiepse polder T		6.317
1000387	Bijdrage derden projectbureau KRW		317.881
1000447	1.2 Rijksbijdr.kwant. watercond. EHS/VHR		22.194
1000449	1.3 Rijksbijdr. Morfolog.cond. EHS/VHR		1.434
1000451	1.5a Rijksbijdr. Areal verb. Waterkwal.		5.596
1000571	Inkomsten partners schoon water 07/09		158.872
1000747	Overeenkomst Waterpoort (Ink.)		35.000
		-2.744.444	576.176
03.02	Milieu		
0000408	Monitoring Ecologie tbv beleidsevaluatie	44.174	
0000414	Kosten repressieve handhaving acties	836.838	
0000459	Bodeminf.systemen ISV-project gemeenten	68.891	
0000481	Advertentiekstn/kosten kadastrale gegev.	631	
0000484	Overige uitvoeringskosten bodemsanering	2.670	
0000486	Provinciale kosten bodemsanering	116.534	
0000488	Interim-bedrijvenregeling	933.924	
0001518	Verbetering naleefgedrag	510	
0001635	Fijnstof neutraal Zuid-Oost Nederland SB	-12.500	
0001708	Uitg. MJP-bodemsan. en IT proj. tlv DUB	790.661	
0001709	Uitgaven WBB-programma AbdK (T)	6.211.297	
0001715	Programma luchtkwaliteit (T)	37.241	
0001716	Beleidsregel lucht 2008 (T)	-979	
0001839	Uitvoer.kstn Wett.taken (app.kstn).	64.109	
0001927	Passief en prefab bouwen SB	50.000	
0001941	Spoodlocatie tlv SDV	644	
0001956	Regionale uitvoeringsdiensten	69.913	
0001975	Uitgaven bodemsanering tlv ISV-3	2.903.756	
0002081	Externe veiligheid 2011-2014 (R)	1.153.901	
0002265	Kosten uitvoering nazorg	143.660	
0002305	Toevoeging voorziening Omgevingsdienst	632.000	
0002341	Milieu in de energie transitie	128.625	
1000147	Nazorghef. Vergun.houders ivm. Leemtewet		4.397
1000197	Inkomst. gemeenten/waterschappen AbdK (T)		148.841
1000198	Inkomsten prov. Noord-Brabant AbdK (T)		116.534
1000199	Inkomsten provincie Limburg AbdK (T)		38.748
1000200	Inkomsten derden AbdK (T)		958.482
1000207	Interim-bedrijvenregeling		891.119

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015			bijlage 13
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
1000422	Nat. samenwerkingsprog. luchtkwaliteit T		36.262
1000538	Inkomsten derden bodem (T)		177.282
1000614	Inkomsten gemeenten ISV3		530
1000717	Decentralisatie-uitkering Bodem		16.402.723
1000720	DU-ISV-3; ond. Bodemsanering		3.499.553
1000721	Decentralisatie-uitkering Ext.Veiligheid		1.153.901
1000734	Bijdrage uitvoeringskosten nazorg		145.694
1000752	Inkomsten Handhaving		122.226
1000775	Inkomsten op Milieugebied		74.416
		14.176.501	23.770.709
03.03 Natuur en landschap			
0000553	Beleidsontwikkeling en evaluatie	22.857	
0001412	PMJP: Soortenbescherming (ilg,pnb)	-8.884	
0001413	PMJP: Soortenbescherming (ilg,rijk)	-101.553	
0001427	PMJP:lands.kwal.&cultuurhist.(ilg,pnb)	-133.000	
0001429	PMJP:lands.kwal.&cultuurhist.(ilg,pop)	-266.216	
0001456	Uitg.tlv. reserve groene geleedingsz./HSL	-599.337	
0001462	PMJP: Verw. EHS: pnb-regeling (ilg,rijk)	-195.578	
0001492	PMJP: rob.verbindingen ecoduct(ilg,rijk)	-1.499.813	
0001546	DU-Natura 2000	49.682	
0001558	Verw.& inr. EVZ-nat (od,pnb)	-110.486	
0001559	Verw. & inr. EVZ-droog (od, pnb)	-432.676	
0001560	Soortenbescherming (od,pnb)	26.971	
0001597	PMJP: verw.& inr. EVZ-droog (res,od,pnb)	-3.211.910	
0001717	Uitg. Loonse en Drunense duinen (T)	16.428	
0001993	Bestaande natuur EHS	-99.533	
0001994	Relatienotagebieden 1e fase	-31.181	
0001997	Verwerving EHS/RV (ilg, PNB)	-1.207	
0002067	PMJP: lands Kwal&cultuurh (ILG/POP,Rijk)	-27.650	
0002144	Flankerende maatregelen natuurbrug A67	-255.919	
0002174	PMJP Waterkwaliteit (pop / od)	-1.700.933	
0002233	Nationale parken	357.493	
0002256	Opvang Inheemse diersoorten	121.221	
0002326	Transitie DLG	225.237	
0002365	Subsidie BPG	31.816	
0002369	Subs UVT leerst.nat.besch.recht	100.000	
0002425	Natuurmuseum	377.400	
0002432	Transitie DLG projecten (res ILG)	2.300.700	
1000222	Rijksbijdr. NP Loonse en Drun. duinen T		182.858
1000455	1.7 Rijksbijdr. Soortenbescherming		-101.553
1000495	1.1 Rijksbijdr. verw. EHS/RV via Groenf.		-195.578
1000504	1.1 Verwerving EHS via BBL-exploit.winst		5.778.646
1000505	1.6 Rijksbijdrage knelp. robuuste verb.		-1.499.813
1000653	Rijksbijdr lands kwal&cult.hist (ILG/POP		-27.650
1000739	DU-Natuurbeheer EHS en PAS		17.069.061
1000773	Bijdrage derden Cie v. Deskundigen		22.569
1000778	Convenant hydrologisch natuurherstel		3.300.094
1000805	Afwikkeling Tr post doeluitkering RLG		1.884.189
1000828	Transitie DLG projecten (res ILG)		1.564.773
		-5.046.070	27.977.597

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
Totaal lasten programma		6.385.987	
Totaal baten programma			52.324.482
04	Programma Economie		
<u>04.01</u>	<u>Algemeen economisch beleid</u>		
0001438	PMJP:land. routestructuren (ilg,pnb)	-13.687	
0001439	PMJP:land. routestructuren (ilg,rijk)	-13.687	
0001442	PMJP:toerisme&recr.aanbod (od,pop)	-374.890	
0001443	PMJP:toerisme&recr.aanbod (od,pnb)	-25.347	
0001887	Spin-off fonds BOM (maatregelenpakket)	118.780	
0001888	Procesmgmt MKB-innovatiefonds (mtr pkkt)	11.240	
0002385	Toevoeging Vz Lening aan Deeln. Spin off	-3.968.549	
0001901	B5 Samen investeren 060202	-2.604	
0002072	Secretariatskosten comm.deelnemingen	45.424	
0002175	hernieuwbare energie 321b (pop)	-627.766	
0002176	hernieuwbare energie 321b (pop / pnb)	-9.655	
0002212	hernieuwbare energie 311b (pop)	-207.000	
0002213	hernieuwbare energie 311b (pop, pnb)	-31.938	
0002300	Beheerskt Energielening Won. Eigenaren	2.214	
0002383	Toev. Vz. Leningen Verb.part. LS&H fnds	-540.455	
0002387	Advieskosten havenstrategie Moerdijk	191.360	
0002394	Garantstelling Green Deal	302.000	
1000474	5.1 Rijksbijdr. verbet. landel.routestruc		-13.687
1000607	Renteverg. leningen aan MKB-bedrijven		-10.442
1000659	Bijdr.aandeelhouders in secr.kstn.deeln.		-199.836
1000698	Inkomsten algemeen economisch beleid		9.204
1000716	Renteopbrengst Spinn off fonds		126.489
1000724	Green Deal proeffuinen		302.000
1000768	Renteopbr. Energielening Woningeig.		10.746
1000824	Bijdrage Havenstrategie Moerdijk		115.197
1000852	Beleggingsresultaat LS&H ivm Acerta		6.700.083
		-5.144.560	7.039.753
<u>04.02</u>	<u>Economisch programma Brabant</u>		
0001565	Pieken in de delta, BA 2007-20011	-9.600	
0001964	Provinciale uitgaven IAB 4	-111.154	
0002107	Subsidieregeling PHP	602.843	
0002141	Fes gelden herstructur.Bedrijventer.	433.214	
0002170	UA 22 Innovatie met Topsectoren	3.984.360	
0002171	UA23 Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie	2.497.079	
0002172	UA24 Ruimte voor bedrijvigheid	1.547.744	
0002226	Breedbandloket	32.764	
0002227	Zorgeconomie	580.608	
0002228	Breedband management en kennisontw.	221.981	
0002275	Holst Centre	1.808.000	
0002276	Innovatieprogramma Agrofood	1.426.264	
0002354	Spark	250.000	
0002361	Versterking topcluster logistiek	5.000	
0002364	Ontwikkeling maintenance cluster Brabant	2.988	
1000722	Decentralisatie-uitkering Bedr.terreinen		2.824.431
1000723	Decentralisatie-uitkering BT/FES-gelden		799.100

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
1000732	Inkomsten Economisch Programma		16.503
		13.272.091	3.640.034
<u>04.03</u>	<u>Internationalisering en EU programma's</u>		
0001814	Co-financiering Interreg IV	-40.808	
0001815	Co-financiering OP Zuid	3.519.156	
0001834	EFRO bijdrage OP Zuid	12.035.903	
0002344	Co-financiering OP-Zuid 2014-2020	4.150.565	
0002396	Co-financiering Interreg V	141.544	
0002402	Co-financiering MIT	2.835.807	
1000562	EFRO bijdrage OP Zuid		12.035.903
1000733	Inkomsten Internationalisering		89.229
		22.642.167	12.125.132
	Totaal lasten programma	30.769.699	
	Totaal baten programma		22.804.919
05	Programma mobiliteit		
<u>05.01</u>	<u>Mobiliteit</u>		
0000272	Sterk Stedelijk Netwerk	87.863	
0001245	Ecozone omlegging ZW-vaart	-10.883	
0001739	DVM tlv BDU	244.544	
0001942	Fiets in de versnelling	6.622.626	
0001999	DVM gezamenlijke verkeerscentrale	557.252	
0002000	B5 Verlengde stationslaan Breda	-2.262.255	
0002011	Brabantse kanalen	2.119.918	
0002068	Uitv. strategische visie goederenvervoer	15.627	
0002077	Alders tafel	65.773	
0002242	Beter Benutten regiopakket Brabant	5.945.762	
0002266	DVM Brabantstad	382.284	
0002303	Spookfiles A58	1.494.720	
0002342	Beter Benutten 2.0 provinciale bijdrage	71.059	
0002412	BB 2.0 Begrotingssubsidies Rijk	10.887.807	
0002413	BB 2.0 Begrotingssubsidies PNB	201.667	
0002417	Brabants Mobiliteitsmanagement Rijk	519.997	
0002418	Brabants Mobiliteitsmanagement PNB	629.188	
0002420	OV marketing-RUK	247.641	
0002421	OV marketing-PNB	182.359	
0002422	Ons Brabant Fietst - SRE	124.900	
0002444	Haven Waalwijk	7.170.000	
0002450	C_ITS Beter Benutten Vervolg PNB	92.618	
1000104	Inkomsten verkeersveiligheid		78.419
1000444	Inkomsten SRE DVM spitsmijden		90.757
1000541	Rijksbijdrage BDU (DVM 02.90)		1.739.264
1000650	Brabantse kanalen		704.563
1000726	Rijksbijdr.Beter Benutten regiopak Brab		17.353.567
1000823	SRE bijdr.Beter Benutten regiopak Brab		124.900
		35.390.465	20.091.470
<u>05.02</u>	<u>Openbaar vervoer</u>		
0000235	Exploitatie concessies OV	56.548	

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
0000240	Bedrijfsvervoer	220.000	
0001743	HOV-as Oosterhout Breda Etten-leur BDU	-26.078	
0001745	Meerkosten concessies OV	129.957	
0001746	Werkbudget concessiebeheer	-132.649	
0001747	Distributiekosten reizigersopbrengsten	879.822	
0001748	Ontwikkeelfunctie exploitatie OV	-301	
0001749	Regiotaxi	-73.673	
0001781	Beleidsontwikkeling en onderzoek OV	167	
0001783	Monitoring en evaluatie OV.	9.996	
0001784	Uitrusting knooppunten OV.	1.174.311	
0001785	Sociale Veiligheid OV.	-86.570	
0002015	Transferium Vlijmenseweg	8.000.000	
0002018	Doorstroomas DB-Waalwijk-Tilburg	-11.198	
0002021	HOV DB-Uden-Veghel	1.134.525	
0002022	HOV Uden-Veghel-Eindhoven	3.426	
0002058	B5 ov route terminal Kennedylaan Breda	-469.397	
0002173	Actieprogramma regionaal OV	120.498	
0002203	Reiskosten MBO	3.214.459	
0002357	Pilot Snelwegbus (BDU)	-148.173	
0002371	OV SRE gebied	22.809.868	
0002441	HOV Terminal Eindhoven Airport	1.076.441	
1000109	Bijdr.derd.in act-werkbudget vernieuw OV		-3.296
1000112	Bijdrage derden in regiotaxi		166.980
1000436	Bijdragen derden OV concessies		1.470.869
1000445	Reizigersopbrengsten OV concessies		3.995.000
1000542	Rijksbijdrage BDU (OVNB 02.07)		94.420
1000549	Bijdrage derden		35.000
1000800	Rijksbijdrage BDU (OV SRE) 05.02		22.702.804
1000819	OV SRE		107.064
		37.881.978	28.568.841
<u>05.03</u>	<u>Infrastructuur/provinciale wegen</u>		
0000210	Uitgav.ten laste van risicofonds PPS-A59	8.651	
0001798	N329 / A50 Osse Haven tlv BDU	220.000	
0001840	Verkeersveiligheid en leefbaarheid N69	500.000	
0001877	Aanvullende bijdrage A4	-1.541.247	
0002349	Onderhoudsimpuls Infra (t/m 2015)	324.382	
1000094	Inkomsten gladheidsbestrijding		63.189
1000567	Rijksb.verkeersveiligh.&leefbaarh.N69		500.000
1000572	Bijdragen derden PPS A59		5.847
1000660	Inkomsten A4		3.000.000
		-488.214	3.569.035
	Totaal lasten programma	72.784.229	
	Totaal baten programma		52.229.346
06	Programma Cultuur en samenleving		
<u>06.01</u>	<u>Cultuur</u>		
0000819	Musea en verbinding met de samenleving	43.780	
0001270	Brabantstad Cult. Hoofdst 2018, proj+com	-1	
0001556	PMJP:Hollandsche Waterlinie (od,pnb)	21.836	
0001664	Subs. instand. Onr.Erfgoed BA2007-2011	-11.078	

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
0001896	Restauratie monumenten, beheersverg. NRF	574	
0001906	Herstr. fysieke infrastructuur B5-SI	100.322	
0002156	Uitvoeringsprogramma erfgoed	2.764.696	
0002204	Brabants Orkest 2013-2016	1.750.000	
0002239	Impulsgelden professionele podiumkunsten	17.500	
0002287	Werkgelegenh. imp.; Restauratie Monumenten	3.886.102	
0002319	Liberation route en Overloon	700.000	
1000673	Rente inkomsten NRF		13.820
1000727	Service kosten museumkwartier		-37.864
1000780	DU Monumenten		3.972.241
		9.273.731	3.948.197
06.02	Jeugd		
0000854	K2	2.031.500	
0000876	Zorgvernieuwing jeugdbeleid	-477.263	
0001608	Algemeen jeugdbeleid	18.890	
0001761	Pleegzorg	-2.421	
0001762	Residentieel	24.343	
0001904	Centrum Jeugd en Gezin B5-SI	-1	
0001905	Deltaplan voortijd.schoolverlaten B5-SI	-280.054	
1000309	Uitkering wet jeugdzorg zorgaanbieders		21.922
		1.314.994	21.922
06.03	Samenleving		
0000905	Projecten ouderen	495.250	
0001448	PMJP: basis voorz. kleine kernen (od, pnb)	-10.000	
0001449	PMJP: basis voorz. kleine kernen (od, pop)	-111.565	
0001571	PMJP: opst. & uitv IDOPS (od, pnb)	181.646	
0001612	Kleinschalige woonzorginitiatieven	-77.600	
0002178	Interreg IVc project CASA	1.850	
0002217	Kennisdeling, proces, Leefbaarheid L@B	2.219.638	
0002241	ENGAGED	768	
1000302	Leges Ambulancevervoer		34
1000697	Interreg IVc project Casa		1.850
		2.699.988	1.884
06.04	Sociaal cultureel beleid		
0002457	Toevoeging voorz. lening monumentenfonds	482.722	
1000702	Omroep Brabant uitkomst onderhandelingen		1.000.000
1000714	Inkomsten pand Cubiss		100.000
1000834	Inkomsten Sociaal Cultureel beleid		22.159
		482.722	1.122.159
Totaal lasten programma		13.771.436	
Totaal baten programma			5.094.161
07	Investeringsagenda		
07.01	Energietransitie		
0002112	Biobased Economy	222.062	
0002115	Elektrisch rijden & slimme netwerken	323.279	
0002382	Toev. Vz. Leningen Deeln. Biob Invfnds	566.448	
0002428	Toev Vz Leningen Verb. part Cleantech frnd	311.493	
1000776	Inkomsten Laadinfrastructuur		461.481
		1.423.283	461.481

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
<u>07.03</u>	<u>Fonds Brabant C</u>		
0002138	Programmabureau 2018 Brabant	151	
0002139	2018 Brabant opmaatprojecten	-27.772	
0002296	Jheronimus Bosch 500 2016	1.500.000	
		1.472.379	0
<u>07.04</u>	<u>Sportplan 2016</u>		
0002159	Alg.proj/Sportnetwerken;sportservice-adv	768.290	
0002160	Sportacc topwedstr of topsportevenem.	901.230	
0002161	Sportacc voor topsporttraining	350.000	
0002162	Fieldlabs voor topsportonderzoek	0	
0002164	Topsportevenementen - Sponsoring	600.800	
0002165	Talentontwikkeling	989.991	
0002166	Breedtesport/gehandicaptensportontw.	395.007	
1000749	Inkomsten sportplan		70
		4.005.318	70
<u>07.05</u>	<u>Grote erfgoedcomplexen</u>		
0002168	Kwaliteitsborging	188.569	
		188.569	0
<u>07.06</u>	<u>Spaar- en investeringsfondsinfra</u>		
0002190	Noordoostcorridor	687.878	
0002426	Gebiedsopgave Zuidoost Brabant	117.431	
0001944	N69	9.168.815	
1000566	Afkoopsom N69 (incl. IBOI)		9.168.941
1000792	Inkomsten N69		-126
1000774	Inkomsten N279 N		60.723
		9.974.123	9.229.538
<u>07.07</u>	<u>Groen Ontwikkelfonds Brabant</u>		
0001400	Kosten (verwerv./doorlev.) rijks EHS	-1.636.593	
0002202	Lente-akkoord middelen (23 mln)	-1.653.804	
0002278	GOB verwerving Prov. EHS	4.177.975	
0002293	GOB verwerving Rijks EHS	1.129.318	
0002408	GOB BV subsidie ontwikkelopg. rijks ehs	11.800.000	
1000446	DU-rijks-EHS; grond voor grond		-6.866.844
1000713	Inkomsten / winst prov EHS		4.177.975
1000738	Inkomsten / verkopen Rijks-EHS		7.058.972
1000799	Inkomsten tbv Lenteakkoordproject		1.142
1000802	Inkomsten / winst ILG Oud Voorraad		490.909
1000816	DU-rijks-EHS; ILG oud		-490.909
1000817	DU-rijks-EHS; Lenteakkoord		-1.346.488
		13.816.895	3.024.756
<u>07.08</u>	<u>Innovatiefonds</u>		
0002378	Toev. Vz. Leningen Verb.part. Inn.fonds	-3.010.270	
1000853	Beleggingsresultaat IFB ivm Acerta		25.720.562
		-3.010.270	25.720.562
<u>07.09</u>	<u>Energiefonds</u>		
0002379	Toev. Vz. Leningen Verb.part. Energ.fond	649.769	

Structureel evenwicht en en incidentele lasten en baten in de jaarstukken 2015		bijlage 13	
Codering	Omschrijving	incidentele lasten	incidentele baten
		649.769	0
07.10	Breedbandfonds		
0002380	Toev. Vz. Leningen Verb.part.Breedb.fnds	529.868	
		529.868	0
	Totaal lasten programma	29.049.934	
	Totaal baten programma		38.436.407
31.02	Algemene dekkingsmiddelen		
31.02.01	Algemene heffingen		
1000004	Alg. uitkering uit het provinciefonds		10.401.301
1000784	DU-PF: Bedrijventerreinen/FES-gelden		1.196.000
1000785	DU-PF: Overige		3.627.353
1000234	Dividend Eindhoven Airport NV		113.445
1000746	Dividend Oikocredit		6.631
1000002	Rente van belegd kasgeld		67.503
1000794	Boekwinst op verkoop Obligaties		57.876.563
1000836	Renteopbr. Leningen aan Deelnemingen		912.601
1000510	Vrijval overlopende passiva (tussenrek.)		15.541.050
		0	89.742.447
31.03	Stelposten		
0000013	Toev.aan de voorz.dubieuze debiteuren	432.415	
0001246	Stelpost afwikkelingsverschillen uitg.	-67.095	
		365.320	0
	Totaal generaal van de incidentele lasten	166.818.875	
	Totaal generaal van de incidentele baten		254.086.493
	Lasten+stortingen in reserves (gerealiseerd)	1.332.602.805	
	Baten+onttrekkingen aan reserves (gerealiseerd)		1.418.707.029
	Af incidentele lasten	-166.818.875	
	Af incidentele baten		-254.086.493
	Af mutaties in reserves	-575.423.872	-371.039.642
	Structurele lasten	590.360.058	
	Structurele baten		793.580.894
	Saldo structurele baten en lasten		203.220.836

	bedragen x € 1.000	Risico- aandeel provincie	Percentage af te dekken	Benodigde dekking a	Aanwezige dekking begroting b	Restrisico binnen Risicores. c=a-b	Toelichting
rubrieken 1 t/m 7							
1. Financieel belang en risico's i.r.t. verbonden partijen							Zie paragraaf 6 Verbonden partijen
1.1 balanswaarde deelnemingen / aandelen (bijlage 3a)	62.395	divers		58.606	22.197	33.842	Risico-aandeel provincie betreft de bruto balanswaarde excl. getroffen voorzieningen. De getroffen voorzieningen bedragen € 15,7 mln. De balanswaarde onder aftrek van voorzieningen bedraagt € 46,7 mln. Daarnaast wordt het risico voor € 6,5 mln afgedekt in de reserve ontwikkelbedrijf
1.2 niet volgestort aandelenkapitaal	570	100%		570	0	570	Lening van het Rijk, i.v.m. overname aandelen BOM met gesloten beurs
1.3 vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. RWE	35.482	100%		35.482	35.482	0	betreft € 556.000 Eindhoven Airport en € 14.000 NV Waterschapsbank
1.4 aandeelhouderslening Enxix (bijlage 3a)	262.040	0%		0	0	0	dekking d.m.v. voorziening escrow (zie toelichting balans)
1.5 vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. Altero	4.165	100%		4.165	4.165	0	dekking d.m.v. voorziening escrow (zie toelichting balans)
2. Leningen en overige kapitaalverstrekingen							
2.1 leningen aan deelnemingen en overige verbonden partijen (bijlage 3b)	313.850	divers		240.226	202.289	37.936	zie bijlage 3b, dekking in de begroting betreft: de voorziening leningen, de reserve investeringsagenda voor de gevormde fondsen en de immunisatieportefeuille
2.2 overige leningen publieke lichamen (bijlage 3b)	52.825	divers		17.278	10.579	6.699	dekking in de begroting betreft de voorziening leningen ad € 10 mln, de reserve ontwikkelbedrijf en de reserve investeringsagenda. Stand van de leningen is inclusief lening maatregelenpakket woningbouw, waarvan de dekking van € 19,3 mln is opgenomen onder 3.3.
2.3 overige leningen decentrale overheden (bijlage 3b)	602.350	0%		0	0	0	leningen vormen onderdeel van de treasuryactiviteiten en worden afgedekt binnen de immunisatieportefeuille
3. Waarborgen en garanties							
3.1 gewaarborgde geldleningen aan zorgcentra (bijlage 7a)	616	0%		0	0	0	resterende gewaarborgde leningen
3.2 gewaarborgde geldleningen aan groenfondsen (bijlage 7b)	10.402	10%		1.040	1.040	0	totaal gemeenschappelijke leningen € 79,4 mln per 31-12-2015 w.v. aandeel Brabant 13,1%
3.3 overige garantieverplichtingen (bijlage 7c)	-	divers		45.509	35.617	9.892	zie toelichtingen bijlage 7c
4. Majeure projecten							Zie desbetreffende programma's
a claims rond megastallen landbouwonwikkelingsgebieden	3.100	100%		3.100	175	2.925	Benodigde dekking is inclusief de getroffen voorziening
b Ecologische hoofdstructuur (EHS) voorfinanciering	86.000	0%		0	0	0	kredieten bij voorjaarsnota en najaarsbrief 2010 van resp. € 70 mln en € 16 mln
c Samen investeren BrabantStad, overprogrammering	13.800	100%		13.800	0	13.800	volgens verplichtingenstand per ultimo 2015, incl. ingelopen overprogrammering
d Provinciaal waterplan (PWP), overprogrammering	5.367	100%		5.367	0	5.367	in te verdienen binnen programma ecologie
f PPS A59	0	0%		0	0	0	risico's afgedekt in pps-contract
g1 projecten/beleidsrisico's ontwikkelbedrijf	16.765	100%		16.765	16.765	0	afdekking tot 100% in Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7), inclusief voorziening grondexploitatie
g2 overige krediet ontwikkelbedrijf		100%		7.561	7.561	0	zie paragraaf grondbeleid/ontwikkelbedrijf
h nog af te dekken risico's economisch programma (economisch programma Brabant (PS 18/12), Clean-tech fonds, (MKB/Holst)		100%		18.963	0	18.963	toevoeging voor de verder uitwerking van het economische programma Brabant, incl. Clean-tech fonds
i restantdekking Chemie-pack	3.200	0%		0	0	0	Rijk heeft toegezegd de restantdekking mee te nemen in de nieuwe programmerperiode
j frictiekosten Omgevingsdiensten	800	100%		800	800	0	Voor het opvangen van mogelijke frictiekosten in de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt een buffer aangehouden in de risicoreserve
k hogere verwervingskosten natuur ivm PAS-overeenkomst				PM	0	PM	Bij de aanleg van het rijksnatuurnetwerk kan een financieel tekort ontstaan. Provincies en Rijk hebben de gezamenlijk verantwoordelijkheid om te komen tot een oplossing die voor alle partijen redelijk en aanvaardbaar is. Bij de eerstkomende evaluatie van het Natuurpact in 2016 of zoveel eerder als één van de partijen hier aanleiding toe ziet, zal worden getoetst of er sprake is van onbedoelde (neven)effecten en bespreken partijen de gezamenlijke oplossing.
5. Bedrijfsrisico's							
juridische en procesrisico's (3%-norm)	7.850	100%		7.850	0	7.850	buffer 3% netto begrotingsomvang wordt gereserveerd voor bedrijfsrisico's
6. Financiering							
risico's i.r.t. treasury (dividend- en renterisico's)	-	-		122.500	122.500	0	De reserve is gemaiximeerd op 122,5 mln en eind 2015 bereikt de reserve het maximum
7. Risico's i.r.t. rijksbeleid, wetgeving en samen-werking met derden							
Provinciefonds	1.942	100%		1.942	0	1.942	De negatieve algemene uitkering voor 2016 wordt vooralsnog afgedekt
totaal (rest-)risico's	-	-		601.524	461.739	140.585	
volume Risicoreserve per 31-12-2015						130.980	* In de stand volgens de bijlage is 5 mln. hoger, ivm afdekking van toekomstige verplichtingen

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opnemng van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken. Het opnemen van de kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Tevens wordt beoogd provinciale staten in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie met het oog op hun kaderstellende en controlerende rol.

Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid en de signaalfunctie beoogd.

De voorgeschreven kengetallen betreffen:

- 1a Netto schuldquote*
- 1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*
- 2 Solvabiliteitsratio*
- 3 Grondexploitatie*
- 4 Structurele exploitatieruimte
- 5 Belastingcapaciteit

Ad 1a) Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote ultimo jaar	Bedragen x € 1.000		
Ultimo jaar	jaarrek. 2014	begr 2015	jaarrek.2015
Vaste schulden	42.671	36.559	36.562
Netto vlottende schuld	51.598,3	43.840	42.725
Overlopende passiva	1.201.413	1.449.615	1.165.317
Uitzettingen > 1 jr	-2.382.300	-2.342.196	-2.122.116
Uitzettingen < 1 jr	-275.070	-230.417	-226.218
Liquide middelen	-137	-116.945	-280
Overlopende activa	-181.280,7	-216.764	-167.410
NETTO SCHULD	-1.543.106	-1.376.308	-1.271.421
totaal baten	973.485	1.022.253	1.047.667
Netto schuldquote	-158,5%	-134,6%	-121,4%

De schuldquote komt voor Noord-Brabant gunstig uit. Vanwege de aanzienlijke omvang van het eigen vermogen is de netto schuld negatief.

Ad 1b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Netto schuldquote gecorrigeerd		Bedragen x € 1.000	
Ultimo jaar	jaarrek. 2014	begr 2015	jaarrek.2015
Vaste schulden	42.671	36.559	36.562
Netto vlottende schuld	51.598	43.840	42.725
Overlopende passiva	1.201.413	1.449.615	1.165.317
Financiële vaste activa	-3.015.584	-3.234.505	-3.329.861
Uitzettingen < 1 jr	-275.070	-230.417	-226.218
Liquide middelen	-137	-116.945	-280
Overlopende activa	-181.281	-216.764	-167.410
NETTO SCHULD	-2.176.390	-2.268.617	-2.479.165
totaal baten	973.485	1.022.253	1.047.667
Netto schuldquote gecorrigeerd	-223,6%	-221,9%	-236,6%

Het verschil tussen 1a de netto schuldquote en 1b de gecorrigeerde netto schuldquote wordt veroorzaakt door het effect van de door de provincie verstrekte leningen (zie bijlage 3b Verstrekte geldleningen).

Ad 2) Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen (= reserves) als percentage van het balanstotaal.

Solvabiliteitsratio		Bedragen x € 1.000	
Ultimo jaar	jaarrek. 2014	begr 2015	jaarrek.2015
Eigen vermogen	2.982.032	3.118.470	3.272.521
Totaal vermogen	4.330.817	4.701.515	4.564.510
Solvabiliteitsratio	68,9%	66,3%	71,7%

Met een solvabiliteitspercentage van 71,6% komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie. Noord-Brabant heeft ervoor gekozen de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut te activeren m.u.v. de investeringen in het kader van het spaar- en investeringsfonds. De Investerings van het spaar- en investeringsfonds komen ten laste van de desbetreffende reserve en hebben daarmee een verlagend effect op de solvabiliteit.

Ad 3) Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden.

Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Kengetal grondexploitatie		Bedragen x € 1.000		
Ultimo jaar	jaarrek. 2014	begr 2015	jaarrek.2015	
bouwgronden niet in exploitatie	9.716	10.157	8.085	
bouwgronden in exploitatie	76.988	66.994	74.539	
totaal	86.704	77.151	82.624	
totaal baten	973.485	1.022.253	1.047.667	
<i>Kengetal grondexploitatie</i>	<i>8,9%</i>	<i>7,5%</i>	<i>7,9%</i>	

Ad 4) Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Om tot een juiste bepaling van de incidentele en structurele posten te komen zijn de posten van de jaarrekening met realisatiecijfers 2015 naast de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 gezet.

Lasten en baten die zich in de periode van 2015-2019 maximaal drie jaar voordoen zijn conform de regelgeving als incidenteel aangemerkt. Een overzicht van de incidentele lasten en incidentele baten in de jaarrekening 2015 is opgenomen in bijlage 13.

Kanttekening hierbij is wel dat Noord-Brabant alle mutaties in de reserves als incidenteel aanmerkt. Los van de regelgeving van het BBV hanteert BZK als toezichthouder de regel dat onttrekkingen aan reserves - die bedoeld zijn om afschrijvingslasten van investeringen te dekken - als structureel kunnen worden aangemerkt. Noord-Brabant heeft dat soort onttrekkingen wel, maar presenteert ze niet als structurele component. Als Noord-Brabant dat wel zou doen zou de structurele exploitatieruimte iets hoger uitkomen.

Structurele exploitatieruimte		Bedragen x € 1.000		
Ultimo jaar	jaarrek. 2014	begr 2015	jaarrek.2015	
Structurele lasten	468.558	535.248	590.360	
Structurele baten	552.356	700.663	793.581	
Structurele stortingen in reserves	0	0	0	
Structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0	
Structureel batig saldo	83.798	165.415	203.221	
totaal baten	973.485	1.022.253	1.047.667	
Structurele exploitatieruimte	8,6%	16,2%	19,4%	

Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten bevordert dat de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting.

Ad 5) Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. Geen van de provincies maakt gebruik van dit maximale tarief. De ruimte die provincies hebben, wordt vaak gerelateerd aan de tarieven, die andere provincies hanteren. De belastingcapaciteit van provincies wordt daarom berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Het (ongewogen) landelijk gemiddelde van het aantal opcenten in 2015 bedraagt 82,2. Het gemiddelde voor 2014 bedraagt 81,3. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Belastingcapaciteit	jaarrek. 2014	begr.2015	jaarrek.2015
Opcententarief Noord-Brabant	75,8	76,1	76,1
Landelijk gemiddelde aantal opcenten in jaar t-1	81,3	82,2	82,2

voor

Benutte belastingcapaciteit	93,2%	92,6%	92,6%
------------------------------------	--------------	--------------	--------------

Bij het bestuursakkoord "2015-2019- Beweging in Brabant" is besloten dat de provincie gedurende de looptijd van het bestuursakkoord 2015 t/m 2019 vasthoudt aan het opcententarief van 76,1. De benutte belastingcapaciteit (uitgedrukt als percentage van het gemiddeld aantal opcenten) komt daarmee in de jaarrekening 2015 uit op het zelfde percentage als de in de begroting.

N.B. De ingezette beweging om tot uniforme kengetallen te komen is een positieve ontwikkeling, maar daarbij worden wel de volgende kanttekeningen geplaatst:

- Het BBV bevat geen nadere regels over de normering van de kengetallen m.b.t. de financiële positie. Normering wordt overgelaten aan provinciale staten en gemeenteraden. Verder verwacht het ministerie van BZK een normerende werking door publicatie van ranglijsten en de bepaling van signaalwaarden.
- Daarbij geldt wel dat de interpretatieruimte in het BBV dusdanig groot is dat begrotingen/jaarrekeningen van provincies onderling en van gemeenten onderling zich op basis van dit soort kengetallen moeilijk laten vergelijken zolang het gemodificeerd stelsel van lasten en baten - dat ten grondslag ligt aan het BBV - onvoldoende houvast biedt voor een uniforme en eenduidige uitleg.

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van financiële kengetallen moet worden opgenomen die gelden voor de begroting vanaf 2016 en de jaarstukken vanaf 2015. De kengetallen geven op eenvoudige wijze inzicht aan statenleden over de financiële positie van hun provincie. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. De invoering van de set van kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor statenleden inzichtelijker te maken.

In aanvulling op de verplicht voorgeschreven kengetallen over de financiële positie is in deze bijlage de vergelijking met de overige provincies opgenomen.

Omdat ten tijde van het samenstellen van de jaarstukken van Noord-Brabant over 2015 de jaarstukken van de andere provincies over 2015 nog niet beschikbaar waren, blijft de vergelijking m.u.v. het kengetal benutte belastingcapaciteit, beperkt tot het jaar 2014.

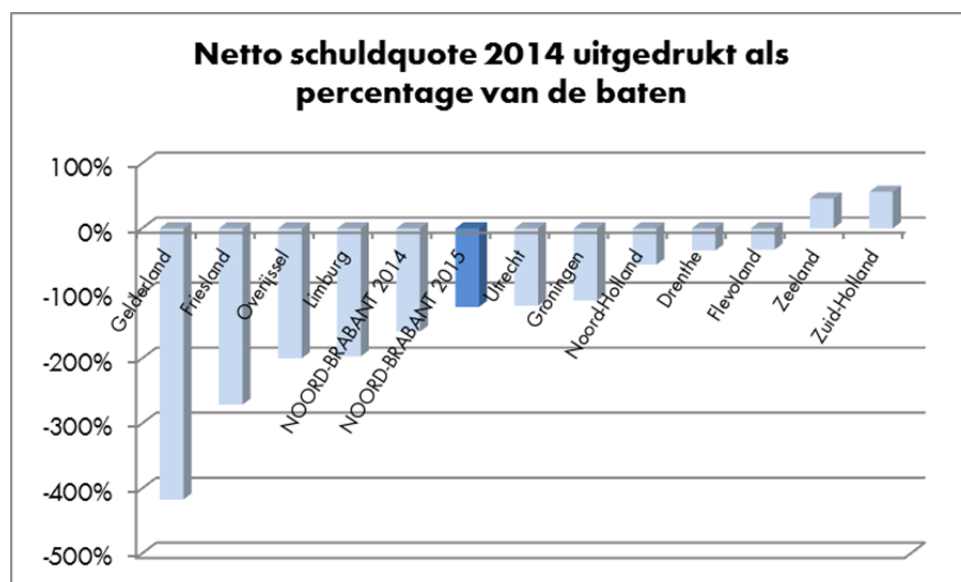
Wel zijn in deze vergelijking voor 2014 ook de kengetallen van Noord-Brabant over 2015 opgenomen.

De kengetallen van de andere provincies zijn ontleend aan de opgave die het Ministerie van BZK eind december 2015 heeft toegestuurd bij de toezichtbrief over de begroting 2016.

Voor het kengetal benutte belastingcapaciteit zijn de gegevens van alle provincies voor het jaar 2015 beschikbaar.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

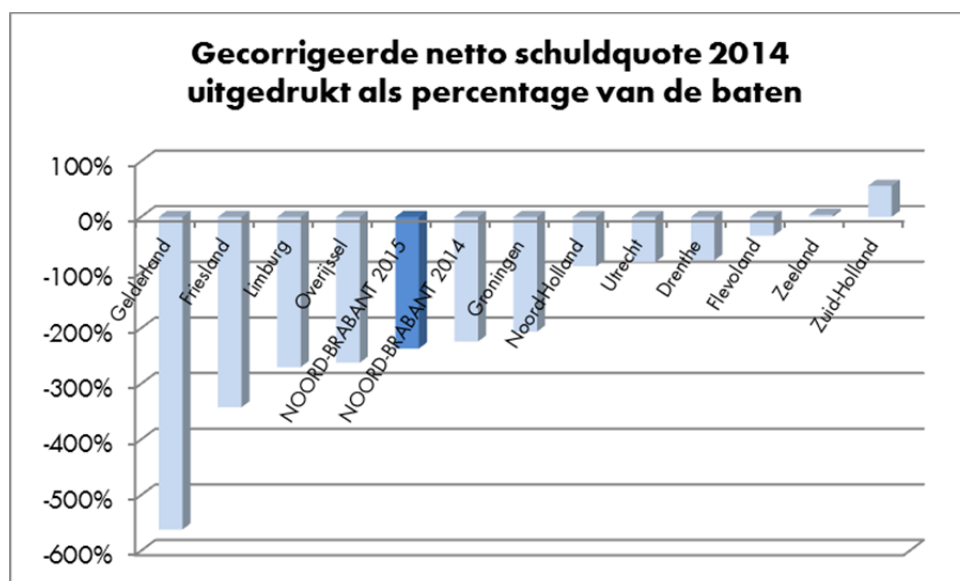

De provincies hebben met uitzondering van Zeeland en Zuid-Holland GEEN netto schuld.

De financiële positie van Gelderland is gelet op de netto schuldquote het gunstigst van alle provincies.

Gecorrigeerde netto schuldquote

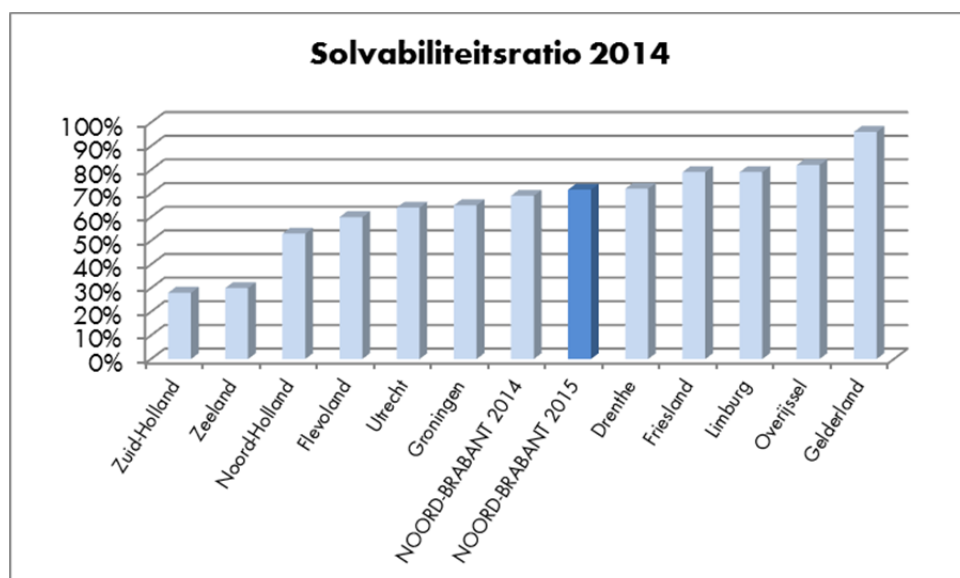
In de gecorrigeerde netto schuldquote is rekening gehouden met doorgeleende gelden aan deelnemingen, verbonden partijen en overige rechtspersonen.

Solvabiliteitsratio

Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

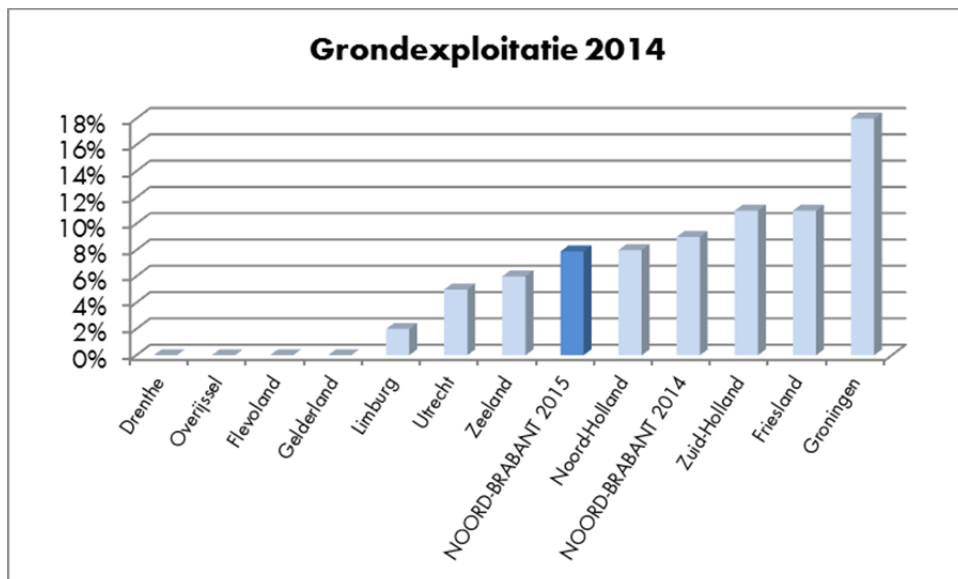
Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de algemene reserve, de reserve Essent, de bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. De solvabiliteitsratio van Noord-Brabant is voor 2015 t.o.v. 2014 licht verbeterd.

Kengetal grondexploitatie

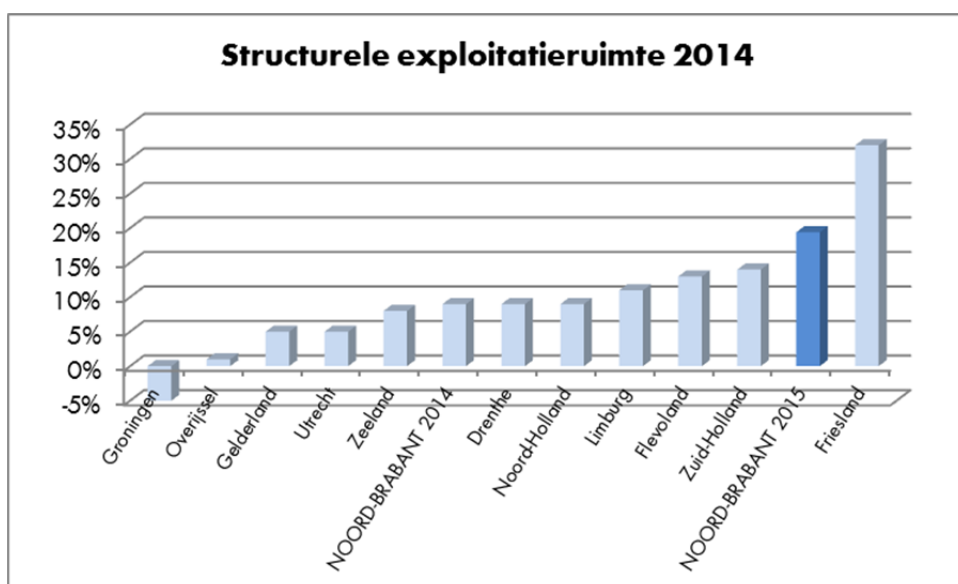
Hierin wordt informatie gegeven over de waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte 2014

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een provincie is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een provincie in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (conform artikel 17 lid c BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

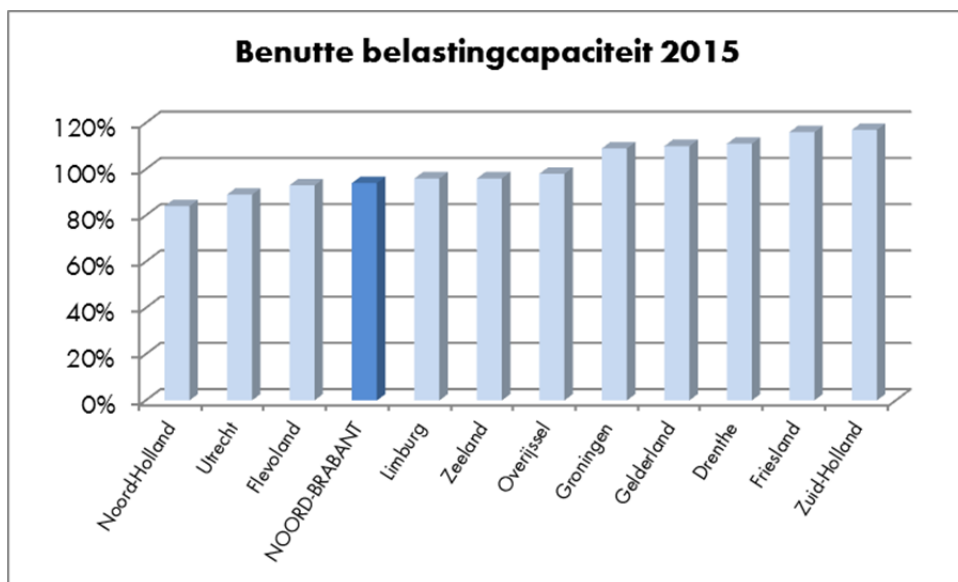
In de grafiek is de structurele exploitatieruimte 2014 van alle provincies opgenomen met daarbij de structurele exploitatieruimte 2015 van Noord-Brabant.

De grafiek laat een verbetering van de structurele exploitatieruimte van Noord-Brabant zien in 2015 t.o.v. 2014.

Benutte belastingcapaciteit 2015

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan die een provincie heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten (zoals kapitaallasten) op te vangen. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximum aantal te heffen opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. Deze gegevens zijn te vinden in de septembercirculaire van het provinciefonds.

Van alle provincies heeft Noord-Holland het laagste opcententarief. De onbenutte belastingcapaciteit is daar het grootst.